

ምዕራፍ ፯፤ በዓል፡፡ ዓበይትና ንዑሳን በዓላት፡፡

ርእሰ ዐውደ ዓመት፡፡

በበዓሉ የሚፈጸሙ ሃይማኖታዊ ያን ባህሎች፡፡

፲ኛ. ሌላው ደግሞ፡ በየቤተ ክርስቲያኑ፡ ከዋዜማው ማታ አንሥቶ፡ ካህናቱ፡ መዘምራትና ሕዝቡ፡ “ክርስቶስ፡ ከቅድስት ድንግል ስለተወለደ፡ ዛሬ፡ ታላቅ የደስታ ቀን ነው! ...እግዚአብሔር፡ ራሱን፡ መሥዋዕት አድርጎ በማቅረብ፡ ፍጥረቱን ሹሉ ሊያድን፡ ዛሬ ተወለደ! በበረት ውስጥ ተኛ! በጨርቅም ተጠቀለለ!” የሚል ትርጉም ያለውን በግእዙ፡ “ዮም፡ ፍሥሐ ኮነ! በእንተ ልደቱ ለክርስቶስ፡ እምቅድስት ድንግል! ...በኋላ ሰከበ፡ በአጽርቅት ተጠብለለ፡ እግዚእ ወመድኅን፡ ቤዛ ኩሉ ዓለም፡ ዮም ተወለደ!” እያሉ፡ ለቸሩ ፈጣሪያቸው፡ ሌሊቱን ሙሉ፡ በዜማና በማኅሌት ሲያቀርቡት የሚያድሩት፡ የምስጋና መዝሙር ነው፡፡ ከዚያም፡ እኩለ ሌሊት ሲኾን፡ ቅዳሴ ገብተው፡ ሥርዓተ ቅዳሴው፡ በካህናቱና በምእመናኑ የቅዱስ ቍርባን ማቀበልና መቀበል ከተፈጸመ በኋላ፡ ሰዉ ሹሉ፡ ቅዳሴ ጠበል እየጠጣና እየተባረከ፡ ወደየቤቱ በሚመለስበት ጊዜ፡ ያለው መንፈሳዊ ደስታ፡ ትዝታው፡ ከቶ አይረሳም፡፡

ኢትዮጵያውያን፡ በዚህ በዓላችን ጊዜ፡ “ዮም ፍሥሐ ኮነ! በእንተ ልደቱ ለክርስቶስ!” ማለትም፡ “ዛሬ የደስታ ቀን ኾነ! የክርስቶስ ልደቱ ነውና!” የሚለውን የምሥራች ቃል፡ እንለዋወጣለን፡፡ ይህ የደስታ መንፈስና ሥርዓት፡ እንደዘመነ ትንሣኤ፡ እስከመስከረም ፩ ቀን ድረስ ይቀጥላል፡፡

በቤተ ክርስቲያንና በቤት፡ በአደባባይና በሜዳ የሚካሄደው፡ ይህ፡ የአለባበስና የሰላምታ፡ የጸሎትና የቍርባን፡ የጠበል ጠዲቅና የመስተንግዶ፡ የጨዋታና የዘፈን ሥርዓት፡ በየአንዳንዱ በዓል ጊዜ የሚደረግ፡ ቋሚ ወግ ስለኾነ፡ እናንተና እኔ፡ እኛንም የመሰሉት ኢትዮጵያውያን፡ ሹላችን፡ ይኸው ባህላችን እንዳይዘነጋ፡ በያለንበት ጠብቀን ልንፈጽመው፡ ለልጆቻችንም እያሳወቅን ልናስተላልፈው ይገባናል፡፡

የኢየሱስ ክርስቶስ በዓለ ልደት፡፡

ጥያቄ፡- በመስከረም ፩ ቀን ከምናከብረው፡ ከታላቁ በዓላችን የምናገኘው፡ ዋና ቍም ነገርም አድርገን፡ ክልባችን ልናስበው የሚገባን መልእክት ምን ይመስልሃል? ልታመለክተን ይቻልሃል?

መልስ፡- በዚህ፡ በመስከረም ፩ ቀን በሚውለው የበዓል ዕለት ከሚታሰቡት፡ ከሌሎቹ ታላላቅ ብሔራውያን ምክንያቶች፡ በተለይም፡ ከቅድስት ድንግል ማርያም ልደትና ከኢትዮጵያ ነጻነት ጋር ተዋሕዶ፡ ጥልቅ የኾነ መንፈሳዊ አንክሮንና ተዘክሮን የሚያሳድርብን፡ ቀዳሚው ቍም ነገር፡ የአምላካችን የኢየሱስ ክርስቶስ ልደት ኾኖ ይገኛል፡፡ ይኸውም፡ አምላክ፡ ሰውን ከመውደዱ የተነሣ፡ ራሱን፡ እስከመጨረሻው ደረጃ አዋርዶ፡ በሰውነት መወለዱ ብቻ ሳይኾን፡ እንደነገሥታት ልጆች፡ በቤተ መንግሥት መቀማጠሉ ቀርቶበት፡ ከደጋ ሴት እንደተወለደ ሕፃንም እንኳ፡ በደሳሳ ጎጆ ውስጥ፡ መጠጊያ ማግኘት በዝቶበት፡ በሰውነት ኑሮ፡ እጅግ ዝቅ ካለው ዝቅጠት ደርሶ፡ በእንስሳት በረት መወለዱ ነው፡፡

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያውያን፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

ለዓለማዊ ፈጣሪና ባለቤት፡ አልጋው፤ ፍራሹና ብርድ ልብሱ፤ መደቡም ቀርቶበት፤ የሚጠቀለለበትም በቂ ጨርቅ እንኳ ታጥቶ፡ የተኛው፡ በባዶው መሬት ላይ ሲኾን፤ ከበረቱ የሌሊት ብርድ ያማሟቁት፡ በበረቱ ውስጥ የነበሩት እንስሳት ናቸው። በዲያብሎስ የባርነት አገዛዝ፤ የኃጢአት ቀንበርና የሞት ፍዳ ተቀፍድዶ ይማቅቅ የነበረው ፍጥረት፡ በቃተተ ተስፋ ይጠባበቀው ያዝፈውን፡ የጌታን የመወለዱን ምሥራች፡ ከስማይ መላእክት የሰሙት፡ በእልፍኝ የሚኖሩት፡ ቅምጥሎቹ የከተማ ታላላቆች ሳይኾኑ፡ ከመንጎቻቸው ጋር በሜዳ ያደሩ፡ ምስኪኖቹ የገጠር እረኞች ናቸው።

አዎን! አምላካችን፡ ስለእኛ ሲል፡ ከነእናቱ የተቀበላቸውን መከራዎች፡ መቋቋም የጀመረው፡ ገና በማሕፀን ሣለ አንሥቶ መኾኑ፡ ከዮሴፍ ጥርጣሬና ከአይሁድ ጥላቻ ጀምሮ፡ በደረሰበት እንግልት ይታወቃል፤ ከዕንሰቱ በኋላ የቀጠለው ይኸው መከራው፡ እነሆ፡ በበረቱም ተከሠተ! እንግዲህ፡ ፈጣሪያችን እግዚአብሔር፡ እኛን፡ የጠፋነውን በጎቹን፡ እንደቃል ኪዳኑ ሊፈልገንና ሊያድነን የመጣው፡ ያዳነንም፡ እንዲህ አድርጎ ነው።

ታዲያ! ለዚህ ፍቅሩና መሥዋዕትነቱ የምንመልስለት ውለታ፡ ከቶ ምንድር ነው? እርሱ እንደወደደን፡ እኛም፡ እርሱን መውደድ መኾኑን፡ እርሱን መውደዳችንንም፡ የምናውቀው፡ ጠላቶቻችንን ሳይቀር፡ ሰውን ኹሉ ስንወድድ መኾኑን ነግሮናል። ይህን ትሩፋት ማድረግ የምንችለው፡ እግዚአብሔርንና ሰውን ያስታረቀ፡ ሥጋንና ነፍስንም ያስማማ፡ እውነተኛ ሰላማችን፡ እርሱ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ቅዱስ መንፈሱን፡ በሰውነታችን ውስጥ ያሳድር ዘንድ፡ የየልቦናችንን በር እያንኳኳ ነውና፡ ስንከፍትለት ብቻ ነው። ስለዚህ፡ እንክፈትለት እንጂ፡ “እንቢ!” አንበለው! እያንዳንዳችንንም፡ በየስማችን እየጠራን ነውና፡ “አቤት!” ብለን፡ ፈቃዱን እንፈጽም!

የድንግል ማርያም በዓለ ልደት።

ጥያቄ፡- በዚሁ በዓል ላይ አብረን ስለምናስበውና ስለምናከብረው፡ ስለቅድስት ድንግል ማርያም ልደት፡ በዚህ መልኩ የምትገልጽልን፡ ተጨማሪ፡ ወይም፡ ልዩ ቀም ነገር ሊኖርህ ይችል ይኾን? ካለህ፡ እባክህ ብታካፍለን?

መልስ፡- አዎን! ከዚህ በዓል ጋር አብሮ ስለሚታሰበው፡ ቀደም ብሎ ስለተጠቀሰው፡ ስለቅድስት ድንግል ማርያም፡ የልደቷ በዓል፡ እዚህ ላይ ሊታወስ የሚገባው ተጨማሪ ቀም ነገር አለኝ፤ እንኳንም ጠየቃችሁኝ እንጂ፡ ደስ ብሎኝ፤ እንደሚከተለው እገልጽላችኋለሁ።

እርግጥ፡ የእርሷ ልደት፡ እንደልጇ ልደት ኹሉ፡ በውጪ፡ በሊባኖስ ተራራ ላይ፡ በዛፍ ሥር መኾኑ፡ በልጇ ልደት፡ ኋላ፡ በበረቱ የተከሠተውን፡ ታላቁን የመለኮት ምሥጢር፡ ቀደም ብሎ፡ በእርሷ ልደት፡ ፍንጩን አሳይቷል። ይህም የኾነው፡ በጠቅላላ፡ ስለክርስቶስ፡ በተለይም፡ ቅድሚያ ስላለው፡ ስለትስብእቱና ስለልደቱ የተነገረው ትንቢት ኹሉ፡ ለመጨረሻው ፍጻሜ እንዲበቃ ለማድረግ የሚያስችለውን መሠረት ለመጣል ነበረ።

ምዕራፍ ፮፤ በዓል። ዓቢይትና ንዑሳን በዓላት።
ርእሰ ዐውደ ዓመት፤ የኢየሱስ ክርስቶስ በዓል ልደት።
የድንግል ማርያም በዓል ልደት።

ይኸውም፡ የድንግል ማርያም ወላጆች፡ እያቶች እና/ወይም ቅድመ
እያቶች፡ የልጃቸው ቀዳሚት አርአያ የኾነችውን፡ የንግሥተ ሳባን ፈለግ
በመከተልና ከኖን ጀምሮ፡ በኢትዮጵያውያን ዘንድ፡ ሲወርድ ሲዋረድ
የተለመደውን ሃይማኖታዊ ጉዞ፡ የትውልድ ግንዛቸው መልክ ጼዴቅ
ወደቁረቁራት፡ ቅድስት ሀገር፡ ወደኢየሩሳሌም በማድረግ ያረጋገጡት ነው።

ቅድስት ድንግል ማርያም፡ ገና፡ በእናቷ በሐና ማሕፀን ውስጥ ተፀንሳ
“ሃለች፡ ሕሙማንን በመፈወስ ብዙ ተአምር ታደርግ ስለነበረ፡ ያን ኹሉ
ተአምራት የተመለከቱ አይሁድ፡ ለምቀኝነት እያርፉምና፡ በኢትዮጵያውያን፡
ኢያቂምና ሐና ሳይ፡ ታላቅ ቅንዓት አደረባቸው፡ “ቀድሞ፡ ከእነዚህ ወገን
የሚኾኑ፡ ‘ዳዊት፡ ሰሎሞን’፡ አርባ አርባ ሄመን፡ እንደሰም አቅልጠው፡
እንደገል ቀጥቅጠው ገዙን፡ ደግሞ፡ ከዚህች የተወለደ፡ እንደምን ያደርገን
ይኾን?” ብለው፡ በጠላትነት ተነሡባቸው።

በዚህ ጊዜ፡ የእግዚአብሔር መልአክ፡ ኢያቂምን፡ “ወደሊባኖስ
ተራራዎች፡ ይዘሃት ሂድ!” ብሎት፡ ወደዚያ ሼደው፡ ሐና፡ እመቤታችን፡
ድንግል ማርያምን፡ በዚያ የተራራ ዛፎች ሥር ወልዳታለች! በዚህም፡
“እምሊባኖስ፡ ትወፅእ መርዓት!” ማለትም፡ “መሸረት፡ ከሊባኖስ ትወጣለች!”
የሚለው ትንቢት ተፈጸመ።

የእርሷ ልደት፡ በሊባኖስ ተራራ፡ በዛፍ ሥር፡ የልጇ የኢየሱስ
ክርስቶስም ልደት፡ በቤተ ልሔም፡ በከብቶች በረት፡ እንዲሁም፡ በጻድቁ
ዮሴፍ የተጠበቀው ምድራዊ መጠለያቸው፡ በናዝሬት ዋሻ መኾኑ፡ ለዚያ
ሃይማኖታዊ ጉዟቸውና ለመጽተኛ ኑሮአቸው እውነተኛነት፡ በቂ ማስረጃ ኾኖ
ይመሰክራል። “ዮሴፍ” የሚለው ስም፡ በግብፅ ሰደተኛ ኾኖ ከኖረው፡
ከመጀመሪያው ዮሴፍ ወዲህ፡ ለሰደተኛ ግለሰብ የሚሰጥ መኾኑ፡ እዚህ ሳይ
ሊጤን ይገባዋል።

በዚህ መልክ፡ በመስከረም ፩ ቀን የጀመርነውን የምሕረቱን ዓመት
ሥጋዊና ነፍሳዊ ጉዞ፡ ወደፊት፡ በየመልካቸው እንደምናስተናግዳቸው
እንደሌሎቹ ምግባሮቻችን ኹሉ፡ በእውነተኛው መንፈሳዊ አምልኮታችን
አካሂደን ለፍጻሜ የምናበቃው ሊኾን ይገባል። ይህም ማለት፡ በዚህ ጉዞ፡
እግዚአብሔር፡ ይህን ዓለም ሲፈጥር፡ ለሰው ልጆች ሥጋዊ ሕይወት፡ አስፈላጊ
የኾኑትን፡ ከፀሐይ እንሥቶ፡ እስከነፋስ፡ ውኃና መሬት ድረስ ያሉትን
መሠረታውያን ነገሮች፡ ከእነዚህ የሚገኙትንም፡ የሚንቀሳቀሱትንና
የማይንቀሳቀሱትን ረቂቃንና ግዙፋን ፍጥረታት፡ አትረፍርፎ መስጠቱ
ይታሰብበታል ማለት ነው፤ ይህ ብቻ አይደለም፤ ከዚህ ጋር ደግሞ፡ እኒሁ
የሰው ልጆች፡ በመንፈሳዊ ሕይወታቸው ረገድ፡ የሚያስፈልጋቸውን ኹሉ፡
እንዲሁ፡ ምንም ሳይቀረው፡ ያሟላላቸው መኾኑ ብቻ ሳይኾን፡ በጠቅላላ፡
ለሥጋዊውና ለመንፈሳዊው መልካም ህልውናቸው፡ ጠንቅ የኾኑት፡ የከፋት
ኃይላት፡ ኃጢአትና ሞት፡ በመጨረሻ፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ሰው መኾን
አስወግዳቸው፡ የዘለዓለም ድል አድራጊነት ጸጋን ያስገኘላቸው መኾኑን
በመገንዘብና በማስታወስ ጭምር ሊኾን ይገባል ማለት ነው።

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

እንግዲህ፡ እያንዳንዱ በዓል፡ እውነተኛ ኾኖ፡ ለእየራሳችን እርካታን የምናተርፍበት፡ በፈጣሪያችንም ፊት ሞገስን የምናገኝበት፡ በዚህ መልክ ስናከብረው መኾኑን፡ በብርቱ ልትገነዘቡት ይገባችኋል።

ጥያቄ፡- “ድንግል ማርያም፡ ከኢትዮጵያ፡ ወደእሥራኤል ምድር የሄደችው፡ በትንቢቱ መሠረት፡ ኢየሱስ ክርስቶስን፡ የይሁዳ ክፍል በኾነችው፡ በቤተ ልሔም ልትወልደው ነው!” ስለሚለው እምነት፡ በመሠረቱም፡ ስለእርሷ ኢትዮጵያዊነትና እግዚአብሔር ወልድ፡ ከእርሷ፡ በኢትዮጵያዊነት ስለመወለዱ፡ ከዚህ አስቀድሞ ከተረዳነው ጋር፡ እዚህ ላይ፡ በተጨማሪ የምትሰጠን ማብራሪያ ይኖራልን?

መልስ፡- ለዚህ ጥያቄያችሁ፡ መልስ የኾነውን ማብራሪያ፡ ቀደም ብለው ታትመው፡ ለንባብ በበቁት፡ “ኢትዮጵያዊው፡ በማንነቱ ፍለጋ!”፤ “ኢትዮጵያ፡ የዓለሙ መፋረጃ!” እና Ethiopia: The Classic Case በተባሉት መጻሕፍቱ ውስጥ አግኝታችሁታል ብዬ አምናለሁ፡ ያን መሠረት በማድረግ፡ ከዚያ የቀሩ ቁም ነገሮች ቢኖሩም፡ እነዚያን ጨማምሬ፡ ከዚህ የሚከተለውን ሐተታ፡ አሳጥሬና አጠቃልዬ አቀርብላችኋለሁ፡ እነርሱም፡ እግዚአብሔር፡ ሰው ኾኖ፡ ፍጥረቱን ሊያድንበት ይዘጋጀውን መለኮታዊ ሥራ፡ እውን የሚያደርገው፡ እንዴትና በምን እንደኾነ፡ ለሰው ልጆች፡ በተለይም ላመኑበት ወገኖቹ፡ ይልቁንም፡ የቃል ኪዳን ልጆቹ ለኾኑት፡ ለኢትዮጵያውያን፡ እያከታተለ የገለጣቸው፡ የቅድሚያ ዕውቀት ድንቅ ሥራዎቹ ሲኾኑ፡ እኒህም፡ በተራቸው፡ የተሰፋው ፋናና ማጻኛ፡ መፈጸሚያና ማጎተም ለኾነችው፡ ለቅድስት ድንግል ማርያም፡ ጥላና ምሳሌ፡ እርሷም ምልክት ኾኖች አገልግለውታል፡-

፩ኛ፡ ገና በፍጥረት መጀመሪያ፡ “እግዚአብሔር አምላክም፡ እባቡን (ዲያብሎስን) አለው፡ ይህን ሰላደረገህ፡ ...በአንተና በሴቲቱ (ባሔዋን) መካከል፡ በዘርህና በዘርዋ (ከድንግል ማርያም በሚወለደው ልጇ) መካከል፡ ጠላትነትን አደርጋለሁ፤ እርሱ (ኢየሱስ ክርስቶስ)፡ ራሱን ይቀጠቅጣል፡ አንተም፡ ሰኩናውን ትቀጠቅጣለህ፡” ይህ የኾነው፡ አዳምና ሔዋን በተፈጠሩበት፡ እግዚአብሔር፡ ከሰው ልጆች ጋር ላደረጋቸው፡ ለሰባቱ ቅዱሳት ኪዳናት መሠረት የኾነው፡ የአዳምና ሔዋን የጋብቻ ቃል ኪዳን በተፈጸመበት፡ የዴዶም ገነት በምትገኝበትና ለአራት ከሚከፈለው ወንዝ፡ አንዱ የኾነው፡ “ግዮን” በከበባት፡ በዚችው፡ በኢትዮጵያ ምድር ስለኾነ፡ የሰው ማንነቱ የሚታወቀው ደግሞ፡ በተወለደበት ምድር በመኾን፡ የድንግል ማርያም ኢትዮጵያዊነት፡ የተረጋገጠበት የመጀመሪያው ማስረጃ ይህ ነው።

፪ኛ፡ የእግዚአብሔር ወገኖች የኾኑት፡ ደጋጎቹ አባቶችና እናቶች፡ እስከጥፋት ውኃ ድረስ፡ በኢትዮጵያ ኖረው፡ በኖላና በቤተሰቡ አማካይነት፡ ከጥፋት ውኃ የዳኑበት፡ የውኃ ኾነ የነፋስ መቅዘፈያና ሰብአዊ ቀዛፊ ሳይኖራት፡ በመለኮት ኃይል ብቻ ተጠብቃ የተመራችው መርከብ፡ እኛ ኢትዮጵያውያን፡ “ድንግል ማርያም ናት!” እንላለን።

ምዕራፍ ፮፤ በዓል። ዓበይትና ንዑሳን በዓላት።
ርእስ ዐውደ ዓመት፤ የኢየሱስ ክርስቶስ በዓለ ልደት።
የድንግል ማርያም በዓለ ልደት።

በመጨረሻም፡ ኖጎና ቤተሰቡ፡ በኋላ ዘመን፡ በመልክ ጺዴቅ ተቈርቀው፡ ሰው የሚሾነው አምላክ፡ ዓለሙን ለማዳን እንዲሰቀልበት ወደተመረጠችው፡ ወደኢየሩሳሌም ከተማ፡ የመጀመሪያዋን የደገንነት ጉዞ ፈጽመውና ከሞት ተርፈው፡ ከእግዚአብሔር ጋር፡ ላደረጉት ቃል ኪዳን፡ ምልክት የሾነችው ቀስተ ደመና፡ “ድንግል ማርያም ናት!” ብለን እንናገራለን። ከዚህ የተነሣ፡ የጋብቻውን ቃል ኪዳን፡ ፍሬያማው አንድነታችን፡ መርከቧን፡ ቤተ መቅደሳችን/ቤተ ክርስቲያናችን፡ “የማርያም መቀነት” የምንለውንም የቀስተ ደመና ምልክት፡ ሰንደቅ ዓላማችን አድርገንና በፈትል ጥልፍ ቀሚሳችን በተዋበ የሴት ወገሷ ላይ አስታጥቀን፡ “እናት አገራችን ኢትዮጵያ” በሚል ስሟ፡ የምናውቃት፡ የምንጠራትና የምንሥላት መሾናችን፡ ይህ፡ ኹለተኛው ማስረጃ ነው።

፫ኛ፡ እግዚአብሔር፡ ሙሴን፡ ወደግብፅ ልኮት፡ የእሥራኤልን ልጆች፡ ከፈርዖን ባርነት፡ ነጻ ከማውጣቱ በፊት፡ በቅድሚያ፡ ወደኢትዮጵያ እንዲመጣና ኢትዮጵያዊት ሚስት አግብቶ፡ በዚያ፡ እንደእሥራኤላውያን ልማድ፡ ብዙ ሚስቶችን በማግባት ላይሾን፡ በእግዚአብሔር ሕግ መሠረት፡ በአንዲት ሚስት ተወሰነው እንደሚኖሩት፡ እንደኢትዮጵያውያን ሥርዓት፡ ለብዙ ዓመታት፡ እስከመጨረሻውም፡ በእርሷ ብቻ ተወስኖ እንዲኖር ለምን አደረገ? መለኮታዊ ምክንያት አለው። ሙሴ፡ የኢየሱስ ክርስቶስ ቀዳሚ ምሳሌና አርአያ ሲሾን፡ የኢትዮጵያዊው ካህን፡ የዮቶር ልጅ የሾነችው ሚስቱ ሲጸራ ደግሞ፡ የድንግል ማርያም ቀዳሚት ምሳሌና አርአያ መሾኗን ጭምር ሊያሳይ በመሾኑ፡ ይህ እውነታ፡ የድንግል ማርያምን ኢትዮጵያዊነት ለማሳየት፡ ሦስተኛው ማስረጃ ነው።

፬ኛ፡ ከአዳምና ሔዋን ጀምሮ፡ እስከ ሙሴ ዘመን ድረስ፡ በኪዳን ልቦና ጸንቶ የቆየው የዐሥሩ አምላካውያት ትእዛዛት ሕግ፡ በኢትዮጵያውያን የልብ ጽላት ላይ ተጽፎ እየተሠራበት ነበረ፡ በሙሴ መሪነት፡ ከግብፅ ባርነት፡ ነጻ የወጡት እሥራኤላውያን ግን፡ በታላቅ ኃይሉ፡ ነጻ ያወጣቸውን፡ የአባቶቻቸውን፡ የአብርሃምን፡ የይስሐቅንና የያዕቆብን አምላክ፡ እንደኢትዮጵያውያኑ፡ በዚያው፡ በኪዳን ልቦና፡ በእውነትና በመንፈስ ሊያመልኩት ባለመፈለጋቸው፡ ከዚህ ይልቅ፡ በክህደትና በዓመፅ ተነሣሥተው፡ በጣዖት የማምለክ ዝንባሌን ሰላሳዩ፡ እግዚአብሔር፡ ያን ሕጉን፡ በኹለት የድንጋይ ጽላት (ሰሌዳዎች) ላይ፡ በጣቶቹ ጽፎና በታቦት (በሣጥን) አድርጎ፡ እንደሰጣቸው ይታወቃል።

ይሁን እንጂ፡ እነርሱ፡ በቃል ኪዳኑ ሕግ ውስጥ ያሉትን ትእዛዛት መፈጸም አቅቷቸው ስላፈራረሷቸው፡ ከዚህም የተነሣ፡ የጋጢአታቸው ጽዋ ስለሞላ፡ እነርሱና አገራቸው፡ በአረማዊው ናቡከደነጾር እንዲደመሰሱ፡ ከአምላካቸው ተወስኖ ኖሮ፡ ያ፡ ታላቅ ጥፋት ከመድረሱ በፊት፡ ያች፡ እነዚያን ጽላት የያዘችው ታቦተ ሕጉ፡ ወደኢትዮጵያ መምጣቷና “ቃል ሥጋ ሾነ!” እንደሚለው እንደወንጌላዊው ዜና፡ የአምላክ ሰው መሾን፡ በእውነት እስከተፈጸመበት ጊዜ ድረስ፡ በኢትዮጵያ መኖርዋ እርግጥ ነው።

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

ጽላቱ፡ ሰውነትን፡ ማለትም፡ ነፍስንና ሥጋን ከድንግል እናቱ በተዋሕዶ የለበሰው የአምላካችን፡ የኢየሱስ ክርስቶስ፡ ጽላቱን የያዘችው ታቦትም፡ የቅድስት እናቱ ምሳሌዎች በመኾናቸው፡ ኢየሱስ ክርስቶስን የወለደችው ድንግል ማርያም፡ ከኢትዮጵያ ምድር የተገኘች ኢትዮጵያዊት ለመኾኗ፡ ይህ፡ አራተኛው ማስረጃ ነው።

ጅኛ፡- እግዚአብሔር፡ ኢትዮጵያዊቷ ንግሥት ማክዳ፡ በዚያ ጥንታዊ ዘመን፡ የን የመሰለ አታካችና አዳጋች ጌዞ ወደኢየሩሳሌም እንድታደርግ ለምን ፈቀደ? “ከወገብህ የሚወጣውን ዘርህን፡ ከአንተ በኋላ አስነሳለሁ፤ ...የመንግሥቱንም ዙፋን፡ ለዘለዓለም አጸናለሁ፤ እኔም፡ አባት እኾነዋለሁ፤ እርሱም፡ ልጅ ይኾንኛል።” ብሎ፡ “ልብ አምላክ” ለተባለው፡ ለቅዱስ ዳዊት፡ የገባለትን ቃል ኪዳን ሊፈጽም አይደለምን? እነሆ፡ ንግሥት ማክዳ፡ ይህ፡ መለኮታዊ የተስፋ ቃል፡ “የዳዊት ልጅ!” በተባለው፡ በኢየሱስ ክርስቶስ የተፈጸመበትን፡ የእግዚአብሔርን ልጅ የወለደች፡ ድንግል ማርያምን ያስገኘውን፡ የቃል ኪዳን ዘር፡ ከንጉሥ ሰሎሞን ተቀብላ (ፀንላ)፡ ወደአገርዋ ወደኢትዮጵያ ተመለሰች።

እንግዲህ፡ በኢየሩሳሌም የነገሠው፡ የነቢዩ ዳዊት ልጅ፡ እሥራኤላዊው ንጉሥ ሰሎሞን፡ የኢየሱስ ክርስቶስ ቀዳሚ ምሳሌና አርአያ ሲኾን፡ የመልክ ጼዴቅ ዘር የኾነችው፡ ኢትዮጵያዊቷ ንግሥት ማክዳ ደግሞ፡ የድንግል ማርያም ቀዳሚ ምሳሌና አርአያ ናት፡ ይህም፡ “ንግሥተ ዓዜብ፡ [ኢትዮጵያ] በፍርድ ቀን፡ ከዚህ ትውልድ ጋር ተነሥታ ትፋረደዋለች፡ ታላፋረዋለችም፡ የሰሎሞንን ጥበብ ለመስማት፡ ከምድሩ ዳርቻ መጥታለችና። እነሆም፡ ከሰሎሞን የሚበልጥ ከዚህ አለ!” በሚለው፡ በራሱ በጌታ ቃል ተረጋግጧል።

ስለዚህ፡ ይህ፡ የንግሥተ ላባ ኢትዮጵያዊነትና በእርሷ የተፈጸመው፡ መለኮታዊ ዕቅድ፡ ድንግል ማርያም፡ ኢትዮጵያዊት ለመኾኗ፡ አምስተኛው ማስረጃ ነው።

ጅኛ፡- “ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሃ ንበ እግዚአብሔር!” ማለትም፡ “ኢትዮጵያ፡ እጆቿን፡ ወደእግዚአብሔር ትዘረጋለች!” ተብሎ፡ በአምላካዊ ቃል የተነገረላት ሰብአዊት ፍጡር፡ ድንግል ማርያም ካልኾነች በቀር፡ ሌላ፡ ከቶ፡ ለማን ሊኾን ይችላል? መቼም፡ ቃሉ፡ ምድርን፡ አገርን፡ ወይም ግብዝ አካልን የመሰለ፡ ሌላ ነገርን የሚወክል አይደለም፡ እንደቃሉ አነጋገር፡ የምትዘረጋቸው እጆች ያሏት፡ ለዘለዓለምም፡ ሕያውት ኾና፡ በምድር ላይ፡ በሰብአዊት ሴት አንቀጽ፡ “ኢትዮጵያ” በሚል ስሟ ስትጠራ የምትኖር፡ እጆቿን ወደእግዚአብሔር ዘርግታ፡ መልካሙን ዘለዓለማዊ ምላሽ፡ ከፈጣሪዋ ያገኘች፡ ሰብአዊት ፍጡር፡ ከድንግል ማርያም በቀር፡ ሌላ ፍጡር ሊኖር አይችልም።

ምዕራፍ ፩፤ በዓል። ዓበይትና ንዑሳን በዓላት።
ርእሰ ዐውደ ዓመት፤ የኢየሱስ ክርስቶስ በዓለ ልደት።
የድንግል ማርያም በዓለ ልደት።

አዎን፡ በመላው የሰው ልጆችና በፍጥረቱ ሹሉ ስም፡ እጆቿን፡
ወደእግዚአብሔር ዘርግታ፡ በፍጹም ብቅዓት ያቀረበችው ልመና፡ ከሥሉስ
ቅዱስ መንበረ ጸባዖት ደርሶ፡ የቅዱሱ ኪዳን የመጨረሻ ማንተም የኾነውን
የምሕረት ቃል ኪዳን ኢየሱስ ክርስቶስን ያስገኘችው፡ ያች “ኢትዮጵያ”፡
ድንግል ማርያም ለመኾኗ፡ ይህ፡ ስድስተኛው ማስረጃ ነው።

፪ኛ፡ “የእሥራኤል ልጆች ሆይ! እናንተ፡ ለእኔ፡
እንደኢትዮጵያ ልጆች አይደላችሁምን? ይላል እግዚአብሔር።” የሚለው፡
የነቢዩ ቃል፡ በመጀመሪያ፡ ስሙ፡ “እሥራኤል” የኾነ፡ ብዙዎች ልጆችም
ያሉት ሰው መኖሩን ያመለክተናል። ታዲያ፡ እርሱ ማንው? ሰብአዊ ፍጡር
የኾነው፡ በወንድ አንቀጽ የሚጠራው፡ የአብርሃም ልጅ የይስሐቅ ልጅ፡
የዔሳው መንተያ፡ ያዕቆብ አይደለምን? “እሥራኤል”፡ ቀድሞ፡
የእግዚአብሔር ወልድ፡ ጳላም፡ የኢየሱስ ክርስቶስ ስም መኾኑ፡ ይህንም ስም
ለያዕቆብ የሰጠው፡ እርሱ ራሱ የሰሙ ባለቤት መኾኑ ይታወቃል።

ይኸውም፡ ቀድሞ፡ በፋሎዩ ኪዳን፡ “ከእንግዲህ ወዲህ፡ ስምህ፡
‘እሥራኤል’ ይላል እንጂ፡ ያዕቆብ አይባል! ከእግዚአብሔር፡ ከሰውም ጋር
ታግለህ፡ አሸንፈሃልና!” ተብሎ የተጻፈው ቃል፡ ጳላም፡ “እሥራኤል፡ ሕፃን
በነበረ ጊዜ ወደድሁት፡ ልጄንም፡ ከግብፅ ጠራሁት።” ተብሎ፡ በሙሴ መሪነት፡
ከግብፅ ባርነት ነጻ በወጡት የእሥራኤል ሕዝብ በማስመሰል፡ በነቢዩ
የተነገረው ትንቢት፡ በኢየሱስ ክርስቶስ የተፈጸመ በመኾኑ ነው። አዎን!
ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በሕፃንነቱ፡ ከእናቱ፡ ድንግል ማርያም ጋር፡
ወደግብፅ ተሰድዶ፡ እዚያም፡ የኢትዮጵያውያን ርስት በኾነው፡ በቀስቋም
ገጻምና በኢትዮጵያ፡ ቆይቶ፡ ከሦስት ዓመት ተኩል በኋላ ወደናዝሬት
ሰለመመለሱ፡ የአዲስ ኪዳን ባለምሥራች ሲጽፍ፡ ይህንኑ፡ “ልጄን፡ ከግብፅ
ጠራሁት!” የሚለውን ቃል እንደጠቀሰው ይታወቃል።

እንግዲህ፡ ስለ“እሥራኤል” የተነገረው፡ ያ የእግዚአብሔር ቃል፡
ቀደም ብሎ፡ በ፯ኛው ተራ ቁጥር የተጠቀሰው፡ “ኢትዮጵያ” የሚለው ስያሜ፡
ለማን ሊሰጥ እንደሚገባ፡ ለማንስ እንደተሰጠ ያመለክተናል። ይኸውም፡
“እሥራኤል” የተባለውን አምላክ፡ ለወለደችው፡ ለድንግል ማርያም፡ የተሰጠ
መኾኑን ነው። ይህን እውነታ ለመረዳት፡ “የእሥራኤል ልጆች ሆይ! እናንተ፡
ለእኔ፡ እንደኢትዮጵያ ልጆች አይደላችሁምን? ይላል እግዚአብሔር።”
የሚለውን፡ የራሱን የነቢዩን ቃል በማስተዋል መመልከቱ ይበቃል።

አዎን! እግዚአብሔር፡ እርሱን በአምላክነቱ ፈልገው ላመኑበትና
ለወደዱት፡ ቃሉንም ለጠበቁት ወላጆቻቸው፡ ለአብርሃምና ለይስሐቅ፡
ለራሱም ለያዕቆብ የሰጣቸውን ቃል ኪዳን በማጽናት፡ ስለሰሙና ስለእነርሱ
ፍቅር ሲል፡ በኋላ ዘመን፡ ልጆቻቸውን፡ የእግዚአብሔር ሕዝብ ሊያደርጋቸው
ሰለፈለገ፡ “እሥራኤል” የሚለውን ስም እንደሰጣቸው ሹሉ፡ እንዲሁ፡
በቀደመው ዘመን፡ ከእነርሱ፡ ከእሥራኤል ልጆች ይልቅ፡ አስቀድመው
ላወቁት፡ ላመኑበትና ለወደዱት፡ ቃሉንም ጠብቀው ለኖሩት
ኢትዮጵያውያን ደግሞ፡ እርሱን ለመውለድ በምትበቃው እናቱ ስም፡ የእርሷ
ልጆች ተብለው እንዲጠሩ ፈቃዱ ኾነ ማለት ነው።

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

ስለዚህ፡ ቀደም ብሎ ከተሰጠው ማብራሪያ ጋር፡ የራሱ የነቢዩ ቃል፡ “እሥራኤል” የሚለው ስም፡ ኢየሱስ ክርስቶስን የሚመለከት፡ “ኢትዮጵያ” የሚለው ስያሜ ደግሞ፡ ድንግል ማርያምን የሚያመለክት መሆኑን፡ እንዲሁም፡ እግዚአብሔር፡ ከእሥራኤላውያን ይልቅ፡ አስቀድሞ ያወቀውና የወደደው፡ ኢትዮጵያውያንን መሆኑን፡ በግልጽ ስለሚያረጋግጥ፡ ድንግል ማርያም፡ “ኢትዮጵያ” ለመኾኗ፡ ይህ፡ ሰባተኛው ማስረጃ ይኾናል፡፡

ቀደም ብለው የተጠቀሱትን ማስረጃዎች የሚያጠናክሩ፡ ሌሎች፡ የገዘፉ እውነታዎችን፡ እዚህ ላይ ማከል ይቻላል፡፡ ከእነዚህ መካከል፡ አንዱን ብቻ ልጥቀስላችሁ! ድንግል ማርያምን፡ በሥጋ ጭምር የምንዛመዳት በመኾኗ፡ “እናታችንና ንግሥታችን፡ ሃይማኖታችንና አገራችንም ናት!” ብለን፡ በሰሟ፡ አገራችን፡ “ኢትዮጵያ”፤ እኛም፡ ልጆቿ፡ “ኢትዮጵያውያን” ተብለን እንደምንጠራ ሹሉ፡ ልጄን ኢየሱስ ክርስቶስንም፡ “ፈጣሪያችንና አምላካችን፡ አባታችንና መድኃኒታችን፡ ብቻ ሳይኾን፡ “ካህን፡ ሊቀ ካህናታችን፡ ንጉሥ፡ ንጉሠ ነገሥታችንም ነው!” ብለን፡ የነፍሳችንና የመንፈሳችን ብቻ ሳይኾን፡ የሥጋችንም ጌታና ባለቤት መሆኑን፡ ለዓለሙ ሹሉ፡ በይፋ ያረጋገጥንበት ብሔራዊ አቋማችን ይገኛል፡፡ ይህም፡ “ሞዕ አንበሳ፡ ዘእምነገደ ይሁዳ!” የሚለውን መለኮታዊ ዓርማ፡ ብሔራዊ ማኅተማችንና በሰንደቅ ዓላማ ላይ አሥፍረን፡ ማዕከላዊ ምልክታችን በማድረጋችን ታውቋል፡፡

መቼም፡ በሰብአዊው የሥጋ ዝምድና ሓረግ፡ በቀጥታ ያልተሣሠረውን ማንም ሰው፡ በግዴታና በኃይል ካልኾነ በቀር፡ በፈቃዱ አምጥቶና ተቀብሎ፡ በራሱ ላይ የሚያነግሥ ወገን፡ ወይም ሕዝብ፡ በምድር ላይ ስለሌለ፡ ኢትዮጵያውያንም፡ በሥጋ ዝምድና የተሣሠሩ ባይኾኑ ኖሮ፡ ኢየሱስ ክርስቶስን፡ ንጉሣችን፡ እናቱን፡ ድንግል ማርያምንም፡ ንግሥታችን ብለው፡ በፍጹም ሃይማኖታዊ ፈቃደኛነትና ደስታ፡ በላያቸው ሊያነግሡዋቸው፡ መንግሥታቸውንም፡ የራሳችን ብለው ሊተዳደሩበት ባላደረጉም ነበር፡፡

ይህን እውነታ፡ በንጽጽር አቅርቦ ለማሳወቅ፡ ርቆ ሼዶ፡ ሌላ ማረጋገጫን መፈለግና ማቅረብ አያሻም፡ አረማዊው ጲላጦስ፡ ኢየሱስ ክርስቶስን፡ በአደባባይ፡ በፊታቸው አቁሞ፡ “ንጉሣችሁን ልስቀለውን?” ብሎ፡ የአይሁድን ካህናትና ሕዝቡን በጠየቃቸው ጊዜ፡ “ከፍሣር በቀር፡ ሌላ ንጉሥ የለንም!” ብለው የሰጡት ቁርጥ ምላሽ ይበቃል፤ ደግሞም፡ እኒሁ አይሁድ፡ ወንጀሉ ተገልጾ እንዲጻፍበት በፈለጉበት፡ የመስቀሉ ዓናት ላይ፡ ጲላጦስ፡ “የአይሁድ ንጉሥ፡ የናዝሬቱ ኢየሱስ!” የሚል ቃልን በማስጻፉ፡ እንደገና፡ “ራሱ፡ “እኔ የአይሁድ ነኝ! አለ!” ብለህ ጻፍ እንጂ፡ “እርሱ፡ የአይሁድ ንጉሥ ነው!” ብለህ አትጻፍ!” ያሉት ጥያቄያቸውና እርሱም፡ ለዚሁ ጥያቄያቸው፡ “እኔ፡ የጻፍሁትን ጽፌአለሁ!” ሲል የሰጣቸው ቁርጥ መልስ፡ የእውነታውን ንጽጽር፡ የበለጠ ያጎላዋል፡፡

ምዕራፍ ፩፤ በዓል። ዓበይትና ንዑስን በዓላት።
ርእሰ ሀውደ ዓመት፤ የኢየሱስ ክርስቶስ በዓለ ልደት።
የድንግል ማርያም በዓለ ልደት።

አይሁድ፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ ያላቸው የጥላቻ ተቃውሞ፡ ይህን በመሰለ ኹኔታ ተገልጾ የታየው፡ እርሱ፡ ጌታችን፡ የዋት ፍርድን በተቀበለበት ጊዜ ብቻ አልነበረም፤ ገና፡ ቀደም ብሎ፡ በኢየሩሳሌም ቤተ መቅደሳቸው ውስጥ እያስተማረ ሣለ ጀምሮ፡ ተከሥቶ ነበር፤ ያም የጥላቻ ተቃውሞ፡ ቀዳሚ ምሳሌው የኾነው ሙሴ፡ ኢትዮጵያዊት ሚስቱን አግብቶ፡ ኢትዮጵያዊ በመኾኑ፡ ከሕዝበ አይሁድ ብቻ ሳይኾን፡ ከእህቱ፡ ከሚርያምና ከወንድሙ፡ ከአሮን ሳይቀር የደረሰበትን የመሰለ ነበር። ይኸውም፡ አይሁድ፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ የነበራቸው የጥላቻ ተቃውሞ፡ ኢትዮጵያዊ መልኩን በማየት፡ ማንነቱን ከመናቃቸው የተነሣ እንደነበረ፡ ራሱ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ “የሙሴ ሕግ እንዳይሻር ብላችሁ፤ ሰውን፡ በሰንበት የምትገርዙ ከኾነ፡ ሰውን፡ ኹለንተናውን፡ በሰንበት፡ ጤናማ ሰላደረግሁ፡ ለምን ትቃወሙኛላችሁ? በእውነት ፍረዱ እንጂ፡ በሰው ላይ፡ የፊቱን መልክ አይታችሁ፡ በአድልዎ አትፍረዱ!” ሲል፡ በአምላካዊ አንደበቱ በተናገረው ቃሉ ስለመሰከረ፡ ይህን እውነታ ማስተባበል፡ ለማንም አይቻለውም።

ጥያቄ፡- በዚህ አከራካሪ ነጥብ ላይ፡ ይህን የመሰለ አጥጋቢና ጠቃሚ መልስ ካገኘን፡ ከዚሁ ጋር የተያያዘ ለሚመስለን፡ ለሌላው ጥያቄያችን፡ ማብራሪያ ትሰጠን ዘንድ፡ ጥያቄውን፡ እዚህ ላይ ልናነሣለሁ እንሻለን፡ እርሱም፡ መልአኩ፡ ቅዱስ ገብርኤል፡ ለድንግል ማርያም፡ ‘እነሆም፡ ዘመድሽ ኤልሣቤጥ፡ እርሷ ደግሞ፡ በእርጅናዋ፡ ወንድ ልጅን ፀንሳለች!’ ሲል የተናገረው ቃል፡ ድንግል ማርያም፡ ኤልሣቤጥን የመሰሉ፡ ሌሎች ሴቶችና ወንዶች ዘመዶች፡ በዚያ አገር ያሏት መኾኑን የሚያመለክተው እውነታ ነው፡ ታዲያ! ይህ ነገር፡ ከእመቤታችንና ከልጇ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ኢትዮጵያዊነት ጋር እንዴት ሊጣጣም እንደሚችል የሚያስገነዝብ ማብራሪያ የሚያስፈልገው አይመስልህም?

መልስ፡- በመጀመሪያ ደረጃ፡ ነቢዩ ዳዊት፡ “የሳሌም ንጉሥ” የተባለው አባቷ መልክ ጼዴቅ የቈረቁራትን “ኢየሩሳሌም”ን መነሻ አድርጎ፡ “ኢትዮጵያ” ስለተባለችው ድንግል ማርያም፡ በመዝሙሩ ሲተነብይ፡ “የእግዚአብሔር ከተማ (ኢየሩሳሌም) ሆይ! ስለአንቺ የተናገረው ኹሉ፡ ፅዕብ ድንቅ ነው፡ ...እነሆ፡ ፍልስጥኤ ማውያን፡ ጢሮስም፡ የኢትዮጵያም ሕዝብ፡ እነዚህ፡ በዚያ ተወለዱ።” ብሎ የተናገረው ቃል፡ ለዚህ ጥያቄያችሁ መልስ መነሻ ነው፤ ኢትዮጵያውያን፡ ጥንት፡ ከመሥራቹ አባታቸው፡ ከመልክ ጼዴቅ ጀምሮ፡ የእርሷ፡ የኢየሩሳሌም ባላባትና ባለርስት ኾነው፡ በእርሱ ስም፡ ያለማቋረጥ ሲያስተዳድሩዋት የኖሩ፡ ዛሬም እየኖሩ ያሉ ለመኾናቸው መሠረታዊው ማስረጃ ይህ መኾኑ፡ ሊታወቅ ይገባል።

“ንግሥተ ሳባ” የምትባለው፡ ኢትዮጵያዊቷ ንግሥት ማክዳ፡ ያን ኹሉ ጓዝ ይዛ፡ ወደኢየሩሳሌም ለመሄድ የቻለችው፡ ከዚሁ ባለቤትነት የተነሣ መኾኑም እንዳይዘነጋ ያስፈልጋል።

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

የአዲስ ኪዳን “አቤሜሌክ”፥ ወይም፡ “ባኮስ”፥ የተባለው፡ ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ፡ “ሕንደኬ” የተባለችው የኢትዮጵያ ንግሥት ባለሥልጣን፡ በዚያን ጊዜ ጸንቶ ይሠራበት በነበረው በአሪታዊው የኢትዮጵያውያን ሥርዓት፡ ሊባለም ወደኢየሩሳሌም ሼዶ የተመለሰው፡ የኢትዮጵያውያን ሀብት ወደነበረው፡ ወደጋዛ መኾኑ፡ በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ውስጥ ተጽፎ የሚነበበው፡ ይህን እውነታ አረጋግጦ ያስረዳል።

በኹለተኛ ደረጃ፡ እኛ ኢትዮጵያውያን፡ ከክርስቶስ ልደት አንድ ሺ ዓመት በፊት፡ ታቦተ ጽዮን ወደኢትዮጵያ እስከመጣችበት ጊዜ ድረስ፡ በዚህ መልክ፡ በኢየሩሳሌም ነዋሪዎችና ተመላላሾች የነበርን ስንኾን፡ ከዚያ በኋላ፡ በታቦተ ጽዮን ባለአደራነታችን ምክንያት፡ እውነተኛቹ እሥራኤላውያን ኾነን መገኘታችን ደግሞ፡ ሌላው እውነታ ነው።

ከዚህ የተነሣ፡ በአሪቱ ሕግና ሥርዓት አፈጻጸም በኩል፡ በሥጋዊው ኾነ በመንፈሳዊው፡ በሃይማኖታዊውም ይዞታ ረገድ፡ በኢትዮጵያም፡ በኢየሩሳሌምም በነበረን ባለመብትነት፡ በኹለቱም ምድሮች፡ ያለችግር እንኖር የነበርን መኾኑ አያጠያይቅም፡ እንዲህ ከኾነ ደግሞ፡ በዚያን ጊዜ፡ እንደዛሬው ኹሉ፡ የኢትዮጵያውያን፡ በኢየሩሳሌምና በአካባቢ እውራጃዎቿ በብዛት፡ መገኘትና ነዋሪ መኾን፡ እርስ በርሳቸው ተጋብተውና ተዋልደው መኖራቸውም፡ በምንም መልኩ ሊያስደንቅ ከቶ አይችልም።

የእኔ የራሴ፡ አንዲት እጎቴ፡ ባል አግብታና ትዳር ይዛ፡ ወንዶችና ሴቶች ልጆችንም ወላጆች፡ በኢትዮጵያ ስትኖር፡ በኢየሩሳሌም ካለን የባለርስትነት መብት የተነሣ፡ ይህንኑ ብሔራዊ መብታችንን ለማስጠበቅ በሚል ምክንያት፡ በጊዜው ለነበረው፡ የኢትዮጵያ መንግሥት ተጠሪ በመኾን፡ ከነባለቤቷና ከነልጇቿ፡ ወደኢየሩሳሌም ሼዳ ሣለ፡ በዚያ፡ እንደገና ልጆችን ወልዳ፡ ልጆቿም፡ እዚያው፡ ተጋብተውና ተዋልደው መኖራቸው፡ ለዚህ እውነታ፡ ይህችው እጎቴ፡ ምሳሌና ማሰረጃ ኾና ልትቀርብ ይቻላል።

ስለዚህ፡ እንኳንስ፡ ትንቢት እያለ፡ ባይኖርም፡ እመቤታችን፡ ቅድስት ድንግል ማርያም፡ ሳትወለድ፡ ወላጆቿ፡ ወይም፡ አያቶቿ፡ ወይም ቅድመ አያቶቿ፡ ወደኢየሩሳሌም ሼደው፡ በዚያ፡ ጊዜያዊ ቆይታ፡ ዘመድ ጥያቄ፡ ወይም ጉብኝት ቢያደርጉ፡ ወይም ኑሮን ቢመሠርቱ፡ ከዚህም የተነሣ፡ የካህኑ ዘክርያስ ሚስትና የመጥምቁ ዮሐንስ እናት የኾነችውን ኤልሣቤጥን የመሰሉ፡ ብዙ ኢትዮጵያውያን ወንድሞችንና አጎቶችን፡ ኢትዮጵያውያት እጎቶችንና አክሰቶችን፡ ሌሎችንም፡ የቅርብና የሩቅ ዘመዶችን አፍርተው ቢገኙ፡ አግባብና የሚጠበቅ ውጤት ከመኾኑ በቀር፡ ሌላ ትርጉም ሊሰጠው ከቶ አይቻልም።

ምዕራፍ ፮፡ በዓል፡፡ ዓበይትና ንዑሳን በዓላት፡፡
ርእሰ ዐውደ ዓመት፡ የኢየሱስ ክርስቶስ በዓለ ልደት፡፡
የድንግል ማርያም በዓለ ልደት፡፡

እንዲያውም፡ “ኤልሣቤጥ” የሚለው የስም አጠራር፡ በዕብራውያን አይሁድ ዜናድ ስለሌለ፡ ምንም እንኳ፡ ወንጌላዊው ሉቃስ፡ የእውነተኛች ኢትዮጵያውያት መለያ በኾነው እሥራኤላዊትነቷ፡ “ክአሮን ልጆች ነበረች፡” ቢላትም፡ ያ ስሟ፡ ኢትዮጵያዊ መኾኑ፡ በእርሷና በድንግል ማርያም ማንነት ሊረጋገጥ ስለሚችል፡ ለተነሣንበት የእውነት ፍለጋ፡ ተጨማሪ ማስረጃ ሊኾንን ይችላል፡ ይኸውም፡ “ኢየሱስ” እና “ዮሐንስ” ብሎ፡ ለጌታችንና ለመጥምቁ፡ አዳዲስ ስሞችን ባወጣላቸው፡ በመልእክ፡ በቅዱስ ገብርኤል አንደበት፡ ኤልሣቤጥ፡ የድንግል ማርያም ዘመድ መኾኗ ስለተነገረ ነው፡፡

በዓለ ግዝረት፡፡

“በዓለ ግዝረት”፡ መሣሎ ሕፃን፡ ከቅድስት ድንግል ማርያም፡ በቤተ ልሔም፡ በበረት ከተወለደ በኋላ፡ “ስምንት ቀንም በተፈጸመ ጊዜ፡ ሕፃኑን ሊገዝሩት፡ ወሰዱት፡ ስሙንም፡ ገና በማሕፀን ሳይፀነስ፡ አስቀድሞ፡ መልእክ እንደሰየመው፡ ‘ኢየሱስ’ አሉት፡፡” በሚለው የወንጌላዊው ቃል መሠረት፡ በጅኛው ቀን፡ “ኢየሱስ” ተብሎ፡ የኪዳነ አብርሃምን ሥርዓት የፈጸመበትን ዕለት በማስታወስ የምናከብረው በዓል ነው፡ እርሱም፡ “በዓለ ግዝረተ ኢየሱስ” ተብሎ፡ በመስከረም ፳ ቀን ይከበራል፡፡

እኛ ኢትዮጵያውያን፡ ይህን በዓል የምናከብረው፡ የኢየሱስ ክርስቶስን ግዝረት ለማስታወስ ብቻ ሳይኾን፡ ሥርዓቱን፡ ቀድሞም፡ በኪዳነ ልቦና፡ ማለትም፡ ከአብርሃም በፊት በኖርንበት አምልኮተ እግዚአብሔር፡ ስንፈጽመው የቆየን፡ ኋላም፡ በኪዳነ አሪቱ፡ በአብርሃም፡ በመጨረሻም፡ በኪዳነ መንፈስ ቅዱስ ምክንያት፡ ያንኑ ጥንታዊ ሥርዓታችንን አጽንተን የቀጠልን መኾናችንን ለማረጋገጥ ጭምር ነው፡ በዚህም፡ እየራሳችን፡ በቅዱሱ ኪዳን ጸጋ፡ በነፍስ፡ የሃይማኖትን ግዝረት፡ በሥጋም፡ የምግባርን ግዝረትን ተቀብለን፡ በመንፈስ ቅዱስ አማናዊውን የእግዚአብሔር ልጅነትን ክብር የተቀዳጀን መኾናችንን እናዘክርበታለን፡፡

በዓለ ስምዖን

“በዓለ ስምዖን” ተብሎ፡ ጥቅምት ፲ ቀን የሚከበረው በዓል፡ ሕፃኑ ኢየሱስ፡ እንደአሪቱ ሥርዓት በእግዚአብሔር ፊት ሊቆም፡ በአርባ ቀኑ፡ በእናቱ ቅድስት ድንግል ማርያም ዕቅፍ፡ ከመሥዋዕቱ ጋር፡ ወደቤተ መቅደስ የገባበትና ለስምዖን ተገልጾ የታየበትን ዕለት የሚያስታውሰን ነው፡፡ በዚያች ዕለት የኾነውን ዜና፡ ከዚህ የሚከተሉት፡ የብሉይና የሐዲሱ ኪዳናት መጻሕፍት ጥቅሶች ይናገሩታል፡፡

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

“እግዚአብሔርም መሴን፡ እንዲህ ብሎ ተናገረው፡-
“ለእሥራኤል ልጆች፡ እንዲህ ብለህ ንገራችው፡- ‘ሴት ብታረግዝ፡ ወንድ
ልጅም ብትወልድ፡ ሰባት ቀን ያህል የረከሰች ናት፡ እንደሕመምዋ መርገም
ወራት ትረከሳለች፡ በስምንተኛውም ቀን፡ ልጅ፡ ከሥጋው ሸለፈች፡ ይገረዝ!
ከደምዋም እስከትነጻ፡ ሠላሳ ሦስት ቀን ትቀመጥ! የመንጸትዋ ቀንም
እስኪፈጸም ድረስ፡ የተቀደሰን ነገር አትንካ! ወደመቅደስም አትግባ! ሴት
ልጅም ብትወልድ፡ እንደመርገምዋ ወራት፡ ሹለት ሳምንት ያህል፡ የረከሰች
ናት፡ ከደምዋ እስከትነጻ ድረስ፡ ስድሳ ስድስት ቀን ትቀመጥ!” እንደሚለው
“እንደመሴ ሕግ፡ የመንጸታቸው ወራት በተፈጸመ ጊዜ፡ በጌታ ሕግ፡-
“የእናቱን ማሕበን የሚከፍት ወንድ ሹሉ፡ ‘በጌታ የተቀደሰ ይባላል!’ ተብሎ
እንደተጻፈ፡ በጌታ ፊት ሊያቆሙት፡ በጌታም ሕግ፡- ‘ሹለት ዋልያ፡ ወይም፡
ሹለት የርግብ ሚጪቶች’ እንደተባለ፡ መሥዋዕት ሊያቀርቡ፡ ወደኢየሩሳሌም
ወሰዱት፡

“እነሆም፡ በኢየሩሳሌም፡ ‘ስምዖን’ የሚባል ሰው ነበረ፡ ይህም
ሰው፡ የእሥራኤልን መጽናናት፡ ይጠባበቅ ነበር፡ ጳድቅና ትጉህም ነበረ፡
መንፈስ ቅዱስም፡ በእርሱ ላይ ነበረ፡ በእግዚአብሔር የተቀባውንም ሳይይ፡
እንዳይሞት፡ መንፈስ ቅዱስ ገልጦለት ነበር፡ በመንፈስ፡ ወደመቅደስ መጥቶ
‘ሃለ፡ እናቱና ዘመዶቹ፡ እንደሕጉ ልማድ ያደርጉለት ዘንድ፡ ሕፃኑን ኢየሱስን፡
ይዘውት፡ ወደመቅደስ ባገቡት ጊዜ፡ እርሱ ደግሞ፡ በክንዱ ተቀብሎ፡
አቀፈው፡ እግዚአብሔርንም እያመሰገነ እንዲህ አለ፡- ‘ጌታ ሆይ! እንደቀልህ፡
ዛሬ፡ ባሪያህን፡ በሰላም ታስናብተዋለህ፡ ብርሃንን፡ ለአሕዛብ፡ ከብርንም፡
ለሕዝብህ፡ ለእሥራኤል ትገልጽ ዘንድ፡ በሕዝብህ ሹሉ ፊት ያዘጋጅኸውን
ማዳንህን፡ ዓይኖቼ አይተዋልና፡’

“የሴፍና እናቱም፡ ስለእርሱ በተባለው ነገር፡ ይደነቁ ነበር፡
ስምዖንም ባረካቸው፡ እናቱን ማርያምንም፡- ‘እነሆ፡ ይህ፡ በእሥራኤል ላሉት፡
ለብዙዎቹ፡ ለመውደቃቸውና ለመነሣታቸው፡ ለሚቃወሙትም፡ ምልክት
ተሾሟል፡ በእንቺ ግን፡ የብዙዎችን ሰዎች፡ የልባቸውን አሳብ ይገልጥ ዘንድ፡
በነፍሳሽ፡ ሠይፍ ይገባል!’ አላት፡፡

“ከአሴር ወገን የምትሾን፡ የፋኑኤል ልጅ፡ ሐና የምትባል፡
አንዲት ነቢይትም ነበረች፡ እርሷም፡ ከድንግልናዋ ጀምራ፡ ከባልዋ ጋር፡ ሰባት
ዓመት ኖረች፡ በማንያ አራት ዓመት ያህል፡ መበለት ሾና፡ በጣም አርጅታም
ነበር፡ በጸምና በጸሎትም፡ ሌሊትና ቀን እያገለገለች፡ ከመቅደስ አትለይም
ነበር፡ በዚያችም ሰዓት ቀርባ፡ እግዚአብሔርን አመሰገነች፡ የኢየሩሳሌምንም
ቤዛ ለሚጠባበቁ ሹሉ፡ ስለእርሱ ትናገር ነበር፡፡”

እኛ ኢትዮጵያውያን፡ ዛሬ፡ ሕፃናት ልጆቻችንን፡ ወንዶቹን፡ በሻ፡
ሴቶቹንም፡ በቺ ቀን፡ በቤተ ክርስቲያን፡ የክርስትና ጥምቀትን
የምናስጠምቃቸው፡ በዚህ መሠረትና ምክንያት መኾኑን እንደተረዳችሁት
ተስፋ አደርጋለሁ፡፡

ምዕራፍ ፮፤ በዓል።
ዓበይትና ንዑሳን በዓላት።

በዓለ መስቀል።

አምላካችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ተሰቅሎበት፡ ሥጋው የተቆረሰበትና ደሙ የፈሰሰበት ዕፀ መስቀል፡ በየዓመቱ፡ በመስከረም ፲፯ ቀን ታስቦ፡ በጥልቅ መንፈሳዊ ስሜትና በታላቅ የበዓል ሥርዓት ይከበራል።

ይኸውም፡ “በከበረ ደሙ ለተቀደሰው፡ ለአምላካችን ለኢየሱስ ክርስቶስ መስቀል እንሰግዳለን፤ መስቀል፡ ኃይላችን ነው፤ መስቀል፡ መከላከያችን ነው፤ መስቀል፡ ቤዛችን ነው፤ መስቀል፡ የነፍሳችን መድኃኒት ነው፤ አይሁድ ካዱት፤ እኛ ግን አመንንበት፤ የመንንበት እኛም፡ በመስቀሉ ኃይል ዳንን፤” የሚል ትርጉም ያለውን ጸሎታችንን፡ በግእዝ፡ በየዕለቱ ማለዳ ጀምረን፡ በቀኝ እጃችን በማማተብ፡ መላልሰን የምንጸልይበትንና የክርስትና ምልክታችን አድርገን ያነገብነውን መስቀል፡ እንዲሁም፡ የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስን መስቀል የሚያስታውሰን በዓል ነው።

ደመራ።

በበዓሉም ዋዜማ፡ “ደመራ” የሚባለው የበዓሉ መክፈቻ፡ በደመቀ ዝግጅትና ሥርዓት ተካሽዶ ይከናወናል። ይኸውም፡ በየሰበካው ቤተ ክርስቲያን የቅጥር ውጭ አደባባይ (ማርገጃ) ላይ፡ የደመራው ቋሚና ተሸካሚ ይኾን ዘንድ፡ በጫፋ ቅርንጫፍ፡ የዓደይ አበባ ጉንጉን የታሠረበትን፡ ትልቅ እርጥብ አጣና፡ በመጀመሪያ አምጥተው፡ እንደምሰሰ ይተክሉታል፤ ከዚያ፡ ከየሠፈሩ የተመረጠ ሹነኛ ወይም ቀንደኛ የሹነ ሰው፤ ደግሞም፡ ዓቅሙ የሚፈቅድለትና ለማበርከት የሚፈልግ ማንኛውም ግለሰብ ጭምር፡ እርጥብና ለጋ የሹነውን የባሕር ዛፍ፡ በምሰሰው ዓይነት እያዘጋጀና እያመጣ፡ በቋሚው ላይ ይደምርበታል። “ደመራ” የተባለውም፡ ለዚህ ነው።

ሠርክ ሲደርስ፡ ይኸውም፡ ከቀትር በኋላ፡ ዓሥራ አንድ ሰዓት ሲኾን፡ ሕዝቡ ተሰብስበው ደመራውን ከብብ እንደቆሙ፡ ልብሰ ተከህኖ በለበሱ ልኡካን መሪነት፡ ካህናቱና መዘምራት፡ መስቀልን በሚመለከት፡ ለበዓሉ የተመደበውን ሥርዓተ ጸሎት ያደርሳሉ። በዚህ መሠረት፡ ካህኑ፡ “...መስቀለ ክርስቶስሰ፡ ቤዛን፡ ወኃይልን፤ አግዐዘ ጽድቃን፡ ወኃጥላን፤ እምግብርናተ ሰይጣን ጸላዒን፤ ነሣእ ሥልጣን እምእግዚአብሔር አምላክን።” ማለትም፡ “የክርስቶስ መስቀልማ፡ ከእግዚአብሔር አምላካችን፡ ሥልጣንን አግኝቶ፡ ጽድቃንንና ኃጥላንን፡ ከጠላታችን፡ ከሰይጣን የባርነት አገዛዝ፡ ነጻ ያወጣ፡ ቤዛችንና ኃይላችን ነው!” ዲያቆኑም፡ “ጸልዩ፡ ቅድመ መስቀል! ከሉልከሙ መሃይምናን፡ እንዘ ትእንዝዎ በየማን፤ ወትክህድዎ ለሰይጣን፤ እስመ ተቀደሰ፡ በደመ መለኮት መድኅን።” ማለትም፡ “ምእመናን ሹላችሁ! በቀኝ እጃችሁ እያማተባችሁና ሰይጣንን እየካጃችሁ፡ ባዳነን የመለኮት ደም በተቀደሰው፡ በክርስቶስ መስቀል ፊት ጸልዩ!” ሕዝቡም፡ “ከቡር አንተ ንጉሠ ዕዐዋት መስቀል!” ማለትም፡ “አንተ፡ የዛርች ሹሉ ንጉሥ ሆይ! እዎን! ከቡር ንዑሳን” የሚለውን፡ የመስቀል ውዳሴ፡ በዜማ እየተቀባበሉ ያመሰግናሉ።

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

ጸሎቱ ሲያበቃ፡ “መስቀል አብርሃ! በከዋክብት፡ አሠርገወ ሰማየ! እምነሱሰ፡ ፀሐየ አርአየ!” ማለትም፡ “ከሹሉም ይልቅ፡ ደምቆ በሚታየው፡ በፀሐይ፡ ድግምም፡ በከዋክብት፡ ሰማይን እንዳስጌጠ፡ እነሆ፡ መስቀሉ፡ በዓለሙ ሹሉ አበራ!” የሚለውን ዜማ እየዘመሩ፡ ቀጥሎም፡ ሕዝቡ፡ “እዮሃ አበባዬ! መስከረም ጠባዬ?” የሚለውን፡ የሆታ መዝሙር፡ በመቀባበል እያሰማ፡ ደመራውን፡ ምሕቅ ጊዜ ይዞራሉ። በዚህ፡ የሥርዓተ ጸሎቱ ፍጻሜ ይኾንና፡ ወንዱ፡ የችቦ መብራቱን ሊያበራ፡ ወደየቤቱ ይኼዳል።

ወደእየቤቱ የተመለሰው ሰው፡ ችቦውን፡ ከምድጃው እሳት ለኩሶ ሲወጣ፡ በዕንቁጣጣሽ በዓል ዕለት እንዳደረገው፡ “የሳሙን ምንቸት ውጣ! የገንፎ ምንቸት ግባ!” እያለ፡ በየደጃፉ መድረክ ላይ ከተረኩሰ በኋላ፡ የችቦ ፋናውን እያንበገበገ አምጥቶ፡ ከተቀጣጠለው የደመራው እሳት ላይ እያነጣጠረ፡ ከሩቅ በመወርወር ይጥለዋል። የደመራው እሳት ተያይዞ፡ ነበልባሉ እየተንቀለቀለ፡ ብርሃኑ፡ የአካባቢውን ጨለማ፡ ሙቀቱም፡ የምሽቱን ብርድ ሲያስወግድለት፡ ሕዝቡ፡ በመንፈሳዊ ተመስጦ እየዘመረና በሃይማኖታዊ ስሜት እየጨፈረ፡ የደመራው፡ የመኻል ምስሶ ኾኖ የቆመው እንጨት፡ ነድዶ እስኪወድቅ ድረስ ይቆያል።

ከዚህ በኋላ፡ ደመራው በገጠር የተደረገ ከኾነ፡ እያንዳንዱ፡ ከኃሮው፡ ወይም ከእርሻው መሬት፡ ፈጣሪው ባርኮ የሰጠው የድካሙ ፍሬ ቢኖር፡ ያንን፡ ከምስጋና ጋር ቆራርጦ ወይም ሽምጥጦ ያቀርብና፡ እሸቱን፡ በደመራው ፍሕም እየጠበሰ፡ እዚያ ካለው፡ ከቀረው ሰው ጋር ተሳትፎ ሲጨርስ፡ ወደየቤቱ ይመለሳል። ደመራው ግን፡ እንዲሁ፡ ሲነድድ ያድራል።

በማግሥቱ ማለዳም፡ እያንዳንዱ ሰው፡ ወንዱም፡ ሴቱም፡ ወደነደደው የደመራ አመድ እየመጣ፡ ከአመዱም፡ በጣቱ እየጠቀሰ፡ የመስቀል ምልክትን፡ በየግንባሩ ላይ ካተመ በኋላ፡ ለጸሎት ወደቤተ ክርስቲያኑ ይገባል።

የእውነተኛው መስቀል ፍለጋና ስለመገኘቱ፡

ጥያቄ፡- የመስቀል በዓል፡ በእኛ፡ በኢትዮጵያውያን ዘንድ፡ በዚህ መልክ የሚከበረው፡ ለምን እንደ ኾነ፡ ብትገልጽልን?

መልስ፡- “ነገር ከሥሩ፡ ውኃ ከጥሩ!” እንደሚባለው፡ ስለመስቀል ታሪክ ሲወሳ፡ አዳምንና ሔዋንን በሚመለከት፡ ከዚህ የሚከተሉት ቁም ነገሮች ይጠቀሳሉ፤ ይኸውም፡ እኒህ፡ ሹለት የመጀመሪያ ሰዎች፡

፩ኛ፡- የአምላክ ልጆች ኾነው፡ በቅንነት እንዲመሩበትና ለዘላለም ሕያዋን ኾነው፡ በገነት ተድላ እንዲኖሩበት፡ ከፈጣሪያቸው ከተሰጣቸው የእውነት ቃልና ከተገናጸፉት መልካም ሕይወት ይልቅ፡ ዲያብሎስ ከተባለው የሐሰት አበጋዝ የቀረበላቸውን የጥፋት ምክር፡ በራሳቸው ምርጫ ተቀብለው፡ በክፋት ዓለም መኖርን መምረጣቸው፡

ምዕራፍ ፩፤ በዓል፡፡ ዓበይትና ንዑሳን በዓላት፡፡

በዓለ መስቀል፡፡

የእውነተኛው መስቀል ፍለጋና ስለመገኘቱ፡፡

፪ኛ፡- ቆይተው ግን፡ ከዚህ የኃጢአት ምግባራቸው ፍጹም ተጽጽተው፡ ንስሐ በመግባት፡ የፈጣሪያቸውን ምሕረት መጠየቃቸው፡ እግዚአብሔርም፡ ሊነገር በማይቻል ቸርነቱ፡ ኃጢአታቸውን ይቅር ማለቱ፡

፫ኛ፡- እግዚአብሔር፡ የዚህ ይቅርታው መገለጫ በኾነው፡ በአንድ ልጁ፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛነት፡ እነርሱንና የእነርሱን ፈለግ የተከተሉን፡ እኛን ዘርቻቸውን፡ በፈቃዳችን ካመጣነው፡ ከዚያ የፍጹ አገዛዝ፡ የኃጢአት ቀንበርና የሞት ዕጽ፡ ካዳነን በኋላ፡ ጥንቱ አዘጋጅቶልን ወደነበረው ወደዘለዓለም መንግሥቱ ሕይወት የመለሰን መኾኑ፡ ከኹሉ በፊት፡ መነሻና መሠረት ኾኖ መነገር አለበት፡፡

ይህም ኹሉ ሊኾን የቻለው፡ አዎን! በቀላል አልነበረም፡ እግዚአብሔር ወልድ፡ ከቅድስት ድንግል ማርያም፡ በፍጹም ሰውነት ተወልዶ፡ ያለኃጢአት፡ እውነተኛውን ሰብአዊ ሥርዓት በመኖር፡ ለፍጥረቱ በጎ አርአያ ኾኖ፡ የእግዚአብሔርን መንግሥት ምንነት፡ በትምህርት ገልጦና አምላክነቱንም በተለምዶት አሳይቶ፡ ልዩ ልዩ ፈተናዎችን አሸንፎና መከራዎችን ተቀብሎ፡ በመስቀል ላይ ራቁቱን ተሰቅሎና ደሙን አፍሰሶ፡ ሙቶና ተቀብሮ፡ በመጨረሻ፡ በትንሣኤው፡ ያን ጠንቀኛ ጠላታቸውን ዲያብሎስን ድል በመንሣት ነው፡፡

ከዚህ ጋር በማያያዝ፡ “እኔን መከተል የሚወድ ቢኖር፡ ራሱን ይካድ! መስቀሉንም ተሸክሞ ይስተለጎ! ነፍሱን ሊያድን የሚወድ ኹሉ፡ ያጠፋታል! ስለእኔ ግን፡ ነፍሱን የሚያጠፋ ኹሉ ያገኛታል!” የሚለው፡ የመስቀሉ ጌታ፡ የኢየሱስ ክርስቶስ ቃል እና የእርሱ ተከታይ ሓዋርያ፡ ቅዱስ ጳውሎስ፡ በመንፈስ ቅዱስ ተመልቶ፡ “የመስቀሉ ቃል፡ ለሚጠፉት ሞትን፡ ለእኛ ለምንድን ግን፡ የእግዚአብሔር ኃይል ነው!” በሚል የመከፈቻ አርእስት፡

ስለመስቀል ምስጢር የሰጠው የትርጓሜ ሓተታ፡ አብሮ ሊነገር ይገባል፡፡

የትርጓሜው ሓተታ እንዲህ ነው፡- የአይሁድ ሊቃናት፡ ከካህናቱና ከሕዝቡ ጋር፡ በሰይጣናዊ ቅንዓት ተነሣሥተው፡ በስቅላት ያስገደሉት ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ሥጋው ከተቀበረም በኋላ፡ ቅንዓታቸው ሊበርድ፡ ጭካኔያቸውም ሊረገብ አልቻለም፡ ያ፡ ያሠቃዩት ጌታ፡ ስለፍጥረቱ ቤዛነት፡ የመጨረሻው የፋሲካ በግ ኾኖ የተሠዋበትንና ይህን የመለለው መለኮታዊ ፍቅር ተፈጽሞ፡ ምስጢሩ የተከሠተበትን እንጨት እንኳ፡ በርጎራጌያቸው ትተው ሊያልፉት አልፈለጉም፡፡ “ደቀ መዛሙርቱ፡ ሥጋውን ሠርቀው እንዳይወስዱት” በሚል ምክንያት፡ መቃብሩን እንዲያስጠብቅላቸው፡ ወደጳጣጠ ሼደው በመማፀንና እርሱም ፈቃዳቸውን በመፈጸም፡ በድኑን ሳይቀር እንዳልተዉት ኹሉ፡ አኹንም፡ በመስቀሉ ላይ የፈጸሙት ግፍ፡ ከዚያ ያላነሰ፡ እንዲያውም የባሰና ወደር የማይገኝለት ኾኖ እንዲቀጥል ማድረጋቸውን እነሆ እንመለከታለን፡፡

ይኸውም፡ መስቀሉ፡ ደብዛው ሳይቀር፡ ጨርሶ እንዲጠፋ ያደረጉበት መሠራ ዕቅዳቸውና ከፋ ድርጊታቸው ነው፡፡ በዚህ ዕቅዳቸው መሠረት፡ ማንም ሰው፡ የራሳቸው የኾኑት ወገኖቻቸው እንኳ ሳይቀሩ፡ ሊጠረጥሩ በማይችሉበት ኹኔታና ሥፍራ፡ መስቀሉን፡ በድብቅ አስወሰደው ቀበሩት፤ ያም ሥፍራ፡ ለስተማው የቆሻሻ መጣያ የተመደበው ቦታ ነበር፡፡

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

በዚህ ድርጊታቸው፡ ሦስት እኩይ ዓላማዎቻቸውን የፈጸሙ መስሏቸው ነበር። ከእነዚህ ዓላማዎቻቸው መካከል፡-

የመጀመሪያው፡ የሰማይና የምድር ፈጣሪና ጌታ የኾነው ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ቅዱስ ሥጋው የተቆረሰበትንና ክቡር ደሙ የፈሰሰበትን ምሥዋዕ (መሠዊያ) መስቀሉን ማርከስ ሲኾን፡

ኹለተኛው ደግሞ፡- ሕዝቡ ኹሉ፡ የቤቴንና የከተማውን ጥራጊና ቁሻሻ፡ በየቀኑ ያለማቋረጥ በማፍሰስና በመጣል፡ መቀበሩን ማንም ሊያውቅ እንዳይችል፡ ምናልባት ቢታወቅ እንኳ፡ ምን ጊዜም ተቆፋሮ፡ እንዳይገኝና እንዳይወጣ ማድረግ ነው።

ሦስተኛውም፡- መስቀሉን እንዲህ አድርገው በሚቀብሩበት ጊዜ፡ የክፋታቸው መጠን ምን ያህል የጸና መኾኑን የሚያመለክተው፡ ሌላው ገጽታ ይታያል፡ ይኸውም፡ ዕፀ መስቀሉ፡ ምናልባት ተቆፋሮ የተገኘ እንደኾን፡ የዓለም መድኅን የተሰቀለበት፡ እውነተኛው እንጨት፡ የትኛው እንደኾነ ተለይቶ እንዳይታወቅ ለማድናገር ሲሉ፡ በቀኝና በግራ የተሰቀሉትን ወንበዴዎች ብቻ ሳይኾን፡ ሌሎች ወንጀለኞች ጭምር የተሰቀሉበትን እንጨት፡ ከጌታ መስቀል ጋር ደበላልቀው እንዲቀበር ማድረጋቸው ነው።

ዕሌኒ ንግሥትና ልጇ ንጉሥ ቄስጠንጢኖስ።

ነቢዩ ዳዊት፡ “ጊዜ፡ ገቢር ለእግዚአብሔር” እንዳለው፡ እግዚአብሔር፡ ፈቃዱን የሚፈጽምበት፡ ሥራውንም የሚሠራበት ጊዜ ሰላለው፡ የዚህ፡ የመስቀሉ ክብርና ኃይል የሚገለጽበት ቀኑ፡ እነሆ ደረሰ። ያም ቀን፡ ምድረ ከነዓንን በማጠቃለል፡ በማእከላዊው ባሕር አካባቢ ያለውንና በዘመኑ፡ “ሥጋዊው ሥልጣኔ ዳብርበታል” የተባለውን ዓለም፡ በቁሣርነት የገዛው ቄስጠንጢኖስ፡ በ፲፻፳፭ ዓ. ም. በእናቱ በንግሥት ዕሌኒ አማካይነት፡ የክርስትናን እምነት ለመቀበል፡ ራሱን ያበቃበት ጊዜ ነበር። በዚያው ዓመት፡ ሃይማኖታዊት የኾነችው፡ ይህችው ንግሥት እናቱ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ተወልዶ፡ አድጎና ኖሮ፡ ተሰቅሎና ሙቶ፡ ተነሥቶና ዐርጎ፡ ተልእኮውን በማከናወን፡ ዘለዓለማዊ የምሕረት ጸጋውን፡ ለሰው ልጆች፡ በቃል ኪዳን የሰጠባቸውን ቅዱሳት መካናት ትሳለም ዘንድ፡ ልቦናዋ ተነሣሥቶ፡ ወደኢየሩሳሌም እንድትጓዝ ኾነ።

ዕሌኒ ንግሥት፡ ኢየሩሳሌም ገብታ፡ ቅዱሳት መካናትን እየተዘዋወረች ከጎበኘች በኋላ፡ ስለጌታ ቅዱስ መስቀል በጠየቀች ጊዜ፡ መስቀሉ የተቀበረበት ቦታ ባለመታወቁ፡ እስከዚያን ቀን ድረስ፡ የመስቀሉ ነገር የተሠወረ ምሥጢር ኾኖ እንደሚገኝ ተነግራት። በዚያን ጊዜ፡ መስቀሉን በሚመለከት፡ በመንፈሳዊ የፍቅርና የቅንዓት እሳት በነደደ ልቦናዋ፡ የጌታን፡ ሕማማቱንና የተናገራቸውን ቃላት በማዘከር፡ ወደፈጣሪዋ፡ የእንባ ጸሎትን አቀረበች፡ በእርሷ በኩል፡ ምን ማድረግ እንደሚገባት ያመለክቷትም ዘንድ፡ ወደቤተ ክርስቲያን መሪዎችና አገልጋዮች ካህናት፡ በየቦታው ወደዘጉ ባሕታውያን ሳይቀር እየላከች አስጠየቀች።

ምዕራፍ ፮፤ በዓል፡፡ ዓበይትና ንዑሳን በዓላት፡፡

የእውነተኛው መስቀል ፍሊጋና ስለመገኘቱ፡፡

ዕሴኒ ንግሥትና ልጇ ንጉሥ ቄስጠንጢኖስ፡፡

ከእነርሱም ያገኘችው መልስ፡ ካህናትና ምእመናን፡ በቤተ ክርስቲያን ተሰባስበውና በምሕላ ተጠምደው፡ የዘጉትና የበቁችም፡ በየበዓታቸው ተጠናክረው ሹሉም፡ በያለበት ጾምና ጸሎት በማድረስ፡ መንፈስ ቅዱስ፡ ምስጢሩን እንዲፈታው መጠየቅ መኾኑን የሚያመለክት ነበረ፡፡ እርሷም፡ ይህ የተባለው መንፈሳዊ ምግባር፡ ራሷ ጭምር በተካፈለችበት፡ እንዲካኼድ አድርጋ፡ የእግዚአብሔር ጽድቅ የተገለጸበትንና መልካም የምሥራች ፍሬ የኾነውን፡ ከዚህ የሚከተለውን መመሪያ ለማግኘት በቃች፡፡ ይህም፡ “ለመሥዋዕት እንደሚደረግ፡ እንጨት ተረብርቦ እንዲነድና በዚያ ላይ፡ በሱባዔና በምሕላ የተጸለየበት ዕጣን ተጨምሮ፡ ጢስ ቅታሬው፡ ወደሰማይ ከወጣ በኋላ፡ ወደምድር ተወርውሮ የሚተከልበት ያ ቦታ፡ ጌታ የተሰቀለበት እውነተኛው ዕዕ መስቀል የተቀበረበት ሥፍራ መኾኑን አረጋግጦ የሚያሳይ ምልክት ይኹናችሁ!” የሚል ነበር፡፡

በዚህ መሠረት፡ መንፈሳዊቷ ንግሥት፡ ይህንኑ መመሪያ በመከተል፡ የታዘዘው ሥርዓት እንዲፈጸም በማድረግ፡ በሃይማኖታዊ ተስፋና ቅንዓት የተጠበቀው ውጤት ታየ! አዎን! ከሚነድደው እሳት ተነሥቶ፡ ወደሰማይ የወጣው የዕጣኑ ጢስ ቅታሬ፡ ወደምድር ተመልሶ፡ ከተራራማነት መጠን ደርሶ በነበረ፡ በአንድ ጉብታ ላይ እንደጦር ተወርውሮ ተተክለ! ይህ ተአምር የታየበት ዕለት፡ መስከረም ፲፮ ቀን፡ ፲፻፳፮ ዓ.ም. ነበር፡፡ በዚያ ተራራ ላይ የሚደረገው ቁፋሮ፡ በዚሁ ቀን ተጀምሮ፡ ወደጥልቅ እየወረደ ሲቀጥል ከቆየ በኋላ፡ በመጋቢት ፲ ቀን፡ መስቀሎች ተከማችተው ከሚገኙበት ዐዘቅት ተደረሰ!

በዚያ ዐዘቅት ውስጥ ከነበሩት፡ ሳይበሰብሱና መሬት ሳይበላቸው ከተረፉት ጥቂት መስቀሎች መካከል፡ ለካ፡ ጌታችን፡ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ለፍጥረቱ ቤዛ ኾኖ ደሙ የፈሰሰበት እውነተኛው ዕዕ መስቀል አብሮ ይገኝ ኖርዋል! ነገር ግን፡ የትኛው እንደኾነ ለይቶ ለማወቅ እጅግ አዳጋች ኾነ! ይኹን እንጂ፡ ይህን ችግር ለመፍታት፡ ረዥም ጊዜን አልወሰደም፡ ብዙ ድካምንም አልጠየቀም፡ አማናዊው ቅዱስ መስቀል፡ የተለያዩ ተአምራትን በመፈጸምና ራሱን ከሌሎቹ ለይቶ በማቅረብ፡ ማንነቱን፡ በታላቅ ኃይል ገልጦ ሊያሳይ ችሏልና፡፡

ዛሬም፡ እኛ ኢትዮጵያውያን፡ “ደመራ” እና “መስቀል” እያልን፡ በየዓመቱ የምናከብረው በዓል፡ መነሻና ዓላማው፡ ይህ፡ መታሰቢያነቱም፡ ለዚህ መኾኑን፡ እናንተም፡ ልታውቁት ያስፈልጋችኋል፡፡

ጥያቄ፡- ይህች ንግሥት ዕሴኒ፡ እንዴት ያለች፡ እውነተኛ ክርስቲያንና ጽኑ ሃይማኖታዊት ናት? ለክርስቲያኖችም ሹሉ፡ ባለውለታ ነች፡ አይደለችም?

መልስ፡- አዎን! በእርግጥ ነች፡ በተለይም፡ ለእኛ፡ ለኢትዮጵያውያን፡፡

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

ጥያቄ፡- እንዴት?!

መልስ፡- ይህችው ንግሥት ዕሴኒ፡ በኢየሩሳሌም ባላለፈችው የጥቂት ዓመታት ቆይታዋ፡ የመጣችበትን፡ ቅዱሳት መካናትን የመሳለም ዓላማዋንና ታላቁ ትሩፋትዋ የኾነውን፡ የጌታን ቅዱስ መስቀል አስቆፍሮ የማውጣት ተልእኮዋን ማከናወን ብቻ ሳይኾን፡ በዚሁ፡ ጎልጎታ በተባለውና መስቀሉ በተገኘበት ቦታ ላይ፡ “የኢየሩሳሌምን ቤተ ክርስቲያን፡ በእምስት ዓመታት አሠርታ ጨረሰች፡ አሠርታም እንደጨረሰች፡ ምዕራቡን፡ ለሮም (ለግሪኮች)፡ ምሥራቁን፡ ለሐበጆች (ለኢትዮጵያውያን) ሰጠች፡”

ጥያቄ፡- አረ! ነው እንዴ! ይህ፡ እንዴት ሊኾን ቻለ?! እስኪ፡ እባክህ፡ አስፋፍተህ ግለጥልን!

መልስ፡- ይህ የኾነው ያለምክንያት አልነበረም፡፡ ያንም ምክንያት ልግለጥላችሁ! ኢትዮጵያውያን፡ ጥንት፡ ኢየሩሳሌምን ከቈረቁረው አባታቸው፡ ከመልክ ጼዴቅ ጀምሮ እስከኢትዮጵያዊት ንግሥታቸው፡ ማክዳ፡ ከዚያም፡ ታላቁ እስክንድር እስከተነሣበት ዘመን ድረስ፡ ከትውልድ ወደትውልድ እየተላለፉ፡ በወርሰ የደረሷቸው፡ በኢየሩሳሌም ያሉት የዐዕመ ርስት ቦታዎችና ንብረቶች፡ በይዞታቸው ሥር ተጠብቀው ይኖሩ ነበረ፡ በእስክንድር ዘመን ግን፡ በእርሱ ሥልጣን፡ ከተተኩት ከአራቱ የወር አካማችቹ አንዱ ወራሽ የነበረው፡ ፬ኛው አንጥያኮስ ኢጲፋንዮስ የተባለው አረማዊ፡ ከክርስቶስ ልደት በፊት፡ በ፩፻፺፭ ዓመት፡ ኢየሩሳሌም ገብቶ፡ ታላቅ ዕልቂትንና ብርቱ ጥፋትን አደረሰ፡ ከዚህ በኋላ፡ ከክርስቶስ ልደት በፊት፡ በ፩፻፳፯ ዓመት፡ መቃብያን፡ በእርሱ አገዛዝ ላይ በዓመፅ ተነሥተው፡ እስኪያስወግዱት ድረስ፡ እነዚህ፡ የኢትዮጵያ ይዞታዎች፡ በዚያ ከሚገኙት ቅዱሳት መካናት መካከል ጠፍ ኾነው ቆይተው ስለነበረ ነው፡፡

• ይህን እውነታ፡ ከዚህ ቀጥሎ ያለው ማስረጃ ያረጋግጠዋል፡፡ ስሙ፡ ቀደም ብሎ የተጠቀሰው ቆስጠንጢኖስ፡ ከክርስቶስ ልደት በኋላ፡ በ፫፻፳፭ ዓ.ም. ግድም፡ በሮም (በቀላስጥንጥንያ) ነግሦ፡ እናቱን ወደኢየሩሳሌም ልኳት፡ እርሷም፡ ቀደም ብሎ እንደተገለጸው፡ የመጣችበትን የተቀደሰ ዓላማዋን፡ ታላቁን ተልእኮዋንና የሕንፃ ቤተ ክርስቲያን ሥራዋን አከናውና እንደፈጸመች ወዲያው፡ “በጊዜው ለነበሩት ክርስቲያኖች፡ ቦታ በምትሰጥበት ጊዜ፡ አብርሃ ወአጽብሐ የተባሉት፡ የዘመኑ የኢትዮጵያ ነገሥታት፡ ወደቆስጠንጢኖስና ወደእናቱ ንግሥት ዕሴኒ፡ እንዲህ ሲሉ ላኩ፡- “በኢየሩሳሌም፡ ‘ገዳሙ ንጉሥ’ [ኋላ በእስላሞች ጊዜ ‘ዴር ሡልጣን’] የተባለ አንድ ቦታ፡ የአሕዛብ ነገሥታት፡ ኢየሩሳሌምን እስኪያጠፉት ድረስ፡ ከጥንት ጀምሮ በኢትዮጵያ ነገሥታት እጅ እንደነበረ፡ ከታሪክ አይታችሁ፡ ከሽማግሌም ጠይቃችሁ፡ እንድትመልሱልን እንለምናችኋለን፡፡

ምዕራፍ ፩፤ በዓል። ዓበይትና ንዑሳን በዓላት።
የእውነተኛው መስቀል ፍለጋና ስለመገኘቱ።
ዕሌኒ ንግሥትና ልጇ ንጉሥ ቄስጠንጢኖስ።

“ከእናንተ በፊት የነገሡ አሕዛብ፡ እግዚአብሔርን የማይፈሩ፥ ሰውን የማያፍሩ ነበሩና፡ እግዚአብሔር፡ ለሕዝቡ፡ አማኝ ንጉሥ እስኪያነግሥ ድረስ፡ ዝም አልገኘ። አሁን ግን፡ ‘እግዚአብሔርን የማይፈሩ፥ ለሕዝብ ክርስቲያን የሚፈራራ፡ ርስትን የሚተክል እንጂ የማይነቅል፡ ቆስጠንጢኖስ የሚባል ደግ ንጉሥ ነገሠ’ የሚል ዜናን ብንሰማ እጅግ በጣም ደስ አለን።

“ሰለዚህ፡ አንቺም ክብርት ንግሥት ሆይ፥ ደግ ክርስቲያን መኾንሽንና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ማፍቀርሽን ሰምተናልና፡ ‘የናት ልመና፡ ፊት አያስመልስ፡ እንገት አያስቀልስ’ እንደሚባለው፡ ለንጉሡ ጳጅሽ ነግረሽ፡ ርስታችንን አስመልሽልን!” ብለው ወደዕሌኒ ንግሥት ላኩ።

“እርሷም፡ ይህንኑ፡ ወደልጇ ወደንጉሥ ቆስጠንጢኖስ ልካ አሳወቀችው። ንጉሥ ቆስጠንጢኖስም፡ የኢትዮጵያ ነገሥታት፡ አብርሃ ወአጽብሐ የላኩትን ቃል አይቶ፡ ከታሪክም ተመልክቶ፡ ከሽማግሌዎችም ጠይቆና ተረድቶ፡ የእናቱንም ፓክር ሰምቶ፡ በደስታ፡ “እሺ!” አለ።

“ይኸው፡ በኢየሩሳሌም ቅዱሳት መካናት፡ የኢትዮጵያውያን ርስታቸው የኾነው ቦታ፡ በንጉሥ ቆስጠንጢኖስና በእናቱ በንግሥት ዕሌኒ ትላዛዝ፡ እንደቀድሞው፡ ለኢትዮጵያውያን እንዲመለስ ተደረገ። ከዚያ በኋላ፡ ኢትዮጵያውያን መነኮሳት፡ መኖሪያ ቤት ሠርተው ባገኙት ቤተ ጸሎት እያገለገሉ ቆዩ። ይህም የኾነው፡ ከ፫፻፳፰ ዓ.ም. ጀምሮ ነው። እስከዘመነ ተንባላትም ድረስ፡ (ማለትም፡ እስላሞች ሥልጣን እስከያዙበት ጊዜ ድረስ) ከሦስት መቶ ዓመታት ለሚበልጥ ጊዜ፡ በሰላምና በዕረፍት ኖሩ።”^{xxx}

የመስቀሉ ነገርና ኢትዮጵያዊው አጼ ዳዊት።

ጥያቄ፡-

ግሩም ነው! የመስቀሉ ነገር፡ ከዚህ በኋላ ምን ኾነ?

መልስ፡- የመስቀሉማ ነገር፡ በዚህ ኹኔታ፡ ለአንድ ሺ ዓመታት ያህል ተጠብቆ ሲኖር ሣለ፡ በመካከለኛው ዘመን ግድም፡ ከኢትዮጵያ ጋር በተያያዘ መልኩ፡ በመለኮታዊ ሥራ፡ እንደገና ሲነሣ፣ የቻለበት ምክንያት ተፈጠረ፤ እርሱንም፡ እዚህ ላይ ወደማዘከሩ እንገባለን።

በ፫፻፹፭ ዓ. ም. በኢትዮጵያ ዙፋን ላይ ተቀምጦ፡ ለሠላሳ ዓመታት ያህል በዘውድ ሥልጣን የቆየው ዳግማዊ አጼ ዳዊት፡ በሃያ አምስተኛው የሥልጣን ዘመኑ፡ ናዝር የተባለ የእስላም ንጉሥ፡ በኢየሩሳሌምና በግብፅ የሚኖሩትን ክርስቲያኖች ኹሉ አስጨነቀ። በዚያ መከራ ምክንያት፡ አባ ዮሐንስ የሚባለው፡ የኢየሩሳሌም ኤጲስ ቆጶስ፡ “ሰለእግዚአብሔር ብለህ እርዳን! የክርስቲያን ስም ጠፋ! በእስላምም እጅ ተጨነቅን!” ቢል፡ ወደኢትዮጵያው መሪ፡ ወደአጼ ዳዊት፡ መልእክትን ላከ።

ይህን መልእክት የተቀበለው አጼ ዳዊት፡ በክርስቲያኖቹ ላይ የደረሰውን መከራ፡ ከመልእክተኞቹ በተረዳ ጊዜ፡ እጅግ አዘነ።

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

ወዲያውም፡ “ምታ ነጋሪት! ክተት ሠራዊት!” ብሎ ወደምድረ ግብፅ ለመዝመት፡ ቤዓብዕና በኢየሩሳሌም፡ በመከራ የሚሠቃዩትንም ክርስቲያኖች፡ ከእስላሞች እጅ ለማዳን ተነሣ። ቁርጥ ውሳኔው በዚህ ብቻ ሳያበቃ፡ “የምሥረን [የግብፅን] አገር የሚያጠጣውን የዓባይን ውኃ ገድቤ፡ ወደውትያኖስ እንዲፈስስ አደርገዋለሁ!” ብሎ ላከ።

ምሥሮች (ግብፃውያን)፡ ያለዓባይ፡ ሌላ ውኃ የላቸውምና፡ እስላሞች፡ ይህን ቃል ሲሰሙ፡ ከንጉሣቸው ጋራ ተጨነቁ። ስለዚህም ነገር፡ በኢየሩሳሌምና በግብፅ ከሚኖሩት ክርስቲያኖች ጋር በግድ ታረቁ። እጼ ዳዊትም፡ ደስ ብሎት ወደአገሩ ተመለሰ።

እጼ ዳዊት፡ ይህን የመሰለውን፡ ታላቅ የመታደግ ሥራ፡ በእግዚአብሔር ፈቃድና ኃይል ስላደረገላቸው፡ ለዚህ በጎ አድራጎቱ የሚመጥን፡ መልካም ውለታ ይኸንላቸው ዘንድ፡ “ምን ዓይነት ቋሚ የመታሰቢያ ስጦታ እናድርግለት?” ብለው፡ የኢየሩሳሌሙ ኤጲስ ቆጶስ፡ ካህናቱና ምዕመናኑ አሰቡ፡ መከሩም።

በዚያ ምክራቸውም፡ የጌታችን የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስን የመስቀሉን ቀኝ ግማድ (ጉራጅ)፡ ከእርሱም ጋር፡ ዮሐንስ ወንጌላዊው የሣለውን፡ የኢየሱስ ክርስቶስን ኮርዓተ ርእሰና ወንጌላዊው ሉቃስ የሣላትን፡ የምስለ ፍቁር ወልደን ሥዕል ሊልኩለት ተስማምተው ወሰኑ። ወስነውም አልቀረ፡ ይህንን ግማደ መስቀል፡ ከኹለቱ ሥዕሎች ጋር ላኩለት።

ይህም የኾነው፡ ግማደ መስቀሉ፡ በሕያው ቅርስነቱ፡ እንደሌሎቹ ንዋያት ቅድሳት ኹሉ፡ የልዑል አምላክ፡ የቃል ኪዳን ባላደራ በኾነችው፡ በኢትዮጵያ ምድር፡ ተጠብቆ ለዘለዓለም ይኖር ዘንድ፡ የእግዚአብሔር ፈቃድ በመኾኑ ነው።

የክርስቶስ ታማኝ አገልጋይ ኾኖ የተገኘው፡ ዕድለኛው እጼ ዳዊት፡ ይህን ዜና በሰማ ጊዜ፡ ዜናውም፡ ወደቤተ ክህነቱ፡ ወደቤተ ምልክናውና ወደቤተ ሕዝቡ ጆሮ ደርሶ በተሰማ ጊዜ፡ ኹሉም፡ ታላቅ ደስታ ተሰማቸው፡ ለፈጣሪያቸውም፡ ልባዊ ምስጋናን፡ በየቤታቸውና በየቤተ ክርስቲያናቸው አቀረቡ። ግማደ መስቀሉንም ለመቀበል፡ ወደአገራቸው ሰሜናዊ ጠረፍ፡ ጉዞ ለመጀመር፡ አልዘገዩም። ከአጭር ቀናት ዝግጅት በኋላ፡ ስናር ወደተባለችው ግዛት ተገባዘው፡ በመስከረም ፲ ቀን፡ ፲፱፻፲፩ ዓ. ም. ግማደ መስቀሉን፡ ከእርሱም ጋር፡ ኹለቱን ሥዕሎች ተረከቡ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ፡ ይህ ዕለት፡ “ተቀጸል ጽጌ” እና “ያጼ መስቀል” ተብሎ፡ እነሆ እስከዛሬ፡ በየዓመቱ ይከበራል።

እጼ ዳዊት፡ እርሱንም የተከተሉት፡ የቤተ ምልክናው፡ የቤተ ክህነቱና የቤተ ሕዝቡ ተጠሪዎች፡ እንዲህ አድርገው ከተረከቡት ግማደ መስቀል፡ ፍጹም የኾነውን መለኮታዊ በረከት ተቀብለውና በመስቀሉ ብርሃን ተመልተው፡ ይህንን፡ ቅዱሱንና ሰማያዊውን ቅርስ ይዘው፡ ወደአገራቸው የሚያደርጉትን የመልስ ጉዞ፡ በታላቅ ሥርዓት ጀመሩ።

**ምዕራፍ ፮፡ በዓል፡፡ ዓበይትና ንዑሳን በዓላት፡፡
የመስቀሉ ነገርና ኢትዮጵያዊው አጼ ዳዊት፡፡**

አጼው፡ በግርማ መንግሥቱ፡ ቀሳውስቱና ደባትሩ (መዘምራኑ)፡ በቅዱሴ፡ በማኅሌትና በይባቤ፥ አለቆቹና ሠራዊቱ፡ በክብር ሰልፍ፡ እንዲሁም፡ ሕዝቡ፡ ወንዱ በሆታና ሴቱ በእልልታ፡ ግማደ መስቀሉን ዐጅበው፡ የዘመኑ መናገሻ ከተማ ከኾነችው ከተማ አድርሰው፡ በዚያ በተዘጋጀለት ማደሪያ፡ በታላቅ ማዕርግ አሳረፉት፡፡ ያችም ከተማ፡ በላይዋ ከታየው፡ የመስቀሉ ብርሃን የተነሣ፡ የዛሬ መጠሪያ ስሟን ያተረፈችውና በሸዋ፡ ተጉለት የምትገኘው፡ የዘርዓ ያዕቆብ መዲና፡ ደብረ ብርሃን ናት፡፡

ግማደ መስቀሉ፡ ለጥቂት ጊዜያት፡ በዚችው በደብረ ብርሃን ከቆየ በኋላ፡ በመጨረሻ፡ ከዚያ ተነሥቶና በወሎ ምድር ወደምትገኘው፡ ወደግሼን አምባ ተዛውሮ፡ ዛሬ፡ በዚያ ይኖራል፡፡ ይህ፡ በአጼ ዘርዓ ያዕቆብ ዘመን የተፈጸመው ድርጊት የደረሰው፡ ያለምክንያት አልነበረም፡፡ ቀደም ብሎ በተነገረው፡ የትንቢት ቃል መሠረት፡ ለግማደ መስቀሉ፡ የዘለዓለም ማረፊያ እንድትኾን የተመደበችውን ቅዱስ ተራራ ለመፈለግ፡ ከአጼው ጋር፡ የቤተ ክህነቱ፡ የቤተ ምልክናውና የቤተ ሕዝቡ ተጠሪዎች፡ ግማደ መስቀሉን ይዘው፡ ከተራራ ወደተራራ ተዘዋወሩ፡፡

ኢትዮጵያን፡ በቅዱስ መስቀሉ፡ ለሦስት ዓመታት ከሦስት ወራት ካስባረኩ በኋላ፡ በመጨረሻ፡ በተፈጥሮዋ የመስቀል መልክ ባላትና እግዚአብሔር፡ ለቅዱስ መስቀሉ ማረፊያ እንድትኾን፡ አስቀድሞ ባዘጋጃት፡ በግሼን ተራራ ላይ፡ ይኸው ግማደ መስቀል ዐረፈ፡፡ ግማደ መስቀሉ፡ በዚች ተራራ ላይ ከማረፉ በፊት፡ በመላ ኢትዮጵያ፡ በአራቱ ማዕዘናት፡ እንዲዘዋወር የኾነው፡ “የኢትዮጵያ አድባራት፡ በግማደ መስቀሉ ይቀደሱ ዘንድ፡ የእግዚአብሔር ፈቃድ በመኾኑ ነው።” ተብሎ ይነገራል፡፡ ባሁኑ ጊዜ፡ ደብረ ክርቤ ተብላ የምትጠራው፡ ይህች የግሼን ተራራ፡ መጀመሪያ፡ ደብረ ነገሥት፡ ቀጥሎ፡ ደብረ ነጉድንድ ትባል እንደነበረም ይታወቃል፡፡

ጥያቄ፡- ስለመስቀል ነገር ከሰማነው፡ ከዚህ ሐተታ፡ ልናገኝ የምንችለውን ትምህርታዊ ጥቅም፡ አንተ፡ በምን ታጠቃልለዋለህ?

መልስ፡- ኢትዮጵያውያን፡ በያመቱ፡ በመስቀል ዋዜማ፡ በመስከረም ፲፮ ቀን፡ ደመራን ደምረው፡ እና በደመራው ዙርያ ተሰባስበው፡ ተገቢውን ሥርዓተ ጸሎት ካደረሱ በኋላ፡ እሳቱን በማንደድ፡ ተከታዩን፡ መስከረም ፲፯ ቀንን አያይዘው የሚያከብሩት የመስቀል በዓል፡ በግዙፍ ሲፈጸም ከምናየው ሥርዓትና ድርጊት በላይ፡ ሌላ፡ ጥልቅ ምሥጢርና ዓቢይ መልእክት ያለው መታሰቢያ መኾኑ፡ ለታይታ ወይም ለልማድ ብቻ ተብሎ የሚከበር በዓል አለመኾኑም ሊታወቅ ይገባል፡፡

እያንዳንዱ ምእመን፡ ቆርጦና መልምሎ፡ በጫፉም ቅጠል ላይ፡ የአደይ አበባ ነዶ አሥሮ፡ በመስቀል ዋዜማ ለሚነደው እሳት ያገለግል ዘንድ፡ ለዚህ ተግባር ወደተመደበው፡ ወደቤተ ክርስቲያን አደባባይ የሚያመጣውን፡ ለምለም አጠና (ለጋ ዛፍ)፡ በሌላው ላይ ስለሚደምረው፡ 'ደመራ' ተባለ፡፡

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

ቁም ነገሩ፡ ለጊዜው ነድዶ በጥቂት ሰዓታት ውስጥ አመድ የሚኾነው የእንጨቱ ክምርና፡ ብርሃኑ በድምቀት ተንቦግቡን ከታየ በኋላ፡ ወዲያው የሚጠፋው ግዙፉ የእሳት ነበልባል አይደለም። ቁም ነገሩ፡ ከመስቀሉ በዓል ርእስ መግቢያ ላይ የጠቀሰሁላችሁ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ስለመስቀሉ የተናገረው ቃልና በቅዱስ ጳውሎስ ብዕር የተጻፈው መልእክት፡ በልባችን ስሌዳ ላይ ተቀርጾ፡ ሕይወታችንን እየመራንበት ነወይ? ደግሞስ፡ ከዚህ መለኮታዊ ቃልና ሓዋርያዊ መልእክት የተነሣ፡ ያ፡ በንግሥት ዕሌኒ ልቦና ውስጥ ይነድ የነበረው መንፈሳዊና ሃይማኖታዊ የቅንዓት እሳት፡ ዛሬ፡ በእኛ፡ በእያንዳንዳችን ልቦና ውስጥ እየነደደ ነወይ? ለሚለው ጥያቄ የምንሰጠው መልስ መኾኑ ተረጋግጦ ሊታወቅና ሊታመንበት፡ በምግባርም ሊገለጥ ይገባል።

አዎን! የአምላካችንና የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስ፡ እውነተኛ መስቀሉ ተቀብሮ ሊገኝበትና የፍቅሩ ዘለዓለማዊ እሳት፡ እንደደመራው እንጨት፡ ሊነድድበት የሚገባው ቦታ፡ ሃይማኖታዊውና መንፈሳዊው ልቦናችን መኾኑን፡ ይህ፡ የመስቀል በዓል ያስታውሰናል።

ወርሳ ጽጌ።

ከመስከረም ፳፮ እስከ ኅዳር ፭ ቀን ድረስ፡ አርባ ዕለታት ያለው ወራት፡ “ወርሳ ጽጌ” ወይም፡ “ዘመነ ጽጌ” ይባላል። ቅድስት ድንግል ማርያምና ሕፃን ልጇ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ የተቀበሉትን፡ ቀዳሚ የስደት መከራ በማሰብ፡ ኢትዮጵያውያን፡ “ጸመ ስደት” ብለው፡ በየዓመቱ የሚፈጽሙት፡ የመጀመሪያው የዓመቱ ጸማቸው የሚካኼደው፡ በዚሁ፡ በ“ዘመነ ጽጌ” መኾኑ፡ በአንደኛው የዚህ መጽሐፍ ጥራዝ፡ ገጽ ፫፻፵፬-፫፻፵፭ ላይ ተገልጿል።

በግእዝ፡ “ጽጌ” ማለት፡ “አበባ” ነው። ዘር ኹሉ፡ ከፍሬ በፊት የሚያሳየው የምሥራች ምልክት፡ “አበባ” እንደመኾኑ መጠን፡ እግዚአብሔር፡ አዳምንና ሔዋንን፡ በኢትዮጵያ ምድር ፈጥሮ፡ ለመኖሪያቸው በክለላላቸው፡ የዴዶም ገነት መኻከል፡ የተከላት “የሕይወት ዛፍ” ምሳሌዋ የኾነችው፡ “እውነተኛዪቱ ሕያውት ዛፍ”፡ ድንግል ማርያምም፡ እውነተኛውን የዘለዓለም ፍሬ፡ ኢየሱስ ክርስቶስን፡ ከመውለዷ በፊት፡ በዘለዓለማዊት አበባነቷ፡ እንደርግብ ኖላ፡ የዓለሙን የደኅንነት ምሥራች፡ ለፍጥረቱ ኹሉ ማወጇን ለማስረዳት፡ በአበባ ተመስላለች።

ምዕራፍ ፭፡ በዓላ፡
ዓበይትና ንዑሳን በዓላት፡
ወርህ ጽጌ፡፡

ጸመ ሰደትና ማገሌተ ጽጌ፡፡

የ“ጸመ ሰደት”ን እና የ“ወርህ ጽጌ”ን ምሥጢር፡ ኢትዮጵያዊው ሊቅ፡ አባ ጊዮርጊስ፡ ዘሀገረ ጋሥጫ፡ “ሰቆቃወ ድንግል” እና “ማገሌተ ጽጌ” በተባሉት፡ በግእዙ፡ የመልእክታት ድርሰቶቹ፡ ገላጠ፡ በሰፊው ተናግሮታል፡፡ “የሴፍ፡ የእግዚአብሔር መልእክ፡ ሌሊት፡ በሕልሙ አንደነገረው፡ ከእንቅልፉ ተነሥቶ፡ ሕፃኑን፡ ከእናቱ ከማርያም ጋር ይዞ፡ ወደግብፅ አገር ሸ። ማርያምም፡ ‘የልጄን ደም ሲያፈስሱት ከማይ ይልቅ፡ የእኔን ሞት ያስቀድሙት!’ ብላ አለቀሰች፡፡” ተብሎ የሚተረጎመውን፡ “ጌዋ የሴፍ፡ ብሔረ ግብፅ፡ ተንሢኦ እምንዋሙ፡ መልእክ እግዚአብሔር ሌሊተ፡ በከመ ነገሮ በሕልሙ፡ ነሢኦ ሕፃኑ፡ ዘምስለ ማርያም እሙ፡ ይለቲ ትበኪ፡ ወትቤ፡ ‘ቀቲሎትዋ ይቅድሙ!’ እምእርሳይ ለወልድዋ፡ ዘይትከዓው ደሙ!” የሚለውን፡ የ“ሰቆቃወ ድንግል” ድርሰቱን ይጀምራል፡፡

የ“ማገሌተ ጽጌ” ድርሰቱንም፡ “ጽጌ አስተርአዋ፡ ሠሪዋ እምዓጽሙ!” በሚል መክፈቻ ጀምሮ፡ “እንዘ ተሐቅፊዋ ለሕፃንኪ፡ ጽጌ ፀዓዳ ወቀደሕ፡ አመ ቤተ መቅደስ ቦላኪ፡ በዕለተ ተአምር ወንጽሕ፡ ንዓ ርግብዋ፡ ትናዝዝኒ እምሳህ፡ ወንዓ ሠናይትዋ፡ ምስለ ገብርኤል ፍሠሕ፡ ወሚካኤል፡ ከማኪ ርገሩገ፡” በሚል ውዳሴ እየተንደረደረ ኼዶ፡ “ተፈጸመ ናሁ፡ ማገሌተ ጽጌ ሥሙር፡ አስምኪ ቦቱ፡ ንግሥተ ሰማይ ወምድር፡ ከመ በሕፅንኪ ያሰምክ ፍቁር፡” በሚል ማሳረጊያ ይደመድመዋል፡፡ የዚህም ትርጉም፡ የመጀመሪያው፡ “ከግንዱ የሠረፀችው ሓረግ፡ አበባነቷን ገልጣ አሳዋች!”፡ ከዚያ የቀጠለው፡ “እንቺ፡ የፈካሽ ጽጌረዳ ሆይ! ንጹሕና ተአምረኛ በኾነችው፡ በአርባኛዪቱ ዕለት፡ ሕፃን ልጅሽን አቅፈሽ፡ ወደቤተ መቅደስ እንደገባሽ፡ ዛሬም፡ የእኔ መልካሚቱ ርግብ ሆይ! ከኃዘናችን ታጽናሽን ዘንድ፡ ከርገሩት መልእክ፡ ከሚካኤልና ከባለምሥራቹ መልእክ፡ ከገብርኤል ጋር አብረሽ ነደልን!” ሲኾን፡ የመጨረሻውም፡ “በምሥጢር የተከናወነው፡ የአበባዪቱ ማገሌት፡ እነሆ ተፈጸመ! የሰማይና የምድር ንግሥት ሆይ! ተወዳጁን ሕፃን ልጅሽን፡ በጭንሽ እንደታቀፍሻው ኹሉ፡ ይህን፡ ዝማሬያችንንም፡ እንደርሱ ታቀፈልን!” የሚል ነው፡፡

በዚህ ወራት፡ በየሳምንቱ እሑድ ሌሊት፡ ካህናቱና መዘምራኑ፡ በየሰበካ ቤተ ክርስቲያናቸው እየተገኙ፡ ከዋዜማው ቅዳሜ ማታ ጀምረው፡ በመቋሚያ፡ በጸናጽልና በከበሮ በመዘመርና በማሽብሸብ፡ ቀደም ብሎ የተጠቀሰውን ማገሌተ ጽጌ፡ በተመሰጠ መንፈሳዊ ስሜት ሲያደርሱ ያድራሉ፡፡ ምእመናንና ምእመናትም፡ በብዛት ተገኝተው፡ ሌሊቱን ኹሉ፡ በመንፈሳዊ ደስታ ተመልተው፡ ወንዶቹ፡ በጭብጨባ፡ ሴቶቹም፡ በእልልታ፡ ካህናቱን በማጀብ፡ የምስጋናው ዝማሬ ተከፋዮች ይኾናሉ፡፡

ኢትዮጵያውያን፡ እንዲህ ባለ፡ የተለየ መልክ፡ መንፈሳዊ ደስታቸውን የሚገልጹት፡ ቀደም ብሎ ከተገለጸው፡ ከአበባው ምሥጢራዊ ምሳሌነት ጋር፡ ሌሎች ተጨማሪ ምክንያቶችም ስላሏቸው ነው፡፡

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፡ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

እነዚህም፡-

፩ኛ፡- “ልጄን ከግብፅ ጠራሁት፡” የሚለው የነቢዩ ትንቢት ይፈጸም ዘንድ፡ እመቤታችን ድንግል ማርያም፡ ሕፃን ልጇን፡ ኢየሱስ ክርስቶስን ታቅፋ፡ ከዮሴፍና ከሰሎሜ ጋር፡ ወደምድረ ግብፅ የተሰደደችበትና በዚያም፡ “ቀስቋም” በተባለችው፡ የኢትዮጵያውያን ርስትና ገዳም ውስጥ የቆየችበት ጊዜ የሚታወስበት መኾኑ፡

፪ኛ፡- በዚያኑ ወቅትና ከዚያ በኋላ፡ ልጇ፡ ፲፪ኛ ዓመቱን ከጨረሰበት ዕድሜው ጀምሮ ህፃናት ሞልቶት እስኪጠመቅ ድረስ ባለው ዘመን መካከል፡ እናትና ልጇ፡ በሊቀ መላእክት ቅዱስ ዑራኤል ጠባቂነት፡ አገራቸውን ኢትዮጵያን፡ እየተመላለሱ የጉበኝባቸው ጊዜያት የሚዘከርበት ሰዎች መኾኑ ናቸው፡፡

በእነዚህ ምክንያቶች፡ ይህ ወርኅ ጽጌ፡ በተለይ፡ ለእኛ ለኢትዮጵያውያን፡ መታሰቢያነቱ፡ እጥፍ ድርብ ኾኖ ይዘከራል፡፡ ይህም፡ በአንድ ወገን፡ በታላቅ ተመስጦ በሚካኸደው፡ በጽጌ ማኅሌት፡ በሌላ ወገን ደግሞ፡ በፍጹም ፈቃደኝነት በምትጸመው፡ በጽጌ ጸም ገዝፎ ይታያል፡፡

የጽጌ ማኅሌቱና የሰደቱ ጸም ፍጻሜ፡ እመቤታችንና ልጇ ባረፉባት፡ በኢትዮጵያውያኑ ገዳም፡ በደብረ ቀስቋም ተሰይሞ፡ በዓሉ፡ በጎዳር ፮ ቀን ይከበራል፡፡

ዘመነ አስተምህሮ፡፡

ከጎዳር ፮ እስከ ፱ ቀን ድረስ፡ “ዘመነ አስተምህሮ” ይባላል፡፡ ሕዝቡ፡ ከመስከረም ፳፮ እስከ ጎዳር ፭ ቀን ድረስ ባለው “ወርኅ ጽጌ”፡ ስለሥነ ፍጥረት፡ ስለፈጣሪና ስለራሱ ፍጡርነት፡ በበለጠ ሲረዳ እንደቆየ ጹሉ፡ አኹን ደግሞ፡ ከጎዳር ፮ እስከ ፱ ቀን ድረስ ባሉት ሳምንታት፡ ከምሥጢረ ሥላሴ ተነሥቶ፡ በምሥጢረ ሥጋዊ፡ በምሥጢረ ጥምቀትና በምሥጢረ ቀርባን አልፎ፡ ወደምሥጢረ ትንሣኤ መታን የሚደርስበትን፡ የዓመቱን ሥጋዊና መንፈሳዊ ጉዞ፡ በትምህርት እየታነጸ ማደጉን ይቀጥላል፡፡ እያንዳንዱ ኢትዮጵያዊና እያንዳንዷ ኢትዮጵያዊት፡ በእነዚህ ሳምንታት፡ ሲቻላቸው፡ በቤተ ክርስቲያን፡ ሳይቻላቸው ደግሞ፡ በየቤታቸው እና/ወይም፡ በየሥራ ቦታቸው፡ አለዚያም፡ በየሚመቻቸው ሥፍራ እየተገኙ፡ ልመናቸውን፡ ወደፈጣሪያቸው እያቀረቡ፡ በነቢያት ትንቢት ሲጠበቅ የኖረውንና በሐዋርያት ተስፋ ተፈጽሞ የታየውን፡ የአዲስ ኪዳን ምሕረቱን ለመቀበል፡ እየራሳቸውን ያዘጋጁበታል፡፡

ሕዝቡ፡ በዚህ የትምህርትና የምሕላ አካሄድ፡ እግዚአብሔር፡ በዘመነ ብሉይ፡ ለአባቶቹና ለእናቶቹ፡ በቃል ኪዳን ሲያደርግላቸው የቆየውን፡ የረድኤትና የበረከት ሥራዎቹን እያስታወሰ፡ እርሱም በፋንታው፡ እነርሱ ለበቁበት የገድል ጸጋና የድል አክሊል፡ ራሱን ለማበቃት፡ የሚደራጅባቸውን በዓላት እያከበረ፡ ጉዞውን ይቀጥላል፡፡ እነዚህም በዓላት፡ ከዚህ የሚከተሉት ናቸው፡-

ምዕራፍ ፮፡ በዓል።
ዓበይትና ንዑሳን በዓላት።
ዘመነ አስተምህሮ።

የጎዳር ሚካኤል።

“የጎዳር ሚካኤል” ተብሎ፡ በጎዳር ፲፪ ቀን የሚከበረው፡ የሊቀ መላእክት ቅዱስ ሚካኤል በዓል ነው።

እግዚአብሔር፡ የእሥራኤልን ሕዝብ፡ በሙሴ አማካይነት፡ ከፈርዖን የባርነት አገዛዝና ከምድረ ግብፅ የሥቃይ ኑሮ፡ ነጻ አውጥቶ፡ መዓልቱን፡ በደመና፡ ሌሊቱንም፡ በእሳት ዓምድ ከልሎ እየመራቸው፡ የቀይ ባሕርንም፡ በደረቅ ምድር አሻግሮ እየጠበቃቸው፡ ውኃውን ከዓለት አፍልቆ፡ ኅብስተ መናውን ከሰማይ አውርዶ፡ “ሥጋ አማረን!” ቢሉም፡ ድርጭቱን በነፋስ አዝንሞ እየመገባቸው እንደተንከባከባቸው ይታወቃል፡ በእምላካቸው ቸርነት፡ ይደረግላቸው የነበረውን፡ ያን ሹሉ፡ የተራዳዲነት ተልእኮ ይፈጽምላቸው የነበረው፡ ሊቀ መላእክት ቅዱስ ሚካኤል ነበር። ይኼን እንጂ፡ እነርሱ፡ ለዚህ ሹሉ እምላካዊ ቸርነት፡ ውለታቢሶች በመኾን፡ ፈጣሪያቸውን አሳዘኑ፡ ይኸውም፡ ሙሴ፡ ከእግዚአብሔር ጋር ለመገናኘት፡ ወደተራራ ወጥቶ፡ ለጥቂት ቀናት፡ በሱባዔ መቆየቱን ምክንያት አድርገው፡ ካህን ወንድሙን አሮንን፡ “በፊታችን የምናስቀድመው፡ ጣዖት ካልሠራህልን!” ብለው አስጨንቀው፡ ጣዖቱን ማሠራታቸውና ማምለካቸው ነው።

እነርሱ፡ ሊጠፋበት የነበረውን የእግዚአብሔርን ቀጣ፡ ሙሴ በባለሟልነቱ አማልዶ ቢያስመልስላቸውም፡ የእነርሱ፡ ማለትም፡ የእሥራኤል ልጆች ፍላጎት፡ እንደኢትዮጵያ ልጆች፡ እግዚአብሔርን፡ በእውነትና በመንፈስ ማምለክ ሳይኾን፡ እንደአሕዛብ፡ በሚታይና በሚዳሰስ ግዙፍ ነገር መኾኑን፡ እግዚአብሔር ተመለከተ፡ እንዲህ ከኾነ ብሎም፡ እርሱ፡ እግዚአብሔር፡ ቃሉን፡ በጽላት ላይ ቀርዖ፡ ያንም ጽላት፡ በግእዝ፡ “ታቦት” በሚባለው ሣጥን ውስጥ እንዲያስቀምጡት አዝዞ፡ በዚያ፡ እንዲያመልኩት፡ “ታቦተ ጽዮን” የተባለችውን፡ የቃል ኪዳን ምስክር ሰጣቸው። ከዚህ የተነሣ፡ ጠላቶቻቸውን ድል ይነሡባት ዘንድ፡ እንዲህ አድርጎ በሰጣቸው፡ እርሱ፡ ለእነርሱ በሚገለጽባት፡ እነርሱም፡ እርሱን በሚያመልኩባት፡ በዚችው የጽላተ ሕግ ሃይማኖትና ምግባር ጸንተው፡ ይኼዱ ወይም አይኼዱ እንደኾነ ሊፈትናቸው፡ አርባ ዓመታት ሙሉ፡ በምድረ በዳ አንከራተታቸው። በዚያን ጊዜ፡ ለእሥራኤል ሕዝብ፡ “አንተ፡ አንገተ ደንዳና ሕዝብ ስለኾንህ፡ በመንገድ ላይ እንዳላጠፋህ፡ እኔ፡ በአንተ መካከል አልወጣምና፡ በፊትህ፡ መልአኬን እሰድዳለሁ!” ብሎ የመደበላቸው መልአክ፡ ቅዱስ ሚካኤል ነበረ። ይህ ሹሉ ዝክረ ነገር፡ በእራት ዘጸአት መጽሐፍ ውስጥ ተመዝግቦ፡ ዛሬ ድረስ እንደሚነበብ ታውቃላችሁ።

በዚያን ዘመን፡ እግዚአብሔር፡ ለወዳጆቹ፡ ለአብርሃም፡ ለይስሐቅና ለያዕቆብ፡ የገባውን ቃል ኪዳን በማሰብ፡ ለእሥራኤል ልጆች፡ ያን የመሰለ ታዳጊነቱን፡ በመልአኩ በቅዱስ ሚካኤል አገልጋይነት ያደርግ እንደነበረ፡ ዛሬ፡ “እውነተኞቹ እሥራኤል እኛ ስለኾንን፡ ይህን ተራዳኢነቱን ይፈጽምልናል!” ብለው፡ የኢትዮጵያ ልጆች፡ የቅዱስ ሚካኤልን በዓል፡ በዚህ ዕለት ያከብራሉ።

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፡ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

በአገራችን፡ በኢትዮጵያ፡ በዚሁ፡ በጎዳር ሚካኤል ዕለት፡ ካህናቱ፡ በየቤተ ክርስቲያኑ፡ ጸሎተ ዕጣን እየደገሙ፡ የማዕጠንት ዕጣን የሚያሳርጉት፡ ሕዝቡ፡ በከተማ፡ ቀሻሻ የኾነውን ነገር ኹሉ እየሰበሰበ የሚያቃጥለው፡ በገጠርም፡ በየእርሻው፡ በተለይም በቆላ የሚኖረው ወገን፡ ስለወባና ወረርሽኝ፡ በየመሬቱ ላይ እሳት አንድዶ፡ ጨስ የሚያጨሰው፡ “ጎዳር ታጠነ!” የሚባለውን ይትበሃል ለማስታወስ ነው፡ የዚህም ምክንያት፡ በራእዩ ዮሐንስ ተጽፎ እንደሚነበበው፡ “ሃያ አራቱ ካህናት ሰማይ” የሚባሉት መላእክት፡ ስለዓለሙ ኹሉ ደገንነት፡ በሰማይ፡ በጽርሐ አርያም፡ የምስጋናና የልመና ጸሎትን፡ ከዕጣን ማዕጠንት ጋር፡ በእግዚአብሔር መንበር ፊት፡ ያለማቋረጥ የሚያቀርቡትን ሥርዓት የተከተለ ነው፡ እንደዚሁ ኹሉ፡ እኛንም፡ እግዚአብሔር፡ በምድር ላይ፡ ካለፈው ዓመት፡ ከማናቸውም ዓይነት፡ ሕማምና ደዌ፡ ቸንፈርና በሽታ ጠብቆ ስላዳነን፡ ከሚመጣውም እንዲጠብቀን በማለት፡ በዚያ ሰማያዊ ሥርዓት፡ እኛም፡ ኢትዮጵያውያን፡ ለፈጣሪያችን፡ ምስጋናችንንና ልመናችንን፡ ይኸው እናቀርባለን፡ በቅርቡ፡ በአጼ ምኒልክ ዘመን ደርሶ የነበረውን፡ “የጎዳር በሽታ” የሚባለውን ከመሰለ፡ በዓመቱ ውስጥ፡ ተላላፊ የሰውና የክብት በሽታ ጉብዮ፡ ሊያደርስ ከሚችለው ጥፋትና ዕልቂት “አድነን!” ለማለት፡

የጎዳር ጽዮን፡

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስና እመቤታችን ድንግል ማርያም፡ ዓሥሩ የእግዚአብሔር ቃላት በተጻፉባቸው ጽላትና እነርሱን በያዘችው ታቦት አድረው የኖሩባትና ኪዳን ሙሴ የምትባለው “ታቦተ ጽዮን” የምትዘክርበት በዓል፡ “ጎዳር ጽዮን” ወይም “ተዝካረ ማርያም” ተብሎ፡ በጎዳር ፳፩ ቀን ይከበራል፡፡

“ጎዳር ጽዮን” ተብላ፡ በጎዳር ፳፩ ቀን መከበርዋ፡ “እውነተኛዋ ታቦተ ጽዮን” እርሷ፡ ቅድስት ድንግል ማርያም ወኾኗን ለማመልከት ብቻ ሳይኾን፡ “አማናዊቷ ቤተ መቅደስ”ም፡ እርሷው ወኾኗን፡ አረጋግጦ ለማሳመን ነው፡፡ ይኸውም፡ የቃል ኪዳን ልጆቿ እንደኾኑት፡ እንደኢትዮጵያውያን የቀን አቄጣጠር፡ በመስከረም ፩ ቀን የተወለደችውን ድንግል ማርያምን፡ ወላጆቿ፡ እንደአራቱ ሥርዓት፡ በ፹ (ለማንያ) ቀኗ፡ በእግዚአብሔር ፊት ሊያቀርቧት፡ በሕፃንነቷ፡ ወደቤተ መቅደስ የገባችበት ዕለት መታሰቢያ ጭምር መኾኑን ልታውቁት ያስፈልጋችኋል፡፡

ቀደም ብሎ እንደተገለጸው፡ በብሉይ ኪዳን፡ ለእሥራኤል ሕዝብ መመከያና ለድል አድራጊነታቸው ዋስትና ኾና፡ ስትጠብቃቸው የቆዩቸው፡ ይህችው “ጽላተ ኪዳን”፡ ከእነርሱ ተወስዶ፡ ለኢትዮጵያውያን ተሰጥታለች፡ ይህም የኾነው፡ በእርሷ ምስክርነት፡ እሥራኤላውያን፡ ከእግዚአብሔር ጋር ለተጋቡት ቃል ኪዳንና እርሷን በባለአደራነት ጠብቀው ለማኖር፡ የበቁና የታመኑ ኾነው ባለመገኘታቸው ነው፡፡

ምዕራፍ ፮፡ በዓል።
ዓበይትና ንዑሳን በዓላት።
የጎዳር ጽዮን።

በዚያች፡ አንዲት በኾነችው መንታ ጽላት ላይ፡ በመለኮት ጣቶች የተጻፈው፡ የእግዚአብሔር ቃል፡ የአዲሱ ኪዳን ሕያውት ጽላት በኾነችው በድንግል ማርያም ማሕፀን ላይ ተቀርቦ፡ በሰውነት በተወለደ ጊዜ፡ የዚያች፡ የብለዩ ኪዳን “ታቦተ ጽዮን”፡ ተልእኮዋን ለመፈጸም በቅታለች።

ስለዚህ፡ እኛ ኢትዮጵያውያን፡ ለምድራዊው ህልውናችን ብቻ ሳይኾን፡ ለሰማያዊው የዘለዓለም ሕይወታችን፡ አማናዊቷ (እውነተኛዋ) መመኪያችንና የድል አድራጊነት ዋስትናችን የኾነችው፡ ሕያዋ ታቦተ ጽዮን፡ እርሷ፡ “ቅድስት ድንግል ማርያም ናት!” ብለን አምነን፡ እነሆ፡ በዓሏን፡ በተለየ አንክርና ተመስጦ እናከብረዋለን። ይህ በዓል፡ ምንም እንኳ፡ በመላዋ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን፡ አድባራትና ገዳማት፡ በገጠሩም ሳይቀር፡ በከፍተኛ መንፈሳዊ ስሜት የሚከበር ቢኾን፡ ወደኢትዮጵያ መጥታ፡ ከቆየችባቸው ቅዱሳት መካናት በኋላ፡ በመጨረሻ፡ ባረፈችበትና “የታቦተ ጽዮን መዲና” በተባለችው፡ በአኩረም፡ “እምነ ጽዮን”፡ ማለትም፡ “እናታችን ጽዮን” እየተባለች፡ በተለየ ደማቅ ሥርዓት ትከበራለች።

ዘመነ ነቢያት።

“ዘመነ ነቢያት”፡ ከጸመ ነቢያት ጋር፡ ታኅሣሥ ፩ ቀን በሚውለው፡ በ“ዕለተ ትስብእት” ይጀምርና ልክ፡ ከእርባ ዕለታት በኋላ፡ ጥር ፲ ቀን ያበቃል፡ ይህም ቀን፡ “ከተራ” የሚባለው፡ የጥምቀት ዋዜማ ነው።

በዚች ወራት፡ ስለሚከበሩት በዓላት፡ የሚከተለውን ማብራሪያ አቅርቤላችኋለሁ፡-

ዕለተ ትስብእት።

ጥያቄ፡- “ዕለተ ትስብእት” ስለሚባለው፡ ስለቃሉ ትርጉም፡ ስለምሥጢሩም፡ በበለጠ ልታሳውቁን የሚያስፈልግ ይመስለናልና፡ እዚህ ላይ፡ አግዛብነት ያለውን ሓተታ እንድትሰጥበት እናሳስብህ ዘንድ ፍቀድልን?

መልስ፡- “ትስብእት”፡ “ቃል ሥጋ ኾነ” ማለት ነው፡ አምላክ፡ ሰው የመኾኑ ትንቢት የተፈጸመበት፡ ምሥጢሩም የተገለጸበት የመለኮት ሥራ ነው፡ ባጭሩ፡ የ“ምሥጢረ ሥጋዊ” ሌላው ስሙና ገጽታው ነው ሊባል ይቻላል።

በእውነተኛውና በትክክለኛው የቅዱሱ ኪዳን ኢትዮጵያውያን ሥርዓት፡ ታኅሣሥ ፩ ቀን የሚውለው “ዕለተ ትስብእት”፡ ድንግል ማርያም፡ ኢየሱስ ክርስቶስን የጸነሰችባት ዕለት ናት። በዚች ዕለት፡ እግዚአብሔር፡ በመልኩ ለፈጠረው የሰው ዘር ያዘጋጀው፡ ይህ ታላቅ ቸርነቱ ይፈጸምባት ዘንድ ወድዶ በመረጣት ቅድስት ድንግል ዘንድ፡ የኾነውንና የተደረገውን ድንቅ ነገር፡ ዝክረ ነገሩ፡ ሲወርድ ሲዋረድ በደረሰን፡ እንዲህ በሚለው የትውፊት ቃል እጀምርላችኋለሁ፡-

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

“ናሁ፡ ድንግል ትፀንሰ! ወትወልድ ወልደ!” ማለትም፡ “እነሆ፡ ድንግል ትፀንሳለች! ወንድ ልጅም ትወልዳለች!” ተብሎ፡ በነቢያት የተነገረው ትንቢት የሚፈጸምበት ጊዜ ሲደርስ፡ እመቤታችን፡ ቅድስት ድንግል ማርያም፡ “ውኃ ስትቀዳ” ይላል፡ “በቤተ ዮሴፍ”ም ይላል፡ “በቤተ መቅደስ”ም ይላል፡ የእግዚአብሔር መልእክ፡ “ትፀንሲ!” “ትፀንሻለሽ!” አላት።

“ይህ፡ እንደምን ነው?” ቢሉ፡ ኹሉም ተደርጓል። ከእሥራኤል ደናግል ጋራ ውኃ ልትቀዳ ጌዳ፡ ስትመለስ፡ የተጠማ ውሻ ሰላገኘች፡ ከቀዳችው ውኃ፡ ጨልፋ፡ በሜማዋ አጠጥታዋለች፡ “ርገርገተ ልብ!” ያሰኛት፡ አንዱ ምግባርዋ፡ ይህ ነው። በዚህ ጊዜም፡ አብረዋት ከነበሩት ደናግል መካከል፡ አንዳንዶቹ “እኅቴ! ይህን ያህል ርገራጌ እንዴት ነው? በዚህ ወራት፡ አምላክ፡ ከድንግል ይወለዳል!” ይባላል፡ ከአንቺ ይኾን?” አሏት። ወዲያው፡ መልእክ ተገልጦ፡ “ትፀንሲ!” “ትፀንሻለሽ!” አላት። ዝም ብላ ጌዳች። ከቤት ደርሳ፡ ውኃውን ስታወርድ፡ መልእክ፡ እንደገና፡ “ትፀንሲ!” “ትፀንሻለሽ!” አላት። “ይህ ነገር፡ ደጋገመኝ! እስቲ፡ ከቤተ መቅደስ ጌጄ፡ ልረዳው!” ብላ፡ ከእሥራኤል ደናግል ጋራ ተካፍላ፡ እያስማማች የምትፈትለው፡ ሐርና ወርቅ ነበር፡ ያን ይዛ፡ ወደቤተ መቅደስ ጌዳች። በቤተ መቅደስ ተቀምጣ፡ ሐርና ወርቁን እያስማማች ስትፈትል፡ አሁንም እንደገና፡ “ትፀንሲ!” “ትፀንሻለሽ!” አላት።

ይህም መልእክ፡ ካህኑ ዘካርያስ፡ ሚስቱ ኤልሣቤጥ፡ መጥምቁ ዮሐንስን የምትፀንስ ስለመኾኗ፡ ከእግዚአብሔር ዘንድ የመጣለትን መልእክት በነገረው ጊዜ፡ ቃሉን በመጠራጠፍ፡ “ይህችን ምሥራች እንድንገርህ የተላከሁ፡ እኔ፡ በእግዚአብሔር ፊት የምቆመው፡ ገብርኤል ነኝ!” ያለው፡ ሊቀ መላእክት ነው። ይኸው መልእክ፡ ለኤልሣቤጥ ካበሠራት፡ ከስድስት ወራት በኋላ፡ በዚች ዕለት፡ ለድንግል ማርያም ተገልጦላት፡ በሦስተኛው ጊዜ፡ በቤተ መቅደስ፡ “እነሆ ትፀንሻለሽ፡ ወንድ ልጅንም ትወልዳለሽ፡ ስሙንም፡ ኢየሱስ ትደዋለሽ፡ እርሱ፡ ታላቅ ይኾናል፡ የልዑል ልጅም ይባላል፡ እግዚአብሔር አምላክም፡ የአባቱን፡ የዳዊትን ዙፋን ይሰጠዋል፡ በያዕቆብ ቤትም ላይ፡ ለዘለዓለም ይነግሣል፡ ለመንግሥቱ፡ መጨረሻ የለውም።” ብሎ፡ እግዚአብሔር አምላክ፡ ከእርሷ፡ ሰው ኾኖ የመወለዱን ምሥጢር ገልጦ አበሠራት።

በዚህ ጊዜ፡ እርሷም፡ “ወንድ ስለማላውቅ፡ ይህ እንዴት ይኾንልኛል?” ብላ መልሳ፡ በልቧ ያለውን የእውነት ጥያቄ አቀረበችለት። ድንግል ማርያም፡ ይህን ጥያቄ ለመልእክ ማቅረቧ፡ ተጠራጥራው አይደለም፡ “እኔ፡ ይህን ነገር፡ እንኳን ላደርገው፡ ስለማላስበውም፡ እንደምን ሊኾን ይችላል?” ስትለው ነው።

መልእኩም፡ “መንፈስ ቅዱስ፡ በአንቺ ላይ ይመጣል፤ የልዑልም ኃይል ይጸልልሻል፡ ስለዚህ ደግሞ፡ ከአንቺ የሚወለደው ቅዱሱ፡ የእግዚአብሔር ልጅ ይባላል፡ እነሆም፡ ዘመድሽ ኤልሣቤጥ፡ እርሷ ደግሞ፡ በእርጅናዋ፡ ወንድ ልጅን ፀንሳለች፡ መካን ትባል ለነበረችው፡ ለእርሷ፡ ይህ፡ ስድስተኛ ወር ነው፡ “ለእግዚአብሔር የሚሳኑ ነገር የለምና!” የሚለውንና ሌላ ጥያቄ ሊያስከትል የማይችለውን አጥጋቢ ምላሽ ሰጣት።

ምዕራፍ ፮፡ በዓል።
ዓበይትና ንዑሳን በዓላት።
ዕለተ ትስብእት።

እርሷም፡ ወዲያ ወዲህ የማያሰኘውን፡ ይህን፡ መልእካዊ መልስ ሰላጥኘች፡ አፍአዊውና ውሳጣዊው ኹለንተናዋ ረክቶ፡ ወዲያው፡ “እነሆኝ የእግዚአብሔር ባርያ! እንደቃልህ ይኼንልኝ!” ብላ፡ መለኮታዊውን መልእክት ለመቀበል፡ ፍጹም ዝግጁነቷንና ቁርጥ ፈቃደኛነቷን፡ ለሰማያዊው መልእክተኛ አሳውቀችው። ልክ፡ በዚች ዕለት፡ ከዕለቷም፡ ይህን ቃሏን፡ ከልቦናዋ አፍልቃ፡ በአንደበቷ ባሰማችባት፡ በዚች ቅጽበት፡ እግዚአብሔር ወልድ፡ በማሕፀኗ ተፀነሰ።

ስለዚህ፡ ፈጣሪ፡ ፈቃዱ ኾኖ፡ እንደተስፋ ቃሉ፡ አምላካዊ አካሉንና ባሕርዩን፡ በንጽሕት ድንግል ማሕፀን ውስጥ፡ ከፍጡሩ፡ ሰብአዊ አካልና ባሕርይ ጋር አዋሕዶ፡ በፍጹም ሰውነት የተፀነሰባት፡ ይህች ዕለት፡ “ዕለተ ትስብእት” ተብላለች።

ብሥራተ ገብርኤል።

“ዕለተ ትስብእት” የተባለችው፡ ይህችው፡ ታኅሣሥ ፩ ቀን፡ ሊቀ መላእክት ቅዱስ ገብርኤል፡ እግዚአብሔር ወልድ፡ በማሕፀኗ ተቀርጾና ሰው ኾኖ፡ ከእርሷ የሚወለድ የመኾኑን ምሥራች፡ ከእግዚአብሔር አብ ተልኮ፡ ለቅድስት ድንግል ማርያም ያሰማባት ዕለት ስለኾነች፡ “ብሥራተ ገብርኤል” ተብላ በታላቅ ክብርና ሐሴት ትከከራለች፡ ትከበራለች።

ፅንሰታ ለማርያም።

የቅድስት ድንግል ማርያም፡ አረጋውያን ወላጆች፡ ኢየሩሳሌምና ሐና፡ መካኖች በመኾናቸው፡ ፈጣሪያቸው እግዚአብሔር፡ ልጅ እንዲሰጣቸው፡ በሃይማኖት ተስፋ ጸንተው፡ በጾም፡ በጸሎትና በምጽዋት ምግባራትም ተወስነው ከኖሩ በኋላ፡ የለመኑትን የማይነሣው፡ የነገሩትንም የማይረሳው፡ ይኸው አምላካቸው፡ በሃይማኖታዊ ምግባራቸው፡ ለፍጹምነት የበቃውን ልመናቸውን ተቀብሎ፡ የሐና ማሕፀን፡ ለአምላክ እናትነት የተመረጠችውን፡ ድንግል ማርያምን ይፀንስ ዘንድ፡ በቅድስናው ከፍቶ፡ በታኅሣሥ ፯ ቀን፡ እመቤታችን ተፀነሰች፡ ያችም ዕለቷ፡ “ፅንሰታ ለማርያም” ተባለች።

ስለቅድስት ድንግል ማርያም ፅንሰት።

ጥያቄ፡- ስለቅድስት ድንግል ማርያም፡ ከፅንሰቷ ጀምረህ፡ ልናውቀው የሚገባንን፡ ዝክረ ነገርዋን፡ እዚህ ላይ ብታሰማን?

መልስ፡- የእመቤታችን፡ የቅድስት ድንግል ማርያም፡ የምዝላቶቿ፡ ምዝላቶች ከኾኑት፡ ከኢትዮጵያውያኑ የተገኙት፡ ቅድመ ቅድም አያቶቿ፡ በጥሪቃና ቴክታ ይባላሉ። ይህ ቀራቸው የማይባሉ፡ ባለጸጎች ነበሩ።

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፡ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

ሀብታቸውም፡ በወርቅና በብር ሚዛን፡ በቀንድና በጋማ ከብት መጠን ብቻ የሚወሰን ሳይኾን፡ በወንድና በሴት አገልጋዮችና ሠራተኞች ብዛትም ጭምር የሚለካ ነበር፡፡ አንዱን ዓይነት፡ በምሳሌነት ለመጥቀስ፡ ከብዛቱ የተነሣ፡ ወርቁን፡ እንደአምባርና እንደቀለበት እያሠሩ፡ ከበሬውና ከላሙ ቀርን (ቀንድ) ላይ ያጠልቁት ስለነበር፡ የወርቁም፡ የከብቱም ብዛት፡ ይህን ያህል፡ “አቅርንተ ወርቅ” (የወርቅ ቀንዶች)፡ ይህን ያህል፡ “አቅርንተ ብሩር” (የብር ቀንዶች) ተብሎ ይቈጠር ነበር እንጂ፡ የቀረው አይቈጠርም ነበር፡፡

ከዕለታት አንድ ቀን፡ በጥሪቃ፡ ገንዘባቸው ከሚገኝበት ግምጃ ቤቱ ገብቶ፡ የገንዘቡን ብዛት ከተመለከተ በኋላ፡ ሚስቱን፡ “ቴክታ! እኔ መኻን! አንቺ መኻን! ይህ ኹሉ ገንዘብ ለማን ይኾናል?” አላት፡፡ እርሷም፡ “እግዚአብሔር እንጂ፡ ከእኔ ባይሰጥህ፡ ወይ፡ ከሌላ ይሰጥህ ይኾናልና፡ ለምን አግብተህ፡ አትወልድም?” አለችው፡፡ እርሱም፡ “ይህንስ እንዳላደርገው፡ የአባቶቻችንና እናቶቻችን አምላክ ያውቃል!” አላት፡፡

በዚህ ጊዜ፡ ኹሉም አዘኑ፡፡ ወዲያው፡ ከሌሊቱ በአንዱ ራእይ አይተዋል፡ ራእዩም፡ እንዲህ የሚል ነበረ፡፡ “ነጭ እንቦሳ፡ ከበረታቸው ስትወጣ፡ እንቦሳዬቱ፡ እንቦሳ እየወለደች፡ እስከሰድስት ስትደርስ፡ ሰድስተኛዬቱ፡ ጨረቃን፡ ጨረቃ፡ ፀሐይን ስትወልድ አይተው፡ ወደመፈክረ ሕልም (ሕልም ፈቺ) ኼደው ነገሩት፡፡ እርሱም፡ “ደግ ልጅ ትወልዳላችሁ! ከዚያም፡ እስከሰድስት ትወልድ፡ እንደእርሷ፡ ደጋግ የኾኑ የልጅ ልጆችን ታገኛላችሁ! ሰድስተኛዬቱ ጨረቃ፡ ከፍጡራን በላይ የምትኾን ልጅ ትወልዳላችሁ! የሰባተኛዋ፡ የፀሐይ ነገር፡ ግን፡ አልተገለጸልኝም፡ እንደነቢይ፡ እንደንጉሥ ያለ፡ ይኾናል!” አላቸው፡፡ እነርሱም፡ “ጊዜ ይተርገሙ!” ብለውት፡ ወደቤታቸው ተመለሱ፡፡

ከዚህ በኋላ፡ እግዚአብሔር፡ የባልና ሚስቱን፡ የዝን ጸሎት ሰማ፡ እነሆ፡ ቴክታ ጸነሰች! ቤት ልጅንም ወለደች! “ምኞቴ ተፈጸመልኝ! ስእለቴም ደረሰልኝ!” ስትል፡ ለዚህች የስእለት ልጇ፡ “ሄኤሚን” የሚል ስም አወጣችላት፡፡ “ሄኤሚን”ም፡ ቤት ልጅን ወለደች፡ ይህች ልጇም፡ የልጅ ልጅ ለይታ፡ ያች የወለደቻት ልጅ፡ “ሄርሚካ” ተብላ፡ እርሷ ደግሞ፡ የእመቤታችንን እናት፡ “ሐና”ን ወለደች፡፡

ሐና፡ አካለ መጠን ስታደርስ፡ ከቤተ ይሁዳ ለተወለደ፡ “ኢያቂም” ለሚባል፡ ደግ ሰው አጋቧት፡፡ ምክንት፡ የምዝላቶቿ፡ ምዝላቶች ከኾኑት፡ ቅድመ አያቶቿ ወርዶ፡ እርሷ ላይ ሲደርስ፡ እንደእነርሱ መኻን ኾነች፡ ከዚያውም ጋር፡ በሀብቱ ቦታ፡ ድህነቱ ተተክቷል፡፡ ይህንም፡ ከዚህ የሚከተለው ዝክረ ነገር ያረጋግጣል፡፡

የደጋነታቸው መጠን ወደምን ዓይነቱ ዝቅተኛ ደረጃ እንደወረደ የሚያሳየው፡ ሐና፡ ወደውጭ ለብላ የምትኼደው ልብስ እስከማጣት መድረሷ ነበር፡፡ ለመሳለምና የተለመደ ጸሎቷን ለማድረስ እንኳ፡ ወደእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ለመኼድ ካልቻለችበት ችግር ላይ ወድቃ ነበር፡፡

ምዕራፍ ፮፤ በዓል።

ዓበይትና ንዑሳን በዓላት።

ፅንሲታ ለማርያም፤ ስለቅድስት ድንግል ማርያም ፅንሲት።

በእንደዚህ ያለ ኹኔታ ላይ ሣለች፡ ከፅሁፉት አንድ ቀን፡ የምትወድደው በዓላ የኾነውን ቀን ለማክበር ይኹን፡ ወይም በልቡናዋ ያለውን ምኞቷን ይፈጽምላት ዘንድ፡ ስለሰቷን ለአምላኳ ልታቀርብ፡ ወይም፡ በሌላ፡ ባልታወቀ፡ የሚገፋፋ ምክንያት፡ በግድ ወደእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ለመኼድ ፈልጋ ተነሣች፡ ነገር ግን፡ ለዚያ ልጅ ቀን የሚኾን ማለፊያ ልብስ ስላልነበራት፡ ይህም ማጣቷ፡ ከዚያ ካሰባችው ዓላማዋ፡ ሊያስቀራት የሚችል ምክንያት ኾኖ ስላገኘችው፡ እጅግ አዘነች።

ይህን ችግርዋን ለማስወገድ ስለምትችልበት መንገድ፡ በልቡናዋ፡ ስታወጣና ስታወርድ፡ የመጣላት መፍትሔ አንድ ብቻ ኾኖ አገኘችው፡ ይኸውም፡ ይህንኑ ችግሩዋን፡ በዝሙት ለምትኖር፡ ለአንዲት ጎረቤቷ ማዋየት ኾነባትና፡ በዚሁ አሳቧ ቆርጣ፡ እንዲህ ስትል፡ ችግሩዋን፡ ለዚያችው ጎረቤቷ አዋየችት፡ “ዛሬ፡ ወደቤተ መቅደስ ኼጄ፡ እሳለማለሁ ብዬ አስቤ ነበር፡ ነገር ግን፡ ለብሼው የምኼደው ልብስ ስለሌለኝ፡ የምችል አይመስለኝም።” ያች ጎረቤቷም፡ “ልብስህን፡ የእኔ፡ ከአንድ፡ ኹለት፡ ሦስት ያለልሽ አይደለምን? ለምን፡ ከእነዚያ፡ አንዱን መርጠሽ፡ ያንን ለብሸሽ፡ አትኼጃም?” አለቻት። ሓናም፡ በቅን ኃሊና፡ በየዋህ ልቦናና በትሑት ሰብእና፡ “አይ! የማ አይኾንም! ያንቺ ልብስኮ የተሰበሰበው፡ በዐስበ ደነስ (በኃጢአት ዋጋ)፡ በዐስበ ዝሙት (በዝሙት ዋጋ) ነው፡ እግዚአብሔር ደግሞ፡ ንጹሐ ባሕርይ ነውና፡ ንጹሐ ነገር ይወድዳል፡ ይህን፡ ያንቺን ልብስ ለብሼ ብለምነው፡ እንዴት ይሰማኛል” ብዬ ነዋ!” አለቻት። ሴቲቱም፡ “ሓና! እኔ፡ በምን ምክንያት፡ ልጅ ነሣት?” እያልው፡ ሳዝንልሽ እኖር ነበር፡ ላካ፡ እንዲህ፡ እንደደንጓያ፡ አድርቆ ያስቀረሽ፡ ይህ ክፋትሽ ኖርዋልና!” አለቻት። ሓናም፡ በዚህ፡ እጅግ አዘነች።

ይህን ኀዘኗን የሚያባብስ፡ ሌላ ድርጊት ደግሞ፡ አጋጣማት፡ ይህም፡ ካላሰበችው አግጣሚ የተወነዘረ ነበር። ሊያቋምና ሓና፡ ኹለቱም ኹሉ፡ “ለእግዚአብሔር፡ መሥዋዕት እናቀርባለን!” ብለው፡ ወደቤተ መቅደስ ኼዱ፡ ሊቀ ካህናቱ፡ “ሮቤል” ይባላል። እርሱም፡ “እናንተማ፡ ‘ብዙ! ተባዙ!’ ብሎ፡ እግዚአብሔር፡ ለአዳም ያነገረውን፡ የበረከት ቃል ያስቀረባችሁ፡ ርጉማን አይደላችሁምን? ቢጠላችሁ ነው እንጂ፡ ቢወድዳችሁማ፡ ልጅ ይሰጣችሁ አልነበረምን? ስለዚህ፡ መሥዋዕታችሁን አልቀበልም!” ብሏቸዋል። ከዚህ በቀር፡ የእሥራኤል ሽማግሌች፡ ወላጆች የኾኑት ብቻ የሚመገቡት፡ ተረፈ መሥዋዕት (ከመሥዋዕቱ የሚተርፍ) ነበር፡ ያንንም እንዳይሳተፉ፡ ይኸው ሊቀ ካህናት ከልክሏቸዋል። በዚህ ኹሉ፡ ተደራራቢ ኀዘን ደርሶባቸው፡ በትካዜ ተመልሰዋል።

ከቤተ መቅደስ ሲመለሱ፡ በመንገዳቸው ላይ፡ እንዲህ፡ በኀዘንና በትካዜ ተውጠው፡ ከዛፍ ጥላ ሥር፡ ዐረፍ ብለው ሣሉ፡ ሓና፡ ርግቦች፡ ከልጆቻቸው ጋር የሚያደርጉትን ጨዋታ፡ ዛሬችም፡ አብበውና አፍርተው፡ የሚያሳዩትን የሥነ ፍጥረት ውበት ተመልክታ፡ “አቤቱ! ርግቦችን፡ በባሕርያቸው እንዲዋለዱ፡ ዕዕዋትንም፡ በተፈጥሮአቸው እንዲያብቡ፡ እንዲያፈሩ የምታደርግ አምላክ፡ የእኔ ምንነቴ፡ ከደንጓያ የተወራ ይመስል፡ ልጅ የነሣሽኝ፡ ለምን ይኾን?” ብላ አዘነች።

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፡ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

ኹለቱም፡ ከቤታቸው ሲገቡ፡ ተነጋገሩና፡ “ወንድ ልጅ ብንወልድ፡ ወጥቶ ወርዶ፡ አርሶ ቆናሮ፡ ይርዳኝ!” አንልም፡ ለቤተ እግዚአብሔር፡ አንጣፈ፡ ጋራጅ ኾኖ ይኖራል፡ ሴት ብንወልድ፡ ‘ዕንጨት ሠብራ፡ ውኃ ቀድታ ትርዳኝ!’ አንልም፡ ለቤተ እግዚአብሔር፡ መሶበ ወርቅ ሰፍታ፥ መጋረጃ ፈትላ ትኑር!” ብለው፡ ብፅዓት ገብተዋል።

ኢያቁምና ሓና፡ ከቀደሙት አያት ቅድመ አያቶቻቸው ራእይ የረቀቀ፡ ሌላ ራእይ፡ በየበኩላቸው ያያሉ፡ ይህም የኾነው፡ የሓምሌ አመ ፴ (የወሩ ማብቂያ) ዕለት ነበር። በዚች ዕለት ሌሊት፡ እርሷ፡ ለእርሱ፡ “ፀምር ሲያስታጥቁህ (ከበግ ፀገሩ የተሠራ ማለፊያ ልብስ፡ ማለትም፡ በርኖስ ሲያለብሱ)፡ መቋሚያህ አፍርታ፡ ፍጥረት ኹሉ ሲመገባት አየሁ!” ብላ፡ እርሱ ደግሞ ለእርሷ፡ “ነጭ ርግብ፡ ሰባቱን ሰማያት ሠንጥቃ መጥታ፡ በራስሽ ላይ ስታርፍ፡ በቀኝ ጆሮሽ ገብታ፡ በማሕፀንሽ ስታድር አየሁ!” ብሎ፡ ኹለቱም፡ ያዩትን ራእይ ተጨዋውተዋል። ወደሕልም ፈቺ ኼደው፡ እንዲተረጉሙላቸው ቢነግሩት፡ “ደግ ልጅ ትወልዳላችሁ!” ከማለት በቀር፡ አስተካክሎና አሟልቶ ሊፈታላቸው አልቻለም። እነርሱም፡ “አንተስ አልፈታኸውም፡ ጊዜ ይፍታው!” ብለው፡ ወደቤታቸው ተመለሱ።

እነርሱም፡ የራእያቸውን ፍጃሜ፡ በሃይማኖት ተስፋና በትዕግሥት ምግባር፡ እየተጠበበቁ ሣሉ፡ የእግዚአብሔር መልአክ መጥቶ፡ “ደግ ልጅ ትወልዳላችሁ!” ብሏቸው፡ እመቤታችን ድንግል ማርያም፡ በብሥራተ መልአክ፡ በፈቃደ አምላክ፡ ታኅሣሥ ፯ ቀን ተፀነሰች። በተፀነሰችም ጊዜ፡ ብዙ ታምራት ተደርጓል። ከእነዚህም መካከል፡ ጥቂቶቹን፡ እዚህ ላይ አጠቅሳላችኋለሁ።

ሓና፡ “ቤርሴባ” የምትባል አክስት ነበረቻት፡ አንድ ዓይና ነች፡ “ሓና! እግዚአብሔር፡ በረድኤት ጉበኘሽ መሰለኝ! ጡትሽ፡ ጠቀርዋል፡ ከንፈርሽም፡ አርፋዋል!” ብላ ማሕፀኗን ዳሰሳ፡ ዓይኗን ብታሸው፡ በርቶላታል። ይህን፡ አብነት አድርገው፡ ሕሙማን ኹሉ፡ የሓናን ማሕፀን እየዳሰሱ፡ የሚፈወሱ ኾነዋል። ዳግመኛም፡ “ሳምናስ” የሚባል፡ ያጎቷ ልጅ ነበር፡ ሞተ፡ ትወድደው ነበርና፡ ያልጋውን ሽንኩር ይዛ፡ እየዞረች ስታለቅስ፡ ጥላዋ ቢያርፍበት፡ ተነሥቶ፡ “የሰማይና የምድር ፈጣሪ አያት ሆይ! ሰላም ለአንቺ ይኹን!” ብሎ፡ ከዚያ የሕልም ፈቺ የቀረውን ተርጉሞላታል።

በአታ ለማርያም።

ሕዋን ማርያም፡ በቅዱሳን ወላጆቿ ስእለት፡ እግዚአብሔርን ልታገለግል የተሰጠች፡ የብፅዓት ልጅ ስለኾነች፡ በሦስት ዓመቷ፡ ወደቤተ መቅደስ ገብታ፡ በዚያ፡ የገዢ ዓመታት ኑሮዋን የጀመረችበት፡ ታኅሣሥ ፫ ቀን፡ “በአታ ለማርያም” ተብላ ትከበራለች።

ምዕራፍ ፮፡ በዓል፡፡
ዓበይትና ንዑሳን በዓላት፡፡
በኢታ ለማርያም፡፡

ድንግል ማርያም፡ በስእለት የተገኘች ልጅ ስለመኾኗ፡፡

ጥያቄ፡- ድንግል ማርያም፡ በስእለት የተገኘች ልጅ ስለመኾኗ፡
ዘርዘርና አስፋፋዮ የሚያስረዳውን ዝክረ ነገር፡ ከዚህ ጋር አያይዘህ
ብትነግረን?

መልስ፡- በዚህች በዓል ዕለት ሊታሰብና ሊነገር የሚገባው፡ የቅድስት
ድንግል ማርያም፡ የዜና መዋዕሏ የመጀመሪያ ክፍል፡ እንዲህ ነው፡-

ሕፃን ማርያም፡ በተወለደች፡ በሦስት ዓመቷ፡ እናቷ ሐና፡ አባቷን
አያቄምን፡ “ይህች ብላቴና፡ ሆዷ፡ ዘመድ ሳይወድድ፡ አፏ፡ እህል ሳይለምድ፡
ለእግዚአብሔር በገባነው ቃል መሠረት፡ ወስደን፡ ለቤተ መቅደስ
አንሰጣትምን? የሰጠ ቢነሣ፡ የለበት ወቀሳ! እንዲሉ፡ አንዳች ነገር
ብትኾንብን፡ ከልጃችንም፡ ከእግዚአብሔርም ሳንኾን እንዳንቀር!” አለችው፡፡
እርሱም፡ “ፍቅርሽ ይለቅልሽ ብዬ ነው እንጂ፡ እኔማ፡ ፈቃዴ አይደለምን?”
አላት፡፡ ከፍቅሩዋ ጽናት የተነሣ፡ ሐና፡ ሕፃን ማርያምን፡ ከጭኑዋ አውርዳት
አታውቅም ነበር፡፡ ምክንያቱም፡ አንድ ቀን፡ ብቻዋን፡ ከቤት ውስጥ ትታት፡
ከደጅ ወጥታ ብትመለስ፡ የእግዚአብሔር መልአክ ሠውሮባት፡ ጥራ፡ ግራ
አግኝታት ስለነበረ ነው፡፡ ከዚያ በኋላ፡ ያው እየመሰላት፡ ተለይታት
አታውቅም፡፡

ወላጆቿ፡ ይህን ተነጋግረው እንዳበቁ፡ ሕፃን ልጃቸውን፡ ማርያምን
ወስደው፡ ለቤተ መቅደስ ሰጧት፡፡ በዚያን ጊዜ ያነበረው ሊቀ ካህናት፡ ዘካርያስ
ይባላል፡፡ እርሱም፡ ስለምግቧ ነገር ሊያስወስን፡ መጥቅፅ (ደወል) ደውሎ፡
ሕዝቡን ሰብስቦ፡ እየተወያዩ ሣለ፡ የእግዚአብሔር መልአክ፡ ሊቀ መላእክት
ቅዱስ ፋኑኤል፡ የሰማይ ኅብስትና የሰማይ ጽዋ ይዞ፡ ከሰማይ ወርዶና ረብቦ
ታየ፡፡ በዚህ ጊዜ፡ ሊቀ ካህናቱ ዘካርያስ፡ ለእርሱ የወረደለት ሀብት መስሎት፡
ሊቀበል ቢነሣ፡ ወደላይ ራቀበት፡፡ የሊቀ ካህናቱ ተወራጅ፡ ስምዖን ይባላል፡
እርሱም፡ ለመቀበል ቢነሣ፡ ወደላይ ራቀበት፡፡

ከዚህ በኋላ፡ “ጥበበ እግዚአብሔር፡ ምሥጢሩ አይመረመርምና፡
ምናልባት፡ ለዚህች ብላቴና የመጣ ሀብት እንደኾነ፡ ማን ያውቃል? እስቲ
እንደው!” ብለው፡ ለብቻዋ አድርገዋት፡ ፈቀቅ ቢሉ፡ ድንከሩ፡ ድንከሩ
እያለች፡ እናቷን ስትከተል፡ መልአኩ፡ ፈጥኖ ወርዶ፡ አንድ ክንፋን፡ አንጥፎ፡
አንድ ክንፉን ደግሞ፡ ጋርዶ፡ በሰው ቁመት ያህል፡ ከምድር አስለቅቆ፡ ከፍ
አድርጓትና መግቧት ዐረገ፡፡ ከዚህ በኋላ፡ ካህናቱና ሕዝቡ፡ “የምግቧ ነገር፡
እንዲህ ከተያዘልንማ፡ ከሰው ጋራ ምን ያጋፋታል?” ብለው፡ ሕፃን ማርያምን፡
ከወላጆቿ ተቀብለው፡ ወደቤተ መቅደስ አግብተዋት፡ በዚያ፡ አሥራ ፹ለት
ዓመት ኖራለች፡፡

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

የታኅሣሥ ፲፫፻፳፭፡፡

በዚህ በታኅሣሥ ወር፡ በ፲፱ኛው ቀን የሚውለው፡ የ“ታኅሣሥ ገብርኤል” በዓል፡ የሚከበርበት ምክንያት እንዲህ ነው፡-

እግዚአብሔር፡ በሙሴ መሪነት፡ የእሥራኤልን ሕዝብ፡ በግብፅ አገር፡ ይገኝበት ከነበረው የባርነት አገዛዝ፡ ነጻ አውጥቶ፡ ቤተ መቅደሳቸውንና ከተማቸውን፡ በኢየሩሳሌም አድርገው፡ በምድረ ከነዓን እንዲኖሩ አበቃቸው፡፡ እነርሱ ግን፡ ባካባቢያቸው ያሉትን አሕዛብ እየተከተሉ፡ አምልኮ ባዕድን በመፈጸም፡ አምላካቸውን እግዚአብሔርን አሳዘኑት፡፡ በነቢያቱ፡ ቢመክራቸውና ቢገሥባቸውም፡ በዚያ ኃጢአታቸው እየጨመሩበት ከመኼድ በቀር፡ ከበደላቸው፡ ተጽጽተው ሊመለሱ፡ ጨርሶ የማይቻል ኾነ፡፡

በዚህ መልክ፡ በፈጣሪያቸውና ከእርሱ ጋር በተጋቡት ቃል ኪዳናቸው ላይ፡ በሥራና በገሃድ ያካኸዱት የነበረው ክህደት፡ ዓመፅና አመንዝራነት፡ በመጨረሻ፡ ጽዋው ሰለሞን፡ እግዚአብሔር፡ ለዚህ ድርጊታቸው፡ ምስክር የኾነችው ታቦተ ጽዮን፡ ከእሥራኤላዊው ንጉሥ፡ ከሰሎሞንና ከኢትዮጵያዊቷ ንግሥት፡ ከማክዳ በተወለደው፡ በቀዳማዊ ምኒልክ አማካይነት፡ በቅድሚያ፡ ወደኢትዮጵያ እንድትኼድ አደረገ፡፡ ከዚያ በኋላም፡ ያወረሳቸውን አገርና ከተማ፡ ወርሮ ይበዘብዝ ዘንድ፡ አረማዊውን ንጉሥ፡ ናቡከደነፆርን፡ ታላቅ የወይፍ ኃይልን አስታጥቆ፡ ወደኢየሩሳሌም ላከ፡ እርሱም፡ በዚያ፡ የቅጣት ተልእኮውን እንዲፈጽም፡ ኃጢአተኛውንም የእሥራኤል ትውልድ ፈጅቶ፡ የተረፉትን፡ በምርኮ፡ ወደምድሩ፡ ወደባቢሉን እንዲወስዳቸው፡ ለስደትም እንዲዳርጋቸው፡ አወለጠነው፡፡

ለዚያ ሰደት ከተዳረጉት እሥራኤላውያን መካከል፡ በሃይማኖታቸው የጸኑና በምግባራቸው የተጠናከሩ፡ አካኸዳቸው፡ ከነቢዩ ዳንኤል ጋር የኾነ፡ እናንያ፡ አዛርያና ሚሳኤል የተባሉ መንፈሳውያን ወጣቶች ነበሩ፡፡ እነዚህ፡ “ሠለስቱ ደቂቅ” የተባሉት፡ ሦስት ልጆች፡ በእውቀታቸውና በብልህነታቸው ተመርጠው፡ የንጉሡ ሹማምንት ኾነው ያገለግሉ ነበር፡፡

የኋላ ኋላ ግን፡ የአገሩን አማልክት እንዲያመልኩ፡ ንጉሡ ላቆመውም ጣዖት እንዲሰግዱ፡ ያን ባያደርጉም፡ በአዋጅና ባደባባይ እየነደደ ባለ፡ አስፈሪ የእሳት ነበልባል ውስጥ የሚጣሉ መኾናቸውን የሚገልጽ፡ የፈተና ጥያቄ፡ ከንጉሡ ቀረበላቸው፡፡ እነርሱም፡ ለገንዘብና ለሹመት ንግተው፡ የንጉሡን ቍጣም ፈርተው፡ አምላካቸውን የማይክዱ፡ ሃይማኖታቸውንም የማይለውጡ መኾናቸውን በመግለጽ፡ “ንጉሥ ሆይ! የምናመልከው አምላካችን፡ ከእጅህም ኾነ፡ ከዚህ፡ ከሚነድደው የእሳት ነበልባል፡ ሊያድነን ይችላል፡ ባያድነንም እንኳ፡ አማልክትህን እንዳናመልክ፡ ላቆምኸውም፡ ለወርቁ ጣዖት እንዳንሰግድለት እወቅ!” ሲሉ፡ በድፍረትና በቆራጥነት መልስ ሰጡት፡፡

በዚህ ጊዜ፡ ፍርዱ እንዲፈጸምባቸው ከንጉሡ ታዝዞ፡ ሦስቱም ገድለኞች፡ በሚነድደው እሳት ውስጥ ተጣሉ፡፡ ወደእሳቱ ሊጥሏቸው የወሰዱቸው ኃያላንም፡ በነበልባሉ ብርቱ ወላፊን እየተቃጠሉ ሞቱ፡፡

ምዕራፍ ፮፤ በዓል። ዓበይትና ንዑሳን በዓላት። የታኅሣሥ ገብርኤል።

ወደእሳቱ ውስጥ ታሥረው የተጣሉት፡ እኒህ መንፈሳውያን አርበኞች ግን፡ የእግዚአብሔር መልአክ፡ እሳቱን አቀዝቅዘላቸው፡ በነበልባሉ መካከል፡ ወዲያ ወዲህ ሲመላለሱ ከመታየት በቀር፡ በእካላቸው ቀርቶ፡ በልብላቸው ላይ እንኳ፡ አንዳችም ጉዳት ሳይደርስባቸው፡ ከተፈረደባቸው የቃጠሉ ሞት ድነው፡ በደህና ሊወጡ ችለዋል። ይህንም፡ “የዚያን ጊዜም፡ ንጉሡ ናቡከደነቦር፡ ተደነቀ፡ ፈጥኖም ተነሣ፡ አማካሪዎቹንም፡ ሦስት ሰዎችን አሥረን፡ በእሳት ውስጥ ጥለን አልነበረምን? ...እነሆ፡ እኔ፡ የተፈቱ፡ በእሳቱም መካከል የሚመላለሱ፡ አራት ሰዎችን አያለሁ፡ ምንም አላቂሰላቸውም፡ የአራተኛውም መልክ፡ የአማልክትን ልጅ ይመስላል፡” ብለው መለሱ።” የሚለው፡ የመጽሐፍ ቃል ያረጋግጣል።

“የአራተኛው መልክ፡ የአማልክትን ልጅ ይመስላል፡” የተባለው፡ ሊቀ መላእክት ቅዱስ ገብርኤል መኾኑን፡ ከትውፊታችን አግኝተነዋል።

በሃይማኖት ሳይወላውሉ፡ በምግባር ተጠናክረው፡ እስከመጨረሻው፡ ማለትም፡ የሞት ጽዋን ለመቀበል፡ ተዘጋጅቶና ቆርጦ እስከመቅረብ ድረስ፡ በጀመሩት ገድል፡ ጸንቶ መገኘት፡ የሚያስከትለው ውጤትና የሚያስገኘው ፍሬ፡ በነፍስ ብቻ ሳይኾን፡ የሥጋ ሞትን ጭምር በማስቀረት፡ የምሕረት ሕይወትን፡ በከፋት ኃይላትም ላይ፡ ድልን የሚያቀዳጅ፡ የመላእክት ተራዳኢነትን መኾኑን፡ በዚሁ፡ በታኅሣሥ ፲፱ ቀን የምናከብረው፡ የ“ታኅሣሥ ገብርኤል” በዓል ያስታውሰናል፡ ያስተምረናልም።

ዘመነ ስብከት።

“ዘመነ ስብከት”፡ በታኅሣሥ ፰ እና በጥር ፲ ቀኖች መካከል ያሉት አራት፡ የእሑድ ሰንበታት፡ ከነሳምንታቸው፡ እያንዳንዳቸው፡ በቅደም ተከተል፡ “ስብከት”፡ “ብርሃን”፡ “ኖላዌ” እና “ጌና” ተብለው የሚጠሩት ናቸው።

በእነዚህ ሰንበታትና ሳምንታት፡

- እግዚአብሔር ወልድ፡ በመንፈስ ቅዱስ ግብር፡ በድንግል ማርያም ማሕፀን ተፀንሶ፡ በፍጹም ሰውነት፡ ከእርሷ ስለመወለዱ፡

- የሰውነት አመጣጡም፡ ለዓለሙ በደል ቤዛ ኾኖ፡ የመሥዋዕትነት ዋጋን በመክፈል፡ ፍጥረቱን ለማዳን ስለመኾኑ፡

- “ኢየሱስ ክርስቶስ” በተባለበት ስሙም፡ በምድር ላይ እየተመላለሰ፡ ከኃጢአት በቀር፡ እውነተኛውን ሰውኛ እኗኗር በመኖር፡ ለሰው ልጆች ኹሉ፡ ፍጹም አርአያነትን ስለማበርከቱ፡ በነቢያት የተነገሩትን የእግዚአብሔርን ትንቢታዊ ቃላት በመጥቀስ፡ ትምህርትና ምዕዳን (ምክር) ይሰጥባቸዋል፡ የተስፋ ዝምሬ ይሰማባቸዋል፡ ስለሥጋዊ ምሥጢርም፡ የቅኔያት ማዕበል ይወርድባቸዋል።

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

እነዚህን አርእስት በመከተል፡ “ፈኑ እዴክ እምእርያም!...ፈኑ ብርሃክን ወጽድቀክ...”፡ ማለትም፡ “እጅህን ከሰማይ ላክ!... ብርሃንህንና እውነትህን ላክ!” እያሉ፡ የቀደሙት ሰዎች፡ ወደፈጣሪያቸው ያቀርቡት የነበረው ያልተቋረጠ ልመና ተሰምቶላቸው፡ “አኔ ሙእቱ፡ ኖላዊ ንር!” ማለትም፡ ቸር ጠባቂ፡ እኔ ነኝ!” የሚላቸውና “የእግዚአብሔር ቀኝ እጅ”፡ እውነተኛው የዓለም ብርሃን” የተባለው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ እነሆ፡ “ሰው ኾኖ፡ በድንግል ማሕፀን ተፀነሰ! ተወለደ! እንደሰው፡ በምድር ላይ ተመላለሰ!” በማለት፡ በመንፈስ፡ ወደኋላ ተመልሰን፡ የነቢያትን የተሰፋ ጉዞ ከፈጸምን በኋላ፡ ከጥምቀቱ በዓል እንደርሳለን።

የጥር ሥላሴ።

ከበዓሉ ጥምቀት በፊት ግን፡ ጥቂት ቀደም ብሎ፡ በጥር ፮ ቀን፡ “የጥር ሥላሴ” በዓል ይከበራል። ይህም የኾነው፡ በታኅሣሥ ፩ ቀን በሚውለው፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ትሰብእት፡ ማለትም፡ አምላክ ሰው ኾኖ፡ በድንግል ማርያም ማሕፀን በመፀነሱ፡ የእግዚአብሔር፡ የአንድነቱና የምስትነቱ ምስጢር ስለተገለጸ፡ ስለታወቀና ስለተረዳ፡ የምስጢር ሥላሴና የምስጢር ሥጋዊ ነገር፡ በሰፊው እየተነገረ፡ ትምህርቱ እንዲሰጥበት፡ ምስጢሩም እንዲፋታበት ታስቦ ነው።

ዘመነ አስተርእዮ።

ጥያቄ፡- “አስተርእዮ” ምን ማለት ነው? ለምሳሌ፡ “አስተርእዮ ማርያም” እየተባለ፡ በዘልማድ እንደሚነገረው አባባል፡ በበዓላት ላይ እየተቀጸለ የሚደመጥ ዘይቤ አለ፡ ግን፡ እንዲህ የሚባለው፡ ለምንድር እንደኾነ፡ አናውቀውምና፡ ብታስረዳን?

መልስ፡- “አስተርእዮ”፡ “ታየ”፡ “ተገለጠ” የሚል ትርጉም ካለው፡ “ተርእዮ” ከሚለው የግእዝ ቃል፡ የተገኘ ነው፡ “በገሃድ መታየት”፡ “በይፋ መገለጥ” ማለት ነው። ከዚህ የተነሣ፡ ከበዓሉ ጥምቀት አንሥቶ፡ እስከጸመ ኢትዮጵያ (ጸመ ነነዌ) ድረስ ያለው ጊዜ፡ “ዘመነ አስተርእዮ” ይባላል። እንዲህ የተባለበትንም ምክንያት ላሳውቃችሁ!

አስተርእዮ፡ “የዲያብሎስን ገዢነት፡ የኃጢአትን ቀንበርና የሞትን ፍጹም፡ ለአንዴና ለመቼውም ጊዜ በመደምሰስ፡ ፍጥረቱን ኹሉ ለማዳን፡ ወደዓለም ይመጣል!” ተብሎ፡ ትንቢት ተነግሮለትና ሱባዔ ተቆጥሮለት፡ በተሰፋ የሚጠበቀው፡ እግዚአብሔር ወልድ፡ ፍጹም ሰው በመኾን፡ በቅድስት ድንግል ማርያም ማሕፀን፡ በመንፈስ ቅዱስ ግብር፡ ያለወንድ ዘር ተፀነሰ፡ ከእርሷ፡ በድንግልና ተወልዶ፡ የሰው ልጅ ተባለ፡ ከኃጢአት በቀር፡ በጎውን የሰውን ሥራ እየሠራም፡ ለሠላሳ ዘመን በምድር ላይ ተመላለሰ።

ምዕራፍ ፮፤ በዓል።
ዓበይትና ንዑሳን በዓላት።
ዘመን አስተርእዮ።

“ከዚህ በኋላ፡ በዮርዳኖስ ወንዝ መካከል ቆሞ ሣለ፡ አባቱ፡ እግዚአብሔር አብ፡ ድምፁን በማሰማት፡ ‘መንፈስ ቅዱስ፡ በርግብ አምሳል፡ ራሱ ላይ በመቀመጥ፡ እርሱ ራሱም፡ በአዋጅ ነጋሪው፡ በዮሐንስ እጅ በመጠመቅ፡ ማንነቱን፡ በይፋ ገለጠ!’ ማለት ነው።

ይህ ወራት፡ የሚይታየው፡ የአምላክ አካልና ባሕርይ፡ ከሚታየው፡ የሰው አካልና ባሕርይ ጋር ተዋሕዶ የተገለጠበትንና ማንነቱ በገሃድ የታወቀበትን ምሥጢር በማብራራት፡ ምሥራቹ የሚነገርበት፡ በዚህ መለኮታዊ የቸርነት ድርጊትም፡ ሰው ችሎ፡ ደስታውን የሚገልጽበትና ምስጋናውን፡ ለፈጣሪው የሚያቀርብበት ጊዜ ስለሆነ፡ “ዘመን አስተርእዮ” መባሉ፡ ትክክልና ተገቢ ሆኖ ይገኛል።

ከጥምቀት ጋር፡ ከእርሱም በኋላ፡ በዚህ፡ በዘመን አስተርእዮ የሚከበሩት በዓላት፡ ከዚህ የሚከተሉት ናቸው፡-

በዓለ ጥምቀት።

ጥያቄ፡- **ጥምቀት፡ በክርስቲያኑ ዓለም ካሉ ሕዝቦች ችሎ ተለይቶ፡ በእኛ፡ በኢትዮጵያውያን ዘንድ ብቻ፡ እንዲህ፡ በታላቅ ድምቀት የሚከበርበት፡ ምክንያቱ፡ ምን እንደሆነ ብናውቀው፡ ለእየራሳችን ብቻ ሳይሆን፡ ለሌሎችም ለማሰረዳት ይጠቅመናል።**

መልስ፡- አምን! ማወቁ፡ ይጠቅማችኋል፡ ያስፈልጋችኋልም። ምክንያቱ፡ እንዲህ ነው፡- በዘመን አስተርእዮ ከሚከበሩት በዓላት መካከል፡ ዋናው፡ እንደምታውቁት፡ “ጥምቀት” ነው። በተዋሕዶ የከበረው፡ የኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹም አምላክነትና ፍጹም ሰውነት፡ ለዓለሙ ተገልጦ የተመሰከረበት፡ መታሰቢያውም፡ ጥር ፲፩ ቀን እንዲውል የተደረገው፡ የጥምቀቱ በዓል፡ “ከተራ” ከሚባለው፡ ከዋዜማው ጀምሮ፡ በታላቅ ድምቀት ይከበራል።

ለበዓሉ ሥርዓት ማስፈጸሚያ የሚያስፈልገውን፡ ባሕረ ጥምቀት፡ ጡኃውን፡ ከወንዝ፡ በቦይ መርተውና ከትረው (ገድበው) የሚያዘጋጁበት፡ ለመንበረ ታቦቱ ማሳረፊያና ለቀዳስያኑ ማገልገያ፡ ለደባትሩም ማሕሌት መቆሚያና ለምእመናኑ መሰባሰቢያ የሚሆኑት ድንኳኖች የሚተከሉበት፡ በዚያ፡ በባሕረ ጥምቀቱ አካባቢ የሚያድረውም ሰው፡ በየወገኑ፡ የየራሱን ዳስ የሚቀልስበት ዕለት ስለሆነ፡ ይህ፡ የጥምቀት በዓል ዋዜማ፡ “ከተራ” ይባላል። “መከተር” (ውኃ መገደብ) ከሚለው ቃል የወጣ ነው።

በዘመን እሪት፡ እሥራኤል፡ ከግብፅ ከወጡ በኋላ፡ “ምድረ ርስት” ወደተባለችው፡ የከነዓን አገር ከመግባታቸው በፊት፡ አርባ ዓመት ሙሉ፡ በሲና ምድረ በዳ ሲንከራተቱ፡ ማደሪያቸው፡ ድንኳንና ዳስ ስለነበረ፡ የኋላ ትውልድ፡ ያን፡ የመከራና የፈተና ዘመን እንዳይረሳ፡ “የዳስ በዓል” እያሉ፡ በያመቱ እንዲያከብሩት፡ እግዚአብሔር አዝዟቸው ነበረ።

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

እኛ ኢትዮጵያውያን፡ በኪዳነ አሪቱ የብሉይ ዘመን፡ በዚያው፡ በአሪቱ ሥርዓት፡ ስናከብረው ከቆየን በኋላ፡ በመጨረሻ፡ በዘመነ ክርስትና፡ በጥምቀት ተከተን፡ በዓሉን፡ እነሆ፡ ዛሬ በሚታሰብበት መልክ ግንብራችንን ቀጠልን። ስለዚህ፡ ካህናቱ፡ በተንቁጠቁጠ መኖሪያ ተሸክመው፡ በዝግታ እየተራመዱ፡ በክብር የሚያጓጉዙት፡ የአዲስ ኪዳን ታቦት፡ የተዋበ ልብሰ ተከህኖ በለበሱ፡ መብራትና መስቀል፡ የማዕጠንተ ወርቅ ጽንሐ፡ ገንጥላና ድባብ በያዙ ልኡካን ተከብረው፡ በማግሌታውያን ደባትር ሃሌታ፡ በወጣት መዘምራን ደሴታ፡ በወንዶች ሆታና በሴቶች እልልታ ታጅቦ፡ በበዓሉ ዋዜማ፡ ከቤተ መቅደሱ ይነሣል። በዚህ መልክ፡ ወደወንዝ፡ ወይም፡ ወደከተራው ቦታ ይወርድና በዚያው አድሮ፡ በማግሥቱ፡ በዋናው የጥምቀት በዓል ዕለት፡ በታላቅ ብሔራዊ ክብር፡ ወደመካነ መንበሩ ይመለሳል። ለዚህ ሥርዓታችን መነሻ የኾነውን ምክንያት፡ እንዲህ በሚል ቃል አጠቃልልላችኋለሁ፡-

እኛ ኢትዮጵያውያን፡ በጥምቀት በዓል የምናካኸደው ሥርዓት፡ እግዚአብሔር፡ ለእሥራኤል ልጆች፡ “አወርሳችኋለሁ!” ብሎ፡ ተስፋ ወደሰጣቸው ምድረ ርስት ይገቡ ዘንድ፡ የኢየሱስ ክርስቶስና የድንግል ማርያም ተቀዳሚት አርአያ የኾነችውን ታቦተ ጽዮንን፡ የአሪቱ ካህናት ተሸክመው፡ የዮርዳኖስን ወንዝ እንዲያቋርጡ፡ ትእዛዝ ሰጥቷቸው፡ ወንዙን ሲሻገሩ፡ የወንዙ ውኃ፡ ከኹለት ተከፍሎና በራሱ ኃይል፡ ተከትሮ ቆሞላቸው፡ ሕዝቡ፡ በቀይ ባሕር እንደኾነው፡ በደረቁ መሬት ለመሻገር የቻሉበትን የእግዚአብሔርን ቸርነት ያስታውሰናል።

እንደዚያን ጊዜ ኹሉ፡ ዛሬ፡ በዘመነ ሐዲስ ደግሞ፡ አማናዊቷ፡ ሕያውቷና ዘለዓለማዊቷ ታቦተ ጽዮን ከኾነችው ከድንግል ማርያም የተወለደው፡ አማናዊው፡ ሕያውና ዘለዓለማዊው ጽላተ ኪዳን፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ወደዮርዳኖስ ወንዝ ወርዶ፡ በዮሐንስ እጅ ከተጠመቀ በኋላ፡ በእርሱ ጥምቀት፡ እኛ፡ ከዲያብሎስ የባርነት አገዛዝ ነጻ ወጥተን፡ የእግዚአብሔር ልጆች የመኾንን ክብር እንድንቀዳጅ ማድረጉን እንጸንዘን፡ ከዚህ የተነሣም፡ ከኃጢአት፡ ወደጽድቅ፡ ከሞት፡ ወደሕይወት ተሻግረን፡ ዘለዓለማዊቷን የእግዚአብሔርን መንግሥት የወረሰን መኾናችንን ያረጋግጥልናል።

ከታቦቱ ፊት፡ የቤተ ምልክናው ሠራዊት፡ “ተመልከት ዓላማህን! ተከተል አለቃህን!” የሚለውን፡ የባለመስቀል መዋሪ ሰንደቅ ዓላማውን አንግቦ ይቀድማል፤ በመካከሉ፡ የቤተ ሕዝቡ ወገን የኾነው፡ ወንድም፡ ሴቱም፡ ሕፃኑም፡ ሽማግሌውም፡ ፀዓዳ (ነጫዊ) የክት ልብሱን ለብሶ፡ በሆታና በእልልታ ይከተላል፤ ከዚያም፡ የቤተ ክህነቱ ዘርፍ የኾኑት መዘምራኑ ቀጥለው፡ በመቋሚያና በጸናጽል፡ በከበሮና በማግሌት እያሸበሸቡ ይጓዛሉ። ከታቦቱም በኋላ፡ የቤተ ክህነቱ፡ የቤተ ምልክናውና የቤተ ሕዝቡ ባለሥልጣኖች፡ ታቦቱን ያጅባሉ።

ይህም የሚኾነው፡ ከኪዳነ ልቦናው ዘመን ጀምሮ፡ ሲሠራበት ከቆየው፡ ከጥንታዊው የኢትዮጵያውያን ጥንታዊ ሥርዓት ጋር ተዋሕዶ የቀጠለውን፡ የቅርቡን፡ የኪዳነ አሪቱን ዘመን ሥርዓት ለማስታወስ ያህል ነው።

ምዕራፍ ፯፡ በዓል፡፡
ዓበይትና ንዑሳን በዓላት፡፡
በዓለ ጥምቀት፡፡

ያም፡ ንጉሡ ዳዊት፡ ታቦተ ጽዮን፡ በእሥራኤል ካህናትና ሕዝብ ተረሰታና ተጥላ ከነበረችበት ሥፍራ፡ ወደኢየሩሳሌም ከተማ በአጀብ አምጥቶ፡ ባዘጋጀላት የማረፊያዋ ድንኳን ውስጥ ባስገባት ጊዜ፡ ከደስታው ብዛት የተነሣ፡ ከከብት እረኝነት አንሥቶ፡ ለሕዝብ መሪነት ባበቃው ፈጣሪው ፊት፡ ራሱ፡ በካህናቱና በሕዝቡ ፊት አብሮ እየዘመረ፡ እያጨበጨበና እየዘለለ፡ የምስጋና ስሜቱን ይገልጽ የነበረበትን ምላሌ የተከተለ መኾኑ ነው፡፡

ጥምቀት፡ የእኛም፡ የየግላችን በዓል ስለመኾኑ፡፡

የጥምቀት በዓል፡ የኢየሱስ ክርስቶስ በዓል ብቻ አይደለም፡ በእርሱ ጥምቀት ተቀድሰንና ተጠምቀን፡ የእግዚአብሔር ልጆች ለመኾን የበቃነው፡ የእኛም፡ የሰው ልጆች የኾንነው፡ የኢትዮጵያውያን በዓል ጭምር ነው እንጂ፡፡

በዓሉ፡ በመጀመሪያ ነገር፡ በአዲሱ ኪዳን፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ የራሱን ማንነት፡ ለዓለም የገለጸባትንና ያስመሰከረባትን፡ ጥምቀቱንና ቀኒቱን ያስታውሰናል፡ ቀጥሎ፡ የኹሉ ፈጣሪና አምላክ የኾነው እርሱ፡ ለእኛ አብነት የኾነውን የጥምቀትን ሥርዓት፡ ራሱ ፈጽሞ፡ እኛም፡ ያንኑ ሥርዓት በመፈጸም፡ የመንፈስ ቅዱስን ጸጋ ተቀብለን፡ የእግዚአብሔር ልጆች ለመኾን የበቃንበትን አምላካዊ ፍቅርና ቸርነት፡ ከዚህ የተነሣም፡ የተቀዳጀነውን፡ ይህን፡ ወደር የሌለውን ዘላለማዊ የመጨረሻ ክብር፡ አጉልቶ ያሳየናል፡፡

አዎን! ሓዋርያው፡ “የእግዚአብሔር ልጆች’ ተብለን ልንጠራ፡ አብ፡ እንዴት ያለውን ፍቅር እንደሰጠን እዩ! እንዲሁም ነን፡፡” ያለውን በማዘከር፡ የጥምቀት በዓል፡ ከእግዚአብሔር፡ በመንፈስ ቅዱስ ተወልደንና ለዘላለም ሕይወት ተጠርተን፡ “የእግዚአብሔር ልጆች’ የተባልንበትና የእግዚአብሔር መንግሥት ወራሾች’ የኾንንበት፡ የየራሳችን የልደት በዓል ነው!” ብለን፡ አምነን፡ በንጹሕ ምስጋናና በፍጹም ደስታ የምናከብረው ታላቅ በዓላችን ነው፡፡

በዓለ ጥምቀትን፡ እኛ ኢትዮጵያውያን ብቻ፡ ከሌላው የክርስቲያኑ ዓለም ተለይተን፡ እጅግ በተመሰጠ፡ መንፈሳዊው ስሜት የምናከብርበትን ምክንያት የሚያመለክተውን፡ እንዲህ የሚለውን አጭር ትንተና አጠቃልዬ አቅርቤላችኋለሁና፡ ተመልከቱት፡-

፩ኛ፡ “በኖኅ ዘመን፡ የእግዚአብሔርን ትዕግሥቱን፡ ደጅ እየጠኑ የነበሩት፡ ጥቂቶቹ፡ ስምንት ሰዎች፡ መርከብን ሠርተው፡ ከጥፋት ውኃ እንደዳኑባት ኹሉ፡ አኹንም፡ እኛን፡ በዚያው አምሳል፡ በጥምቀት ያድነናል፡ ሥጋን፡ በእድፍ በመታጠብ አይደለም፤ በእግዚአብሔርና በጌታችን፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ትንሣኤ በማመናችን፡ በበጎ ሕሊና የሚፈጸመውን መልካም ግብርን ያስተምረን ዘንድ ነው እንጂ፡፡” በሚለው የመጽሐፍ ቃል መሠረት፡ እግዚአብሔር፡ የኪዳነ ልቦናዋን የኖኅ መርከብ፡ በባሕረ ነጋሽ ላይ ያሻገረበት መለኮታዊና ምሥጢራዊ ሥርዓቱ፡ በኢትዮጵያውያን ዘንድ፡ ከጥንት ጀምሮ፡ ተጠብቆ ሲሠራበት የቆየ በመኾኑ ነው፡፡

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

፪ኛ፡ ኢየሱስ፡ የኪዳን አራቷን የእግዚአብሔር ታቦት በተሸከመ ካሳናት፡ የእሥራኤልን ሕዝብ፡ በዮርዳኖስ ባሕር የማሻገሩ ዜና መዋዕል አብሮ የሚገኝበትን፡ ቀደም ብዬ ያወሳሁላችሁን የታቦት ጽዮን ዝክረ ነገር የሚያካትተው፡ የኪዳን አራቱ ሥርዓት፡ በኢትዮጵያ፡ ከቀደመው ጋር ተዋሕዶ፡ እንዲቀጥል በመደረጉ ነው።

፫ኛ፡ ትንቢቱ ኹሉ ተፈጽሞ፡ ተስፋውም ኹሉ ደርሶ፡ እግዚአብሔር፡ ሰው መኾኑ ከተገለጸ በኋላ፡ በመጥምቱ ዮሐንስ ይሠራበት የነበረው፡ የንስሐ ጥምቀት ሳይቀር፡ ጌታችን፡ ለኢቆዲሞስ በገለጸው የጥምቀት ምሥጢር መሠረት፡ የኪዳን ልቦናውና የኪዳን አራቱ ሥርዓታት፡ ኹሉም፡ በአዲሱ ኪዳን መንፈስ ቅዱስ ታድሰው፡ ዛሬ፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ምሳሌ፡ የአዲስ ኪዳንን ታቦት የተሸከመ ካሳናት፡ ወደወንዙ፡ ወይም፡ ወደከተራው ምዚወርዱበት ሥርዓት በመተካቱ ነው።

ኢትዮጵያውያን፡ በዚህ በዓላችን ጊዜ፡ “ክርስቶስ ተጠምቀ እሰይ/ ወለደን ዳግመ እማይ!” ማለትም፡ “ክርስቶስ፡ ስለተጠመቀ ደስ ይበለን! እኛም፡ በጥምቀት፡ ከውኃና ከመንፈስ ቅዱስ፡ እንደገና እንድንወለድ አደረገ” የሚለውን የምሥራች ቃል፡ እንለዋወጣለን። ይህ የደስታ መንፈስና ሥርዓት፡ እንደዘመነ ትንሣኤ፡ እስከጥር ፳፩ ቀን ድረስ ይቀጥላል።

በበዓሉ ዕለት፡ ከዚህም ቀን ጀምሮ፡ በዚሁ ወራት የሚነገረውና የሚሰማው፡ የሚሰበከውና የሚዘመረው፡ ስለምሥጢረ ጥምቀት ሲኾን፡ ይህ፡ የምሥጢረ ጥምቀት ነገር፡ በዚህ ውይይታችን የአምስቱ አዕማዶ ሃይማኖት ርእሰ ሥር፡ በሰፊው የተብራራና በዝርዝር የተተቸበት ስለኾነ፡ ያን ሐተታ እንድታስታውሱት ከማሳሰብ በቀር፡ እዚህ ላይ መጨመሩ የሚያስፈልግ አይመስለኝም።

ቃና ዘገሊላ።

ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዮርዳኖስ ወንዝ፡ በአዋጅ ነጋሪው ዮሐንስ እጅ በተጠመቀ ጊዜ፡ ከድንግል ማርያም ተወልዶ፡ ሰው የኾነው፡ የእግዚአብሔር ወልድ ማንነት በይፋ ተገልጦ ከታወቀ ወዲህ፡ ወዲያው ተከታትሎ፡ በሦስተኛው ቀን፡ ይኸው ማንነቱ፡ በበለጠ ግዙፍ ማስረጃ የተረጋገጠበት የመጀመሪያው ተአምር፡ “ቃና ዘገሊላ” በምትባለው ቦታ፡ ተፈጽሞ ታየ። ከበዓሉ ጥምቀት ቀጥሎና ተያይዞ የሚከበረው “የአስተርእዮ” በዓል፡ “ቃና ዘገሊላ” ይባላል።

“ገሊላ”፡ ዋና ከተማው፡ “ናዝሬት” የኾነ፡ ቀድሞ፡ የፍልስጥኤም፡ ዛሬ፡ የእሥራኤል ክፍለ አገር ሲኾን፡ “ቃና”፡ በገሊላ የምትገኝ፡ ወረዳ ናት። በዓሉ፡ “ቃና ዘገሊላ” የተባለው፡ እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያምና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ተጠርተው በተገኙበት ሠርግ ላይ፡ እርሷ፡ በእናትነት፡ ልጇም፡ በልጅነት ደረጃ ተነጋግረው፡ የመጀመሪያው ታላቅ ተአምር የተፈጸመበት ቦታ፡ “ቃና ዘገሊላ” ወይም፡ “የገሊላዋ ቃና” እየተባለ የሚጠራ ስለኾነ ነው።

ምዕራፍ ፮፡ በዓል።
ዓበይትና ንዑሳን በዓላት።
ቃና ዘገሊላ።

የድንግል ማርያም፡ እመ አምላክነትና አማላጅነት፡
በይፋ የታወቀበት ሠርግ።

ጥያቄ፡- የቃና ዘገሊላ ዝክረ ነገር፡ በኢትዮጵያውያን ዘንድ፡ ይህን
ያህል፡ ከፍተኛ ግምት ተሰጥቶት፡ በዚህ መልክ የሚከበረው ለምንድር ነው?

መልስ፡- ይህ የኾነው፡ ያለምክንያት አይደለምና፡ ይህንኑ ልግለጽላችሁ!
በዚያ ሠርግ ላይ የደረሰውን ኹሉ፡ ወንጌላዊው ዮሐንስ፡ እንዲህ ሲል
ጽፎታል፡- “በገሊላ ቃና፡ ሠርግ ነበረ፡ የኢየሱስም እናት፡ በዚያ ነበረች፡
ኢየሱስም ደግሞ፡ ደቀ መዛሙርቱም ወደሠርጉ ታደሙ።

“የወይን ጠጅም ባለቀ ጊዜ፡ የኢየሱስ እናት፡ የወይን ጠጅ እኮ
የላቸውም! አላቸው። ኢየሱስም፡ እናቱ ሆይ! ለምን ታስቸግረናለሽ? ጊዜዬ
እኮ ገና አልደረሰም! አላት። እናቱም፡ ለአገልጋዮቹ፡ የሚላቸውን ኹሉ
አድርጉ! አለቻቸው። አይሁድም እንደሚደርጉት የማንጸት ልማድ፡
ስድስት የድንጋይ ጋኖች፡ በዚያ ተቀምጠው ነበር፡ እያንዳንዳቸውም፡ ኹለት
ወይም ሦስት እንስራ ይይዙ ነበር።

“ኢየሱስም፡ ‘ጋኖቹን፡ ውን ሙሏቸው!’ አላቸው። እስከአፋቸውም
ሞሏቸው። አሁን ቀድታችሁ፡ ለአሳዳሪው ስጡት!’ አላቸው። ስጡትም።
አሳዳሪውም፡ የወይን ጠጅ የኾነውን ውን በቀመስ ጊዜ፡ ከወይት እንደመጣ
አላወቀም፡ ውንውን የቀዱት አገልጋዮች ግን፡ ያውቁ ነበር፡ አሳዳሪውም
ሙሽራውን ጠርቶ፡ ‘ስው ኹሉ አስቀድሞ፡ መልካሙን የወይን ጠጅ፡
ከስከሩም በኋላ፡ መናኛውን ያቀርባል፡ አንተስ፡ መልካሙን ጠጅ፡ እስካሁን
አቆይተሃል’ አለው። ኢየሱስ፡ የገሊላ አውራጃ በምትኾን በቃና ያደረጋት፡
የተለምዶቱ መጀመሪያ፡ ይህች ናት፡ ከብሩንም ገለጠ፡ ደቀ መዛሙርቱም፡
በእርሱ አመኑ።”

ይህ፡ የወንጌላዊው ቃል፡ የሰው ልጆች ለኾነው ኹሉ፡ በተለይም፡
ለእኛ፡ ለኢትዮጵያውያን፡ በቁም ነገር ልናስተውላቸው የሚገቡ መልእክቶችን
አስተላልፎልን እናገኘዋለን። እነዚህም፡ የሚከተሉት ናቸው፡-

፩ኛ፡ የቅድስት ድንግል ማርያምና የልጇ የኢየሱስ ክርስቶስ፡
በዚያ የሠርግ በዓል ላይ፡ መጥኘት፡ “ባልና ሚስት፡ አንድ ሥጋ ናቸው እንጂ፡
ኹለት አይደሉም፡ እግዚአብሔር አንድ ያደረገውን፡ እንግዲህ፡ ሰው
አይለየው!” ተብሎ፡ ፈጣሪ አምላክ፡ በፍጥረት መጀመሪያ፡ በአዳምና ሔዋን
የመሠረተውን፡ ኢትዮጵያውያንም፡ በኪዳነ ልቦናና በኪዳነ እራት፡ ጠብቀው
ያኖሩት፡ የብሉዩ ኪዳን የጋብቻ ሥጢዎት፡ በአዲሱ የምሕረት ኪዳን፡ በኪዳነ
መንፈስ ቅዱስም፡ መጽናቱንና መጽደቁን፡ መቀደሱንም ያረጋግጥልናል።

፪ኛ፡ የሠርጉ በዓል፡ በእርግጥ፡ የኢየሱስ ክርስቶስ ማንነትና
ክብር በይፋ የተገለጠበት መኾኑን፡ ራሱ፡ የወንጌላዊው ቃል፡ በሚበቃ
ያስረዳል።

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

በዚያ ቃል መሠረት፡ ያ፡ “ይወርዳል! ይወለዳል!” ተብሎ፡ ትንቢት የተነገረለትና በተስፋ የሚጠበቀው መሢሕ፡ በመካከላቸው የተቀመጠው ኢየሱስ ክርስቶስ መኾኑን፡ የልጄን ማንነትና ክብር፡ ከጽንሰቱ ጀምራ ከምታውቀው፡ ከእናቱ፡ ከድንግል ማርያም በቀር፡ ደቀ መዛሙርቱና የሠርጉ ደጋሾች፡ የእኒህ አገልጋዮችና ሌሎቹ ዕድምተኞች፡ አረጋግጠው አውቀዋል፡ አምነውማል።

ይህም የኾነው፡ ንጹሐን ውኃ፡ በፈታቸው፡ ወደወይን ጠጅነት ለውጦ፡ በተለየ ማለፊያነቱ እያደነቁና እያጣጣሙ እንዲጠጡት ያደረገበትን ተአምሩን፡ በገዛ ዓይኖቻቸው ስለተመለከቱ ነው። ያን ድንቅ ሥራ ያዩት ኹሉ፡ “ሰው የኾነው፡ የእግዚአብሔር ልጅ፡ እርሱ ነው!” ብለው፡ ከማመን፡ የአምላክነቱንም ክብር፡ አውቀው ከመቀበል በቀር፡ ሌላ አማራጭ አልነበራቸውም። ለዚህ እውነታ ምስክርነት፡ “ኢየሱስ፡ የገሊላ አውራጃ በምትኾን ቢቀና ያደረጋት፡ የተአምራቱ መጀመሪያ፡ ይህች ናት፡ ክብሩንም ገለጠ፡ ደቀ መዛሙርቱም፡ በእርሱ አመኑ።” የሚለው፡ የወንጌላዊው መዝጊያ ዐረፍተ ነገር የሚበቃ ይኾናል።

፫ኛ፡ እግዚአብሔር፡ ያ፡ መለኮታዊ ድርጊት፡ በቃና ዘገሊላ ሠርግ ላይ እንዲፈጸም፡ ያም ድርጊት ተጽፎ፡ ከትውልድ ወደትውልድ እየተላለፈ፡ የዓለም ሕዝብና አሕዛብ እንዲያነብቡት ያደረገው፡ የኢየሱስ ክርስቶስ ማንነትና ክብር እንዲገለጽ ብቻ ሳይኾን፡ በይበልጥ፡ የእናቱ የቅድስት ድንግል ማርያም፡ ማንነትና ክብር በይፋ እንዲታወቅ ለማድረግ መኾኑ፡ ከራሱ፡ ከወንጌላዊው ቃል፡ በቀላሉ መረዳት ይቻላል። ይኸውም፡ “እናቱ ሆይ! ለምን ታስቸግረኛለሽ? ፍጥረተ ዓለሙን ለማዳን፡ ሰው የኾንሁት እግዚአብሔር ወልድ፡ እኔ መኾኔን፡ ለዓለሙ የምገልጽበት ጊዜዬ እኮ፡ ገና አልደረሰም!” የሚለው ነው።

፯ታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ማንነቱን፡ በይፋ የገለጸባቸው፡ ሌሎችና ብዙዎቹ ታላላቅ ተአምራቱ፡ ገና ወደፊት ተከታትለው የሚፈጸሙ ስለኾኑ፡ ይህ፡ የቃና ዘገሊላው የሠርግ በዓል፡ ለኢየሱስ ክርስቶስ ማንነትና ክብር መገለጫ እንዲኾን የማስፈለጉ ነገር፡ ይህን ያህል ክብደት የሚሰጠው መስሎ አለመታየቱን፡ የጥቅሱ ኃይለ ቃል፡ በግልጽ ያመለክታል። የቃና ዘገሊላው የሠርግ አውድማ፡ በመለኮታዊው ዕቅድ የተዘጋጀው፡ የለጥርጥር፡ ለቅድስት ድንግል ማርያም ማንነትና ክብር መገለጫ እንዲኾን ታስቦ መኾኑን፡ ካውድማው የተሰበሰበው ፍሬ በሚበቃ ያረጋግጣል።

፱ኛ፡ “ልጄን በሠርግ እድራለሁ! የሚል ማንም ቤተሰብ፡ የሚደግሠው የድግሥ መጠን፡ ከሚጋብዛቸው ዕድምተኞች (ከሚጠራቸው ተጋባዦች) በላይ የሚትረፈረፍ መኾኑን፡ ያም ባይኾን፡ የሚበቃ መኾኑን፡ በቅድሚያ አውቆና አረጋግጦ የማይዘጋጅ ማነው? ገቢታውስ የሚሰናዳው፡ የተጠራው ሰው ብዛት ታውቆ አይደለምን? ይህም ኾኖ፡ ከሙሽራው ጋር የሚመጡት ሠርገኞች ቁጥራቸው እንዲታወቅ ይደረግ የለምን?

ምዕራፍ ፮፡ በዓል፡፡ ዓበይትና ንዑሳን በዓላት፡፡

ቃና ዘገለላ፡- የድንግል ማርያም፡ እመ አምላክነትና አማላጅነት፡
በይፋ የታወቀበት ሠርግ፡፡

ይህ ኹሉ ጥንቃቄ አስቀድሞ የሚደረገው፡ የተደገሠው ድግሥ አንሱ፡ በቤተሰቡ ላይ ኅፍረትና ውርደት እንዳይደርስ ለማድረግ አይደለምን? ድንግል ማርያምና ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ሳይኾኑ፡ የልጇ ደቀ መዛሙርት ጭምር ተጠርተው ከመጋበዛቸው ጋር፡ እመቤታችን፡ “የወይን ጠጅ እኮ የላቸውም!” ብላ፡ የቤተሰቡን ገመና፡ ለልጇ በቀስታ ማዋየቷ፡ ያ ሠርግ፡ የቅርብ ቤተ ዘመዳቸው በዓል መኾኑን፡ አረጋግጦ ያሳያል፡፡

ታዲያ፡ ይህን የመሰለው አሳፋሪ ኹኔታ፡ በዚያ የዘመድ ቤተሰብ ላይ እንዲደርስ፡ በግብግሙ ላይ የተሳተፈው መንፈስ እግዚአብሔር፡ ለምን፡ ፈቀደ? ያ ሠርግ፡ ለመለኮታዊ ዓላማ ማስፈጸሚያ፡ በመለኮታዊ ዕቅድ፡ ኾን ተብሎ የተዘጋጀ መድረክ፡ ወይም አውድማ ቢኾን አይደለምን? ቀደም ብሎ እንደተጠቀሰው፡ በመለኮታዊው ዕቅድ የተዘጋጀው፡ ያ መለኮታዊ ዓላማም፡ የቅድስት ድንግል ማርያምን ማንነትና ክብር ለሰው ልጆች ኹሉ ለመግለጽና ለማሳወቅ መኾኑ በዚህ ይታወቃል፡፡

፩ኛ፡ በዚህ የሠርግ ርዕሰ ላይ በተፈጸመው ተአምር ምክንያት፡ የኢየሱስ ክርስቶስ አምላክነት ታውቆ፡ መለኮታዊ ክብሩ፡ በሰዎች ዘንድ እንደተገለጠ ኹሉ፡ እስከዚያች ቀን ድረስ፡ የሰው እናት ትመስላቸው የነበረችው፡ ድንግል ማርያም፡ “አምላክን የወለደች” የአምላክ እናት መኾኗ በይፋ ታውቆ፡ “ወላዲታ አምላክ” የተባለችበት ማንነቷና ክብሩዋ፡ በሰዎች ዘንድ ተረጋግጧል፡፡

፪ኛ፡ ቅድስት ድንግል ማርያም፡ “የአምላክ እናት” በኾነችበት፡ በዚህ ማንነቷና ክብሩዋ፡ ከአምላክ በታች፡ ማድረግ የሚጣናት፡ አንዳችም ነገር አለመኖሩ፡ ለበጎ ነገር ከኾነም፡ አምላክ፡ ሊያደርግ የማይፈልገውን እንኳ፡ በእናትነቷ፡ ማስደረግ የምትችልበት ሥልጣን የተሰጣት መኾኗ፡ በዚያ ሠርግ ላይ፡ ያለውልውል፡ በይፋ ተመስክሩዋል፡፡ ይኸውም፡ “የወይን ጠጅ ስላለቀባቸው፡ ሊኾንላቸው የሚገባውን ማድረግ ትችላላህና፡ ልጄ፡ እባክህ፡ ከዚህ ጉድ፡ ከዚህ ኅፍረት አውጣቸው!” በሚል መልክ፡ እርሷ ያቀረበችለት ጥያቄ፡ የምስክሩ መነሻ ነው፡፡

እርሱ ደግሞ፡ በቁጣና በቁርጥ ቃል የሰጣት መልስ፡ “እኔ፡ ከአንቺ ሰው ኾኜ የተወለድሁ ብኾንም፡ ኹሉን ማድረግ የምችለው፡ እግዚአብሔር ወልድ እንደመኾኔ፡ በአምላክነቴ፡ የምሠራውን ሥራና ያንንም የማደርግበትን ጊዜ የምወስን እኔ ነኝ! ስለዚህ፡ ይህን ማንነቴን የምገልጽበትን ተአምር እንዳሳይበት የወሰንሁት ጊዜዬ ገና ስላልደረሰ፡ የጠየቅሽውን ልፈጽምልሽ አልችልምና፡ ተይኝ!” የሚል መልክ እንደነበረው ይታወቃል፡፡

ይኹን እንጂ፡ ይህን የመሰለውን ምላሽ የሰጣት፡ ልጇ ወዳጇ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በመለኮታዊ ቸርነቱ፡ ለእናቱ፡ ምን ዓይነቱን፡ ታላቅ የሥልጣን ጸጋን እንዳቀዳጃት፡ ከዚህ የቀጠለው የእናቱ ድርጊት፡ በገሃድ ያሳያል፡፡

እናቲቱ፡ እዚያው፡ በልጇ ዘንድ ቆይታ፡ ሌላ ተጨማሪ ችግሮችን እያከታተለች በማቅረብ፡ ምልጃዋንና ውትወታዋን ልትቀጥል ሲገባትና ስትችል፡ ያን ማድረግን ትታ፡ ከልጇም ዘወር ብላ፡ በዚያ ፋንታ፡ አገልጋዮቹን ጠርታ፡ “ልጄ የሚላችሁን ኹሉ አድርጉ!” አለቻቸው፡፡

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

ድንግል ማርያም፡ ይህን፡ ራሷ፡ በቀጥታ፡ የሰጠቻቸውን ትእዛዝ፡ ወዲያው የፈጸሙት፡ እነርሱ፡ አገልጋዮቹ ብቻ አይደሉም፡ አምላክ የኾነው ልጇም፡ ያለአንዳች ተከታይ፡ ወይም፡ ተጨማሪ ጥያቄ፡ በፍጹም ታዛዥነት፡ ለፍጹሟ አበቃው እንጂ።

በዚህ፡ በእናቲቱ ትእዛዝ መሠረት፡አገልጋዮቹ፡ ወደእርሱ፡ ወደልጇ ቀርበው፡ “እናትህ፡ ‘ልጄ የሚላችሁን ኹሉ አድርጉ’ ብላ፡ ወደአንተ ላከችን፡ ምን እንድናደርግ ትወድዳለህ? እዘዝን!” ብለው፡ በፊቱ በቆሙ ጊዜ፡ ወደእናቱ ኼዶ፡ “ምነው እናቱ? ያልኩሽን አልተረዳሽልኝምን? ምነው እንዲህ አጋለጥሽኝ? ‘አይኾንም!’ ብዬሽ አልነበረምን?” አላለም። የልቧን አሳብና ፍላጎት ሰላወቀው፡ ከእርሷ፡ ተጨማሪ ምላሽ፡ ወይም ማብራሪያ ሳይጠይቅ፡ የእናቱን ትእዛዝ፡ ያለአንዳች ማመንታት ፈጸመ።

፯ኛ፡ የሰውን ዘርና ዓለሙን ኹሉ ሊያድን፡ ሰው የኾነው አምላክ፡ የግብዣውን ጥሪ ተቀብሎና ራሱ ተገኝቶ እየተጋበዘበት ባለው፡ በዘመዶቹ ሠርግ ላይ፡ ይህን የመሰለ ችግር መድረሱን ሲያውቅ፡ ቀድሞውንበ ቢኾን፡ እንዴት ዝም አለ? ከዚህም በላይ፡ እናቱ፡ የሚቻለው መኾኑን እያወቀች፡ ለተቸገሩት ዘመዶቻቸው፡ ያን፡ እጅግ አስፈላጊና አስቸኳይ የኾነ እርዳታ እንዲያደርግላቸው ስትጠይቀው፡ ያን የመሰለ፡ ርኅራኄና ንዝጂታ የሳደለው ያለመሰለውን፡ ከባድ የአሉታ ምላሽስ እንዴት ሊሰጣት ወድዶ መረጠ? ይህ የጌታ ኹኔታ፡ ለማያምን ቀርቶ፡ ለሚያምን ደካማም ቢኾን፡ ግራ የሚያጋባ ነገር ኾኖ ይታያል።

ነገር ግን፡ ለምን፡ እንዲህ ያለው ነገር እንዲደርስ ፈቃዱ እንደኾነ ለመረዳት፡ ቀደም ብሎ ወደተጠቀሰው፡ ወደመለኮታዊው ዕቅድና ዓላማ መለስ ብሎ ማስተዋልን ይጠይቃል። ዕቅዱና ዓላማው እኩ፡ የእናቱን፡ ማንነትና ክብር ለመግለጥ ስለኾነ፡ መድረኩን፡ ለእርሱ ማንነትና ክብር መገለጫ ሳይኾን፡ በሙሉ፡ ለእርሷ ማንነትና ክብር መገለጫ እንዲኾን መልቀቁን፡ በማስተዋል መመልከት ነው።

የቅድስት ድንግል ማርያም ክብርዋ፡ አማላጅነቷ ነው፡ ይኸውም፡ “የእናት ምልጃ፡ ፊት አያስመልስ! አንገት አያስቀልስ!” እንደሚባለው፡ ይህን የመሰለው መለኮታዊ ችርነት፡ ይደረግላቸው ዘንድ፡ ሰዎች፡ በፍጹም ሃይማኖት ኾነው፡ በሰሟ፡ ወደእግዚአብሔር የሚያቀርቡት ልመና፡ በቋሚ ምልጃዋ ተቀባይነትንና ተፈጻሚነትን ማስገኘቱ ነው።

የሰው ልጆች፡ ራሳቸውን፡ ለእግዚአብሔር ማደሪያነት ካበቁ፡ በፈጣሪና በፍጡራን መካከል ጣልቃ ገብተው፡ የመለኮትን ምሕረት ለማስገኘት የሚችሉበትን የአማላጅነት ሥልጣንን ሊሰጣቸው፡ እግዚአብሔር ፈቃዱ እንደኾነ፡ በዚህ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በቅድስት እናቱ፡ በድንግል ማርያም አሳሳቢነት በፈጸመው፡ በአዲሱ ኪዳን መለኮታዊ ድርጊቱ አረጋግጦ አሳይቷል። ያሳየውም፡ ይህ የመለኮት ችርነት፡ እየራሳቸውን፡ በሃይማኖትና በምግባር፡ ለዚህ ጸጋ ላበቁ ለሰው ልጆች ኹሉ ጭምር መኾኑን፡ እስካኹን፡ እናንተም አውቃችሁታል፡ ወደፊትም፡ በበለጠ ታውቁታላችሁ።

ምዕራፍ ፩፤ በዓል፡፡ ዓበይትና ንዑሳን በዓላት፡፡

ቃና ዘገሊላ፡- የድንግል ማርያም፡ እመ አምላክነትና አማላጅነት፡
በይፋ የታወቀበት ሠርግ፡፡

እንግዲህ፡ ለሰብአዊቷ እናት፡ ከመለኮት ልጇ የተሰጣት ሥልጣንና ክብር፡ ይህ ነው፡፡ ታዲያ! ፈጣሪ፡ በሰብአዊ አእምሮ፡ ሊታሰብና በሰብአዊ አንደበት፡ ሊገለጽ፡ በሰብአዊ ዓቅምም ሊተገበር በማይቻል ቸርነቱና ጥበቡ ያደረገውን ይህን የፍጹም ለጋሥነቱን ሥራ፡ ከዚህ የተነሣም፡ ራሱ ሰው፡ በእርሷ ምክንያት ያገኘውን፡ የመጨረሻውን ታላቅ ሥልጣንና ክብር እያደነቁ በማመስገን ፈንታ፡ ሰዎች፡ በምድር ላይ፡ እርስ በርሳቸው የሚያካክዱትን ምቀኝነት፡ ሳያፍሩ፡ በጸጋ ሰጪው መለኮት ልጇና በጸጋ ተቀባይዋ ሄናት ላይ ጭምር ሊያሳዩና ሊፈጽሙ ይገባልን? የለም፡ አይገባም፡፡

ጥያቄ፡- የ“ቃና ዘገሊላ” እና የቅዱስ ሚካኤል በዓላት፡ በጥር ፲፪ ቀን፡ አብረው እንዲከበሩ የተደረገው ለምንድነው?

መልስ፡- የዚህ ምክንያቶች፡ የሚከተሉት ናቸው፡-

፩ኛ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ከጥምቀቱ በኋላ፡ አምላክነቱ፡ ለመጀመሪያ ጊዜ፡ በይፋ የተገለጠው፡ በቃና ዘገሊላ ስለነበረ፡ ከጥምቀት በዓል ጋር ተያይዞና ቀጥሎ ሊከበር የሚገባና የሚያስፈልግ በመሆኑ ነው፡፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስና እናቱ፡ ቅድስት ድንግል ማርያም በተገኙበት፡ ቅዱስ ሚካኤልም፡ በዚያ፡ በቃና ዘገሊላ ሠርግ ላይ እንዳልተለየ ስለሚታመን፡ የቃና ዘገሊላን በዓል፡ ከዚህ ሊቀ መላእክት በዓል ጋር አብሮ እንዲከበር ማድረጉ፡ በእርግጥ፡ ተስማሚ፡ ተገቢና አመቺ ይኾናል፡፡

፪ኛ፡ በጥር ፲፪ ቀን፡ የሚከበረው፡ የቅዱስ ሚካኤል በዓል፡ የይስሓቅና የርብቃ ልጅ የኾነው ያዕቆብ፡ የመንትያ ታላቁን፡ የዔሳውን ብዙርና፡ ከቡራኬ ጋር፡ ከአባታቸው ከይስሓቅ በሚታለል ስለወሰደበት፡ ወንድሙ ሊበቀለው መፈለጉን ተረድቶ፡ ወደእናቱ ወንድም፡ ወደአጎቱ፡ ወደላባ አገር ኩብላሎ በኼደ ጊዜና እዚያ፡ በኖረበት ዘመን፡ ኋላም፡ ከሚስቶቹና ከልጆቹ፡ ከብዙ ከብትም ጋር ወደወላጆቹ አገር ተመልሶ፡ ከወላጆቹ ቦታ እስከደረሰበት ቀን ድረስ፡ ከእግዚአብሔር ታዝዞ፡ ሳይለየው የጠበቀውን ቅዱስ ሚካኤልን እናዘክርበታለን፡፡

፫ኛ፡ የእሥራኤል ልጆች፡ በዘመኑ አሪት፡ ለአርባ ዓመታት፡ በምድረ በዳ በሚፈተኑበት ጊዜ፡ የብሉይ ኪዳኗ ታቦተ ጽዮን፡ በመካከላቸው ሣለች፡ ዓቃቤ መልአክ ኾኖ፡ እርሷን ያገለግልና ሕዝቡን ይጠብቅ የነበረው፡ ይኸው ሊቀ መላእክት እንደነበረ ኹሉ፡ ዛሬም፡ ለጥምቀት በዓል፡ ከቤተ መቅደሱ፡ ወደባሕረ ጥምቀቱ ወርዶ፡ በዚያም ኹለት ሌሊት አድሮ፡ እጁሌሎቹ ታቦታት፡ በጥር ፲፩ ቀን ሳይኾን፡ በዓሉ በሚውልበት፡ በጥር ፲፪ ቀን፡ ወደመንበረ መቅደሱ ከሚመለሰው፡ ከአዲስ ኪዳን ታቦት ሳይለይ የሚያገለግለውን፡ የዚህኑ፡ የቅዱስ ሚካኤልን ተልእኮ እናስታውስበታለን፡፡

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

የቅዱሳን አማላጅነት ተረጋግጦ የተመሰከረበት ፕጌታ።

ጥያቄ፡- ከዚህ ቀደም ብለህ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ለቅድስት ድንግል እናቱ ያደረገው መለኮታዊ ቸርነቱ፡ ለእርሷ ብቻ ሳይሆን፡ “እየራሳቸውን፡ በሃይማኖትና በምግባር፡ ለዚህ ጸጋ ላበቁ ለሰው ልጆች ፍሉ ጭምር መሆኑን፡ እስካሁን፡ እናንተም አውቃችሁታል፤ ወደፊትም፡ በበለጠ ታውቁታላችሁ።” ብለህ ስለሰጠኸን መግለጫ፡ ብታብራራልን?

መልስ፡- እግዚአብሔር፡ ስለቅድስት እናቱ፡ ድንግል ማርያም፡ በቃና ዘገሊላ የሠርግ በዓል ላይ፡ በገሃድ ያሳየውን የመሰለ፡ መለኮታዊ የቸርነት ድርጊቱን፡ በብሉይ ኪዳንና በአዲሱ ኪዳን ዘመናትም መፈጸሙ ታይቷል፤ ከእነዚህም መካከል፡ አንዳንዶቹን፡ እንደሚከተለው፡ በምሳሌነት መጥቀሱ፡ አግባብና በቂ ይሆናል፡-

፩ኛ. የብሉዩን ኪዳን በሚመለከት፡ በኢትዮጵያ ኖሮ፡ ኢትዮጵያዊት ሚስት አግብቶና በእርሷ ብቻ ተወስኖ፡ ከእርሷ ልጆችን ከወለደ በኋላ፡ እግዚአብሔር፡ በዚህ ኢትዮጵያዊነቱ፡ ወደግብፅ ልኮት፡ የእሥራኤልን ልጆች፡ ከባርነት ነጻ ባወጣቸው፡ በሙሴ ላይ ስለደረሰው ገድል የሚያስታውሰው ዜና መዋዕል ይገኛል።

አዎን! እሥራኤል፡ የቀይ ባሕርን፡ በአምላካቸው ተአምራዊ ኃይል ከተሻገሩ በኋላ፡ ሙሴ፡ ስለሚቀጥለው አካጄዳቸው፡ መለኮታዊውን መመሪያ፡ ከፈጣሪው ለመቀበል፡ ወደደብረ ሲና ወጥቶ፡ በሱባዔ፡ ለአርባ ቀናት ቢዘገይባቸው፡ ወንድሙን አሮገን፡ “እንደአሕዛብ፡ በፊታችን የሚኼድ ጣዖት ካልሠራህልን!” ብለው አስጨንቀው፡ ላቆሙት የጥጃ ምስል መስገዳቸውና መሠዋታቸው ይታወሳል፤ እግዚአብሔርም፡ ይህን ግብራቸውን አውቆ፡ “ይህ ሕዝብ፡ አንገተ ደንዳና ነው፤ አሁንም ቊጣዬ እንዲቃጠልባቸውና እንዳጠፋቸው ተወኝ! አንተንም፡ ለታላቅ ሕዝብ መሪ አደርግሃለሁ!” ባለው ጊዜ፡ ሙሴ፡ ስለሕዝቡ፡ በአምላኩ ፊት ጸልዮ እንዳማለደ፡ “እግዚአብሔርም፡ በሕዝቡ ላይ ሊያደርግ ስላሰበው ክፉ ነገር ራራ።” በሚለው የአሪቱ ቃል መሠረት፡ ለሕዝቡ ምሕረትን እንዳስገኘ፡ በቅዱሳት መጻሕፍት ምስክርነት ተረጋግጧል።

፪ኛ. የአዲሱን ኪዳን በሚመለከት፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ “እናንተን የሚቀበል፡ እኔን ይቀበላል፤ እኔንም የሚቀበል፡ የላከኝን ይቀበላል። ነቢይን፡ በነቢይ ስም የሚቀበል፡ የነቢይን ዋጋ ይወስዳል፤ ጽድቅንም፡ በጽድቅ ስም የሚቀበል፡ የጽድቁን ዋጋ ይወስዳል። ማንም፡ ከእነዚህ ከታናናሾቹ፡ ለአንዱ፡ ቀዝቃዛ ጽዋ ውኃ ብቻ፡ በደቀ መዝሙር ስም የሚያጠጣ፡ እውነት አላችኋለሁ፡ ዋጋው አይጠፋበትም።” ሲል የተናገረው ቃል፡ እግዚአብሔር፡ ለበቁት የሰው ልጆች፡ በሕይወተ ሥጋም ሣለ፡ በሕይወተ ነፍስም እያሉ ለሰጣቸው የማማለድ ጸጋ በቂ ማስረጃ ነው።

ምዕራፍ ፮፤ በዓል። ዓበይትና ንዑሳን በዓላት።

አስተርእዮ ማርያም፡

“አስተርእዮ ማርያም”፡ ጥር ፳፩ ቀን የሚውለው፡ የቅድስት ድንግል ማርያም፡ የዕረፍተ ሥጋዋ መታሰቢያ በዓል ነው። በዓሉ፡ እግዚአብሔር ወልድ፡ በሰውነት ተወልዶና ማንነቱ በይፋ ታውቆ በተገለጠበት፡ ከጥምቀቱ ጀምሮ ባለው ወራት ውስጥ ስለሚከበር፡ የ“አስተርእዮ ማርያም” ተብሏል።

የድንግል ማርያም፡ የዕረፍቷ፥ የትንሣኤዋና የዕርገቷ ዜና።

ጥያቄ፡- በጽንሰቷ የጀመርህልንን፡ የቅድስት ድንግል ማርያምን ዜና መዋዕል፡ እዚህ ላይ ቀጥለህልን፡ እስከመጨረሻውም አድርሰህልን፡ ስለእርሷ ያለንን እውቀት የተሟላ ብታደርግልን?

መልስ፡- እኛ ኢትዮጵያውያን፡ ቀድሞ፡ በሥነ ፍጥረት፡ ኋላም፡ በኢየሱስ ክርስቶስ ተገልጸ፡ ብዛታቸው ሊቆጠር የማይቻል፡ መልካም ነገሮችን ላበረከተልን ፈጣሪያችን፡ ለእግዚአብሔር እንደምናደርገው ኹሉ፡ “እናታችንና ንግሥታችን፡ ሃይማኖታችንና አገራችን” ስለኾነችው፡ ስለቅድስት ድንግል ማርያምም፡ በየሕሊናችን የምናስበው፡ በአንደበታችን የምንናገረውና በየሕዋሳታችን የምንፈጽመውም ኹሉ፡ በየሕይወታችን ውስጥ፡ አብሮን ሕያው ኾኖ ለዘወትር ባለማቋረጥ የሚካኼድ እንጂ፡ በአንድ ቀን ብቻ የተወሰነ አይደለም።

እኹንም፡ እዚህ ላይ አቅርቤ የማስማችሁ ዜና መዋዕሏ፡ በተለይ፡ በአዲስ ኪዳን መጽሐፍ ውስጥ ተፅዕኖ የሚነበበውን፡ ልጄ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እስካረገበትና መንፈስ ቅዱስ፡ በሐዋርያት ላይ እስከወረደበት ቀን ድረስ ያለውን ሳይኾን፡ ከዚያ በኋላ፡ በዚያው መልክና ይዘት የቀጠለው ምድራዊ ሕይወቷ፡ በ፳፬ ዓመታት ዕድሜዋ ካበቃበት የዕረፍቷ ቀን ተነሥተዋል፡ የመጨረሻ የኾነውን ዜናዋን ብቻ ይኾናል፡ እርሱም፡ የዕረፍተ ሥጋዋን በዓል በምናከብርበት፡ በዚች ዕለት፡ እንዲህ በሚለው ቃል ይገለጻል።

የእመቤታችን ሥጋዊ ዕረፍቷ፡ ጥር ፳፩ ቀን፡ በዕለተ እሑድ ነው። ፲፪ቱም የኢየሱስ ክርስቶስ ሐዋርያት፡ የዕረፍቷን ቀን፡ ቀደም ብለው፡ በመንፈስ ቅዱስ ተረድተው፡ በሙሉ፡ በአጠገቧ ተሰባስበው ስለነበረ፡ ቃሏን አሰምታቸውና በረከቷን አሳድራባቸው፡ በሰላም አንቀላፋች። እነርሱም፡ ሰውነቷን፡ በአጎበር አድርገው፡ ሊቀብሩ፡ ወደጌቴሴማኒ ተሸክመው ሲኼዱ፡ አይሁድ፡ እንደልማዳቸው፡ “ቀድሞ፡ ልጄን፡ ‘ተነሣ! ዓረገ!’ እያሉ፡ ሲያውኩን ይኖራሉ፤ ዛሬ ደግሞ፡ እርሷን፡ ‘ተነሣች! ዓረገች!’ እያሉ ሊያውኩን አይደለምን? ኑ! በእሳት እናቃጥላት!” ብለው ተነሡ። “ታውፋንያ” የሚባል አይሁዳዊ፡ ተራምድ፡ እስከሬኗ ያረፈበትን የአልጋውን አጎበር ጨበጠው። ወዲያው፡ የእግዚአብሔር መልአክ፡ ኹለቱንም እጆቹን ቀጣው! እጆቹም፡ በአጎበሩ ላይ ተንጠልጥለው ቀሩ!

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ - “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

ታውፋንያ፡ ሳያስበው፡ ድንገት በደረሰበት፡ በዚህ ጽኑ መቅሠፍት እጅግ ተደናግጦ፡ እዚያው በወደቀበት፡ በኢየሱስ ክርስቶስ አመነ፤ “የእውነተኛው አምላክ፡ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ እናት፡ አንቺ፡ በእውነት፡ ድንግል ነሽ! ስለዚህ፡ እኔን በደለኛውን፡ ይቅር ትደኝ ዘንድ፡ እለምንሻለሁ!” ሲል፡ በልቅሶና በዕንባ፡ ወደእመቤታችን ባቀረበው የልመና ጸሎቱ፡ በሐዋርያትም ምልጃ፡ እጆቹ ወደነበሩበት አካሉ ተመልሰውለት፡ ደኅና ኾነ።

ከዚህ በኋላ፡ መልአኩ፡ ሐዋርያው ዮሐንስን ጨምሮ፡ እመቤታችንን፡ በደመና ነጥቆ፡ ወደገነት ወሰዳት፡ እዚያም፡ በዕዕ ሕይወት ሥር አኖራት። ኋላ፡ ሐዋርያት፡ ዮሐንስን ሲያገኙት፡ “እመቤታችን እንደምን ኾነች?” አሉት። እርሱም፡ ዘገነት፡ ከዕዕ ሕይወት ሥር ዐርፋለች!” አላቸው።

የቀሩት ሐዋርያት፡ “ዮሐንስ፡ ያን ድንቅ የእግዚአብሔርን ሥራ አይቶ፡ እኛስ፡ ሳናይ፡ እንዴት እንቀራለን!? አቤቱ፡ ለእኛም ቸርነትህን አድርግልን!” ብለው፡ በነሐሴ መባቻ (መግቢያ = ፩ ቀን)፡ በአንድነት ኾነው፡ ወደፈጣሪያቸው የሚቀርብ፡ የሱባዔ (የ፩ ሳምንት) ጸምና ጸሎት ጀመሩ። በኩለተኛው ሱባዔ ማብቂያ ዕለት፡ ነሐሴ ፲፬ ቀን እሁድ፡ የእመቤታችንን ትኩስ ሥጋ፡ መልአኩ፡ ከገነት አምጥቶ፡ ለሐዋርያት ሰጣቸው። እነርሱም፡ ለመናቸው ስለተፈጸመላቸው፡ ፈጣሪያቸውን፡ በጸሎት አመሰግነው፡ በዚያቸው ዕለተ እሁድ፡ ቅዱስ ሥጋዋን ወስደው ቀብረውታል።

እርሷም፡ በሦስተኛው ዕለት፡ ነሐሴ ፲፮ ቀን፡ ማግስኞ ተነሥታለች! የእመቤታችንን ትንሣኤ፡ “ከመ ትንሣኤ ወልዳ”፡ ወይም፡ “እንደልጇ ትንሣኤ” ያሰኘው፡ ይህ፡ በሦስተኛው ቀን፡ ከሙታን ተለይታ የመነሣቷ እውነታ ነው።

ጥያቄ፡- ይህ ነገር እንዴት ነው? በእርግጥ አምነን እንቀበለው ዘንድ፡ እስኪ፡ ምሥጢሩን፡ ዘርዘር አድርገህ ግለጽልን? እመቤታችን፡ በሦስተኛው ቀን፡ ከሙታን ተለይታ የተነሣችው ትንሣኤ፡ የክርስቶስን ትንሣኤ የሚመስል ነው ማለት ነው?

መልስ፡- አዎን! ነው። ይህን እውነታ፡ በተቻለኝ መጠን፡ እንዲህ በሚል ቃል ላብራራላችሁ፡-

“በገነት የቆየችው የእመቤታችን ነፍስ፡ በገነት አብሩዋት እንዲቆይ ተደርጎ፡ በሐዋርያት የሱባዔ ምልጃ ምክንያት፡ ኋላ፡ በመልአኩ እጅ፡ ወደምድር ተመልሶላቸው፡ እሁድ ቀብረውት፡ እስከማግስኞ በመቃብር ካረፈው ሥጋዋ ጋር፡ በሦስተኛው ቀን ተዋሕዳ፡ ከሙታን ተለይታ ተነሣች!” ማለት ነው። በዚህም፡ ቀደም ብሎ፡ በጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሞት፡ መቃብርና ትንሣኤ ተፈጽሞ የታየው መለኮታዊ ትንግርት መደገሙ፡ በእውን ተረጋገጠ።

“መለኮት የተዋሐዳት፡ የልጇ የኢየሱስ ክርስቶስ ነፍስ፡ በዕለተ ዓርብ፡ በመስቀል ላይ፡ ራቁቱን ከተዘረጋው ሥጋዋ ተለይታ፡ ያመኑ ነፍሳትን፡ ነጻ ልታወጣ፡ ወደሲየል ወርዳ ሣለች፡ ያ በመስቀል ላይ ቀርቶ የነበረው፡ መለኮት የተዋሐደው ሥጋዋ ደግሞ፡ በመቃብር ዐርፎ፡ ከቆየ በኋላ፡ በሦስተኛው ቀን፡ እሑድ፡ ሥጋውና ነፍሱ እንደገና ተዋሕደው፡ ከሙታን ተለይቶ እንደተነሣ” ማለት ነው።

ይህ ኹሉ ሲኾን፡ ማለትም፡ በመጀመሪያው የሐዋርያት ሱባዔ ጊዜ፡ ሐዋርያው ቶማስ፡ በቦታው አልነበረም። ለሐዋርያት በተሰጣቸው የመንፈስ ቅዱስ ጸጋ፡ እርሱም፡ እንደሌለመደው፡ ደመና ጠቅሶ፡ እግዚአብሔር ባወቀውና ባደረገው ምክንያት ዘግይቶ፡ በዚያ እየተጓዘ፡ ከሀገረ ሰብከቱ፡ ወደወንድሞቹ ሐዋርያት ሲመጣ፡ እመቤታችንን፡ ስታርግ አገኛት። ያችም ዕለት፡ ትንሣኤዋ ብቻ ሳይኾን፡ ዕርገቷም፡ እንደልጇ ዕርገት፡ በጃኛው ቀን የተፈጸመባት፡ መስከረም ፳፩ ቀን፡ እሑድ ነበረች። ቶማስም፡ ከደመናው ሊወድቅ እስኪናወጽ ድረስ፡ ሰውነቱ ታውኮበት፡ “ቀድሞ፡ ሌሎቹ ወንድሞቹ ኹሉ ታድለው፡ የልጅሽን ትንሣኤ ሲያዩ፡ እኔ ብቻ ሳላይ ቀረሁ፤ አኹን ደግሞ፡ እነርሱ፡ ኹላቸው፡ ይኸው፡ ያንቺን ትንሣኤ ቀድመው ሲያዩ፡ እኔ ብቻ ሳላይ ቀረሁን?” ብሎ ማዘኑን ገለጸላት። እመቤታችንም፡ “አይዞህ! አትዘን፤ እኒያ ወንድሞችህ፡ ኹላቸውም፡ ትንሣኤዬን፡ ዕርገቴንም አሳዩም፤ አንተ ግን፡ ታድለሃል፤ ኹለቱንም አይተሃልና። አኹንም፡ ሼደህ፡ ‘ተነሣችሁ ዐረገች!’ ብለህ ንገራቸው!” ብላ፡ ተገንዛበት የነበረውን ሰበን (ሽማ) ሰጥታ፡ ሰደደችው።

ቶማስ፡ ከበታው ደርሶ፡ በሱባዔና በጉባኤ የሰነበቱትን ሐዋርያትን ሲገናኛቸው፡ “እኒ! የእመቤታችን ነገር፡ እንደምን ኾነ?” ብሎ ጠየቃቸው። እነርሱም፡ “ሥጋዋን ተቀብለን አግኝተን ቀበርናት!” አሉት። “መቼ?” አላቸው። “በነሐሴ መባቻ ሱባዔ ገብተን፡ በ፲፬ኛው ቀን!” አሉት። እርሱም፡ በመገረም፡ “ሞት በጥር፡ በነሐሴ መቃብር! እኒ ተዉ! ይህ ነገር፡ አይመስለኝም!” አላቸው። ሊቀ ሐዋርያት ጴጥሮስም፡ “አንተ እንጂ፡ ልማድህ ነው! አንተ ብቻ ተጠራጥረህ አትቀርም፤ አንተ እየተጠራጠርህ፡ ሰውን ኹሉ፡ ስታጠራጥር ትኖራለህ፤ አኹንም፡ እውነቱን ልታውቅ ከወደድህ፡ ና እይ!” አለው። ቶማስም፡ የያዘውን ያውቃልና፡ ጸጥ ብሎ ይሰማቸዋል። ከዚህ በኋላ፡ ቅዱስ ጴጥሮስ፡ ተቆጥቶ ሼዶ፡ መቃብሩን ቢከፍተው፡ አጣት፡ እርሱም፡ አብረውት የነበሩት የቀሩት ሐዋርያትም ደንግጠው በያሉበት ቆሙ። በዚህ ጊዜ፡ ቶማስ፡ “አታምኑኝም!” ብዬ ነው እንጂ፡ እመቤታችንስ፡ ደስ ይበላችሁ! ተነሥታለች! ዐርጋለች!” አላቸው። ከእርሷ ያገኘውን፡ የተገንዘባበትንም ሰበን ሰጣቸው። ሐዋርያትም፡ ያን በማየታቸው፡ ደስ ብሏቸው፡ ለበረከት ተካፈሉት።

ይህ በኾነ፡ ልክ፡ በዓመቱ፡ የቀሩት ሐዋርያት፡ “ቶማስ፡ ትንሣኤሽን፡ ዕርገትሽን አይቶ፡ እኛ ሳናይ፡ እንዴት እንቀራለን? አቤቱ፡ እኛንም፡ ለዚህ ዕድል አብቅተህ፡ አሳየን!” ብለው፡ ወደፈጣሪያቸው የሚቀርብ፡ ኹለተኛ የሱባዔ ጸምና ጸሎትን፡ ነሐሴ ፩ ቀን፡ በአንድነት ጀመሩ።

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

ነሐሴ ፲፬ ቀን፡ ፕላት ሱባዔን ጨርሰው፡ በሦስተኛው ዕለት፡ ነሐሴ ፲፮ ቀን፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በጽርሐ አርያም፡ ራሱን፡ ሠራዲ (ዋና) ቁስ፡ ቅድስት እናቱን፡ እመቤታችን ድንግል ማርያምን፡ መንበር፡ ቅዱስ ጴጥሮስን፡ ንፍቅ (ረዳት) ካህን፡ ቅዱስ እስጢፋኖስን፡ ሠራዲ ዲያቆን አድርጎ ቀድሶ፡ ቆርቦ፡ እርሷንም፡ እነርሱንም፡ አቀርቧቸዋል።

ኪዳነ ምሕረት።

እግዚአብሔር ወልድ፡ “ኢየሱስ ክርስቶስ” ተብሎ፡ ከቅድስት ድንግል ማርያም በመወለዱ፡ የተገኘው ዘለዓለማዊ የምሕረት ቃል ኪዳን፡ “ኪዳነ ምሕረት” ይባላል። የዓመቱም በዓል፡ የካቲት ፲፮ ቀን ይውላል።

የመጀመሪያዎቹ አዳምና ሔዋን፡ የፈጣሪያቸውን ፈቃድ መተላለፋቸው፡ በየራሳቸውና በልጆቻቸው ላይ፡ የዲያብሎስን ገዢነት፡ የኃጢአትን ቀንበርና የሞትን ፍዳ አመጣባቸው። በየዘመናቱ፡ ለደጋጎች ልጆቻቸው የተሰጡት፡ አምላካውያት ቃል ኪዳናትና የጅሺጅጅ ዓመታት ንስሐቸው ግን፡ እግዚአብሔር ወልድን፡ ከሰማየ ሰማያት ልዕልናው፡ ወደምድር አውርዶ፡ ሰው ለመሆን አበቃው፡ መለኮታዊውም ፈቃድ፡ በመጨረሻዎቹ አዳምና ሔዋን፡ በኢየሱስ ክርስቶስና በድንግል ማርያም ስለተፈጸመ፡ ይህ፡ ፍቅርና ርኅራኄ፡ የሰው ልጆች፡ የእግዚአብሔር ልጆች የሚሆኑበትን፡ የመጨረሻውን ክብር አቀዳጃቸው፡ የኃጢአት ሥርየትንና የትንሣኤ ሕይወትን አስገኘላቸው። ይህ፡ የልጅነት ጸጋ፡ ይህ፡ የሥርየት ነጻነት፡ ይህ፡ የትንሣኤ ክብር፡ ለዘለዓለም ጸንቶ ይኖር ዘንድ፡ በመለኮታዊ የምሕረት ቃል ኪዳን፡ ለአንዴና ለመቼውም ጊዜ ታተመ!

ማኅተሙም፡ እግዚአብሔር ወልድ፡ ከድንግል ማርያም፡ ከሥጋዋ፡ ሥጋን፡ ከነፍሷም፡ ነፍሱን ነሥቶ፡ የተዋሐደውና በመስቀል ላይ የሠዋው፡ ዛሬም፡ እኛ፡ እውነተኛች ኢትዮጵያውያን፡ በንስሐ ነጽተን፡ ከቅዳሴ ጸሎት በኋላ የምንቀበለው፡ ቅዱስ ሥጋውና ክቡር ደሙ ነው። በእርሱ፡ በልጁ፡ በኢየሱስ ክርስቶስ መለኮትነትና በእርሷ፡ በእናቱ፡ በድንግል ማርያም ሰውነት የተዋሐደ ምሥጢር፡ ለፍጥረቱ ፕሎ፡ በተለይም፡ ለሰው ዘር፡ የተገኘው፡ ይህ ፕሎ ጸጋና በረከት፡ “ኪዳነ ምሕረት” ተብሎ፡ በያመቱ፡ በየካቲት ፲፮ ቀን፡ በኪዳናውያን ኢትዮጵያውያንና በኪዳናውያት ኢትዮጵያውያን ዘንድ፡ በጥልቅ መንፈሳዊ ተመስጦ ይከበራል።

የአጽዋማት ሰንበታት።

እንደንዑሳን በዓላት ተቋጥረው የሚከበሩ፡ በጾም ወራት የሚውሉ፡ ሰንበታት አሉ፤ እነዚህም፡ “ዓቢይ ጾም”፤ ወይም፡ በሕዝባዊ አነጋገር፡ “ሁዳዴ” የሚባለው ጾም፡ ከመግባቱ በፊትና ከገባ በኋላ ያሉት፡ የእሑድ ሰንበታት ናቸው።

ምዕራፍ ፯፤ በዓል፡፡

ዓበይትና ንዑሳን በዓላት፡፡

የአጽዋማት ሰንበታት፡- መርዓዊ፤ ዘዘወረደ፤ ቅድስት፡፡

ከእነዚህም፡ ቀዳሚዎቹ፡ “መርዓዊ” እና “ዘዘወረደ” የሚል ስያሜ የተሰጣቸው፡ ሰንበታት ናቸው፤ “መርዓዊ” የተባለው ሰንበት፡ በቅዱሳት መጻሕፍት ተጽፎ እንደሚነበው፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዕለተ ዓርብ የሚቀበለው የመስቀል መከራ፡ ለእርሱ፡ የሙሽርነቱ የሠርግ በዓል ስለሆነ፡ ይህችን ጽዋውን፡ እንደአርበኛ ወደሚቀበልባት፡ ወደኢየሩሳሌም የጀመረውን ጉዞ የሚያዘክረውና ከ“ጸመ ኢትዮጵያ” ቀጥሎ ያለው ዕለተ እሑድ ሲኾን፡ የዓቢይ ጸም መግቢያና ለ“ጸመ ሕርቃል” ሰኞ ዋዜማ የኾነው፡ ተከታዩ ዕለተ እሑድ፡ “ዘዘወረደ” (“ቅበላ”) የተባለው ነው፡፡ ስለእነዚህና ከዚህ በኋላ ተያይዘው ስለሚቀጥሉት፡ “ቅድስት”፡ “ምክራብ”፡ “መፃገሳ”፡ ደብረ ዘይት”፡ “ገብር ኄር” እና “ኒቆዲሞስ” ስለተባሉት የእሑድ ሰንበታት፡ ከዚህ የሚከተሉት አጫጭር መግለጫዎች፡ በመጠኑም ቢኾን ያብራሩላችኋል፡-

መርዓዊ፡፡

በግእዝ፡ “መርዓዊ” ማለት፡ “ሙሽራ” ነው፡፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ራሱን፡ በሙሽራ መስሎ ተናግረዋል፡ ይህም፡ “የዮሐንስ ደቀ መዛሙርት፡ ወደእርሱ ቀርበው፡ እኛና ፈረሳውያን፡ ብዙ ጊዜ የምንጠመው፡ ደቀ መዛሙርትህ ግን የማይጠሙት፡ ስለምንድር ነው?” አሉት፤ ጌታችን ኢየሱስም፡ እንዲህ አላቸው፡ “ሚዜዎች፡ ሙሽራው፡ ከእነርሱ ጋር ሣለ፡ ሊያዝኑ ይችላሉን? ነገር ግን፡ ሙሽራው፡ ከእነርሱ የሚወሰድበት ወራት ይመጣል፤ በዚያ ጊዜም ይጠማሉ፡፡” ደግሞም፡ “በዚያን ጊዜ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት፡ መብራታቸውን ይዘው፡ ሙሽራውን ሊቀበሉ የወጡ፡ ዐሥር ፈነጃጅትን ትመስላላች!” በሚሉት ቃላት ይታወቃል፡፡

መንፈስ ቅዱስን የተመሉ ቅዱሳን ጻድቃንም፡ እርሱን፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን፡ በሙሽራ መስለው ተናግረዋል፤ ለዚህም፡ መጥምቁ ዮሐንስ፡ “እናንተ፡ እኔ፡ ክርስቶስ አይደለሁም፤ ነገር ግን፡ ከእርሱ በፊት ተልኬአለሁ!” እንዳልሁ፡ ራሳችሁ ትመስክሩልኛላችሁ፡፡ ሙሽራይቱ ያለችው እርሱ፡ ሙሽራ ነው፡ ቆሞ የሚሰማው ሚዜው ግን፡ በሙሽራው ድምፅ፡ እጅግ ደስ ይለዋል፤ እንግዲህ፡ ይህ ደስታዬ ተፈጸመ፤ እርሱ፡ ሊልቅ፡ እኔ ግን፡ ላንስ ያስፈልጋል፡፡” ብሎ የተናገረው ቃል፡ አንዱ ማስረጃ ይኾናል፡፡

ስለዚህ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ወደፊት፡ በዕለተ ዓርብ እንዲቀበለው፡ የሚጠብቀው መከራ፡ ለእርሱ፡ እንደሙሽርነት በዓል፡ መስቀሉም፡ እንደሠርግ አዳራሽ ተደርጎ፡ ትንቢቱ፡ በቅድሚያ፡ በቅዱሳን ነቢያት ስለተነገረና በቅዱሳት መጻሕፍት ስለተጻፈ፡ ከ“ጸመ ኢትዮጵያ” (ከነነዌ ጸም) በፊት ያለው፡ ዕለተ እሑድ ሰንበት፡ “መርዓዊ” ተብሏል፡፡

በዚያች የሰንበተ ክርስቲያን እሑድ የሚዘመረው ምስባክ፡ ከዳዊት መዝሙራት፡ “ወወለቱስ፡ ከመ መርዓዊ፡ ዘይወጽእ እምጽርሑ፤ ይትፈሃሕ፡ ከመ ያርብገ፡ ዘይሚርድ ፍኖቶ፤ እምአጽናፈ ሰግይ፡ ሙጻዕ!” የሚለው ነው፡፡

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

“እርሱም፡ እንደሙሽራ፡ ከእልፍኙ ይወጣል፤ እንደአርበኛም፡ በጉዞው ሲፋጠን ደስ ይለዋል፤ መውጫውም፡ ከሰማይ ዳርቻ ነው!” ተብሎ የሚተረጉመው፤ ይህም ቃል፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዕለተ ዓርብ፡ በሕማማተ መስቀሉ የሚቀበላትን፡ የሙሽርነት ጽዋ መከራውን፡ አጣጥሞ ወደሚጨልጥባት፡ ወደኢየሩሳሌም የጀመረውን፡ ያን የግሥጋሤ ጉዞ የሚያከናውነው፡ እንዴት እንደሆነ፡ ያመላክታል፤ ይኸውም፡ አንድ ጀግና አርበኛ፡ ለአገሩና ለማንነቱ፤ ለሚኖርለትም ታላቅ ዓላማ፡ ደሙን እስከማፍሰስ በሚጠይቅ መሥዋዕትነት ተዋግቶ፡ የድል አክሊልን እንዲቀዳጅ ወደሚያበቃው የሰልፍ ሜዳ ለመድረስ፡ በፍጹም ቆራጥነት ከሚያደርገው ጥድፊያ ጋር በማመሳሰል መኾኑን፡ በትንቢቱ ቃል አፈጻጸም ስለታየ ነው።

ይህንም እውነታ፡ እንዲህ የሚለው፡ በዕለቱ የሚነበበው፡ የአዲስ ኪዳን የምሥራች ቃል ያረጋግጠዋል፡- “ጌታችን ኢየሱስ፡ ...በሥራ ሹሉቱን ደቀ መዛሙርቱን፡ ወደእርሱ አቅርቦ፡ እንዲህ አላቸው፡- ‘እነሆ፡ ወደኢየሩሳሌም እንወጣለን፤ ስለሰው ልጅ፡ በነቢያት መጻሕፍት የተጻፈው ሹሉ፡ በእርሱ ላይ ደርሶ ይፈጸማል፤ ለአሕዛብ አላልፈው ይሰጡታል፤ ይዘብቹታል፤ ይሰድቡታል፤ ይተቃብታል፤ ይገርፉታል፤ ይገድሉታል። በሦስተኛዬቱም ቀን ይነሣል።’ እነርሱ ግን፡ ከዚህ ንግግሩ፡ ያስተዋሉት ነገር የለም፤ ይህ የተናገረው ቃል፡ ለእነርሱ፡ ተሠውሮባቸው ነበርና፤ ምን እንዳለም፡ አላወቁም።”

ዘዘወረደ።

“ጸመ ሕርቃል” የተባለው የዓቢይ ጸም መግቢያ የኾነው እሑድና ተያይዞ የሚቀጥለው ሳምንቱ፡ በግእዝ፡ “ዘዘወረደ” ይባላል። “ዘዘወረደ” የሚለው ቃል፡ “ረ” ላልቶ ሲነገር፡ “ወረደ” ከሚለው የግእዝ ቃል፡ “ረ” ጠብቆ ሲነገር፡ “ወረደ” በሚለው ኢትዮጵያኛው ቃል ይተረጉማል። “ዘዘወረደ” ማለትም፡ “በልዩ ልዩ መልክ መውረድን” ያመለክታል።

“ያ፡ በሰማያት የሚኖረው፤ በእሳትና መብረቅ፤ በከባድ ደመናና ነጉድጓድ፤ በበረታ የቀንደ መለከትም ድምፅ፡ ወደምድር የወረደውና በሙሴ መሪነት፡ በምድረ በዳ ለሚጓዙት የእስራኤል ልጆች፡ በሲና ተራራ የተገለጠው፡ እኛ ኢትዮጵያውያን፡ ‘እግዚአብሔር’ ብለን የምንጠራው ፈጣሪና የማይታየው አምላክ፡ በመጨረሻው ዘመን፡ በቅድስት ድንግል ማርያም ማገፀን ሰው ኾኖና በበረት ተወልዶ፤ የመስቀል መከራን ተቀብሎና ሞቶ፤ ተቀብሮና ተነሥቶ፡ ፍጥረተ ዓለሙን፡ ከዲያብሎስ አገዛዝ፤ ከኃጢአት ቀንበርና ከሞት ፍዳ ሊያድን፡ ከሰማየ ሰማያት ወረደ!” ለማለት፤ ደግሞም፡ ሙሴ፡ በኢየሱስ ክርስቶስና በድንግል ማርያም ምሳሌ፡ ከእግዚአብሔር የተሰጡትን ቃላት፤ ትእዛዛት እና/ወይም፡ ጽላት ይዞ፡ ከሲና ተራራ ወደእስራኤል ሕዝብ የመውረዱን ዝክረ ነገር ለማስታወስ፡ “ዘዘወረደ” ተብሏል።

ምዕራፍ ፮፤ በዓል፡፡

ዓበይትና ንዑሳን በዓላት፡፡

የአጽዋማት ሰንበታት፡- መርዓዊ፣ ዘዘወረደ፣ ቅድስት፡፡

ይህም፡ በብሉዩ ኪዳን፡ “እግዚአብሔርም፡ በሲና ተራራ ላይ፡ ወደተራራው ራስ ወረደ! ...መሴም፡ ወደሕዝቡ ወረደ፤ እግዚአብሔር ያለውንም ቃል ነገራቸው፡፡ ...ኹለቱንም የምስክር ጽላቶች፡ በእጁ ይዞ፡ ከተራራው ወረደ፡፡” በአዲሱም ኪዳን፡ “ወአልቦ ዘዓርገ ውስተ ሰማይ፥ ዘእንበለ ዘወረደ እምሰማይ፡ ወልደ እንላ እመሕያው፡፡” ማለትም፡ “በሰማይ ከሚኖረውና ከሰማይ ከወረደው የሰው ልጅ በቀር፡ ወደሰማይ የወጣ፡ ማንም የለም!” በሚለው የቅዱሳት መጻሕፍት ቃል ታውቋል፡፡ ይኸው እሑድ፡ በሕዝባዊ ስያሜ፡ “ቅበላ” ይባላል፡፡

ቅድስት፡፡

ለመደበኛው የጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ “ጸመ አርብዓ”፡ መነሻ የኾነው፡ የመጀመሪያው እሑድ፡ “ቅድስት” ይባላል፤ ለእግዚአብሔር ይኾን ዘንድ፡ ተለይቶ የተቀመጠ፡ የተሰጠ፡ የቀረበ ነገር ኹሉ፡ “ቅዱስ” ስለሚባል፡ ይህች ዕለተ ሰንበት፡ ወይም፡ ሳምንት፡ በሴት አንቀጽ፡ “ቅድስት” ተብላለች፡፡

ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በቆሮንቶስ በረሃ፡ አርባ መዓልትና አርባ ሌሊት የጸመውን ጸም በማስታወስ፡ እኛም፡ እርሱ ባስተማረን መንገድ እንጸማት ዘንድ፡ “የጌታ ጸም” ተብላና ተለይታ የተሰጠችን ጸም መኾኗን ለማመልከት፡ እንዲሁም፡ “ቅዱስ” የኾነውን አምላክ፡ ቃሉን ተከትለን፡ እኛም፡ እያንዳንዳችን፡ እየራሳችንን፡ በቅድስና አጽንተን ለማኖር፡ ግዳጅ ያለብን መኾኑን ለማሳሰብ፡ “ይህች ዕለተ ሰንበተ እሑድ፥ ይህች ሳምንትና ይህች አርባ ቀን፡ ለእግዚአብሔር የተለዩች ናት” ለማለት፡ “ቅድስት” የሚለውን ስያሜ አግኝታለች፡፡

ይህም፡ “ወበከመ ጸውዐከሙ ቅዱስ ውለቱ፥ አንትሙኒ፡ ኩኑ ቅዱሳን፡ በኩሉ ግዕዝከሙ፤ እስመ ጽሑፍ፡ ዘይብል፡ ኩኑ ቅዱሳን፡ እስመ ቅዱስ አነ!” ማለትም፡ “የጠራችሁ፡ እርሱ፡ እግዚአብሔር፡ ቅዱስ እንደኾነ፡ እንዲሁ፡ እናንተም፡ በአፈኗራችሁ ኹሉ፡ ቅዱሳን ኹኑ! እኔ ቅዱስ ነኝና፡ እናንተም፡ ቅዱሳን ኹኑ!” የሚል ቃል ተጽፏልና፡፡ ደግሞም፡ “እስመ ኢጸውዐኑ እግዚአብሔር፡ ለርኩሱ፡ ዘእንበለ ለቅድሳት!” ማለትም፡ “እግዚአብሔር፡ ለቅድስና እንጂ፡ ለርኩሱት አልጠራንምና፡፡” በሚለው የአምላክ ቃል ታውቋል፡፡

ኹለንተናችንን፡ ከክፋቱ ዓለም ለይተን፡ ራሳችንን፡ በጸም በመቀደስ፡ ሰውነታችንን፡ ለእግዚአብሔር ብቻ ልናስገዛ የሚገባን መኾኑን፡ ቀደም ብለው ከተጠቀሱት ቃላት ጋር፡ በዚህች ዕለተ ሰንበት የሚዘመረው፡ የሚሰበከውና የሚነበበው፡ ከዚህ የሚከተለው፡ ሌላው፡ የቅዱሳት መጻሕፍት ምንባብ፡ እንዲህ እያለ ያስረዳናል፡-

፩ኛ፡ “ተቀነዩ ለእግዚአብሔር በፍርሃት፡ ወተሐሠዩ ሎቱ በረዓድ፡ አጽንዕዎ ለጥበብ፡ ከመ ኢይትመዓዕ እግዚአብሔር፡፡” ማለትም፡ “ለእግዚአብሔር፡ ስለእርሱ፡ ደስ ብሏችሁ፡ በፍርሃትና በረዓድ ተገዙ! እንዳይቂጣም፡ ተግሣፁን ተቀበሉ!”

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

ጆኛ፡ “ለኹለት ጌቶች መገዛት የሚቻለው፡ ማንም የለም፤
ወይም፡ አንዱን ይጠላል፤ ኹለተኛውንም፡ ይወድዳል፤ ወይም፡ ወደአንዱ
ይጠጋል፤ ኹለተኛውንም፡ ይንቃል። ለእግዚአብሔርና ለገንዘብ መገዛት
አትችሉም።”

ምክራብ።

በጾመ አርብዓ፡ ከ“ቅድስት” ቀጥሎ ያለው፡ የእሑድ ሰንበትና
የተያያዘው ሳምንት፡ “ምክራብ” ይባላል፤ “ቤተ መቅደስ”፤ ወይም፡
ክርስትናን የተቀበሉ ወገኖች፡ ተሰብስበው፡ ወደፈጣሪያቸው የሚጸልዩበትና
በኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛነት፡ ለመላው የሰው ዘር፡ ከእግዚአብሔር የተሰጡትን፡
የመንፈስ ቅዱስ ጸጋዎች የሚያገኙበት፡ የመድኃኔ ዓለምን ቅዱስ ሥጋና
ክቡር ደም የሚቀበሉበት ቦታ፡ “ቤተ ክርስቲያን” እንደሚባል ማለት ነው።
በሕገ ኦሪቱ እምነት ጸንተው የቀጠሉት አይሁድ፡ ዛሬም፡ የጸሎት ቦታቸውን፡
“ምክራብ” እያሉ ይጠሩታል።

የዚህ ስያሜ ምሥጢር፡ እንደሌሎቹ ኹሉ፡ ስፋትና ጥልቀት አለው፡
ይኸውም፡ እግዚአብሔር አብ፡ እውነተኛና የተቀደሰ ማደሪያው ይኾን ዘንድ፡
ጥንቱንም፡ በመለኮታዊ ችርነቱና ጥበቡ፡ የሠራው፤ ጓላም፡ በመጨረሻው
ዘመን፡ በልጁ መሥዋዕትነትና የምሕረት ቃል ኪዳን፡ ለሥርየት አብቅቶና
በትንሣኤ ሕይወት አድሶ፡ ለዘለዓለማዊ ህልውና ያዘጋጀው “ቤት”፤ ወይም፡
“ሕንፃ”፡ በፍጡር እጅና በተፈጥሮ ቊሳቊሶች የተሠራውን ሳይኾን፡ እርሱ፡
በአርአያውና በመልኩ የፈጠረው ራሱ፡ “ሰው” መኾኑ፡ ተረጋግጦ
የሚታወስበት፤ የሚነገርበትና የሚታወቅበት ሰሞን፡ ከዚች ዕለተ እሑድ
ጀምሮ ባለው ሳምንት በመኾኑ ነው።

ይህንም እውነታ፡ ደቀ መዛሙርቱ የኾኑት ሓዋርያት ሳይቀሩ
የተረዱትና የተገነዘቡት፡ መምህራቸው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በመስቀል
መከራው ሞቶ ከተነሣ፤ መንፈስ ቅዱስም ከወረደላቸውና ካደረባቸው በኋላ
መኾኑን፡ በዕለቱ የሚዘመረው፤ የሚሰበከውና የሚነበበው፡ የነቢያቱ
ትንቢትና የአዲስ ኪዳን ምሥራች፡ እንዲህ በሚሉ ቃላት እያብራሩ
ያመላክታሉ፡-

“እስመ ቅንዓተ ቤትክ በልአኒ፤ ትዕይርቶሙ፡ ለእለ ይትዳዩሩክ
ወድቀ ሳዕሌዩ፤ ወቀጸእክዋ በጾም ለነፍስዩ።” ማለትም፡ “የቤትህ ቅናት
በልታኛለችና፤ የሚሰድቡህም ሰድብ በላዬ ወድቋልና፤ ሰውነቴን፡ በጾም
ቀጣጓት።” ደግሞም፡ “የአይሁድ የፋሲካቸው በዓል ቀርቦ ነበር፤ ጌታችን
ኢየሱስም ወደኢየሩሳሌም ወጣ። በምክራብም፡ ሳሙን፤ በጌን፤ ርግቡን፡
የሚሸጡትን፤ የሚገዙትንም፤ ለዋጮችንም ተቀምጠው አገኘ። ከገመድ
የተሠራ አለንጋን አበጀ፤ በጌንም፤ ሳሙንም፤ ኹሉንም፡ ከምክራብ አስወጣ፤
የለዋጮችንም ወርቅ በተነ፤ መደርደሪያቸውንም አፈረሰ፤ የርግብ ሻጮችንም
ወንበር ገለበጠ። ርግብ ሻጮችንም፡ ይህን፡ ከዚህ አውጡ! ወዲያ በሉ!
የአባቴን ቤት፡ የገበያ ቦታ አታድርጉ! አላቸው።

ምዕራፍ ፮፤ በዓል።
ዓበይትና ንዑሳን በዓላት።
የአጽዋማት ሰንበታት፡- ምክራብ።

“ደቀ መዛሙርቱም፡ ‘የቤትህ ቅናት በላኝ’ የሚል ቃል ተጽፎ እንዳለ፡ አሰታወቁ። አይሁድም መልሰው፡ ‘ለዚህ ድርጊትህ፡ ምን ምልክትን ታሳያለህ?’ አሉት። ጌታችን ኢየሱስም፡ ‘ይህን ቤተ መቅደስ አፍርሱት! በሦስተኛውም ቀን እንሣዋለሁ’ ብሎ መለሰላቸው። አይሁድም፡ ‘ይህ ቤተ መቅደስ፡ በአርባ ስድስት ዓመታት ተሠራ፤ አንተስ፡ በሦስት ቀኖች ውስጥ ታንሣዋለህ?’ አሉት። እርሱ ግን፡ “ቤት” ስለተባለው ስለሰውነቱ ቤተ መቅደስ ነገራቸው። ከሙታን በተነሣ ጊዜም፡ ደቀ መዛሙርቱ፡ ስለዚህ፡ እንደነገራቸው አሰቡ፡ በመጻሕፍት ቃል፡ ጌታችን ኢየሱስ፡ በነገራቸው ነገርም አመኑ።”

ታላቅ ምሥጢራዊ መልእክት ያለውን፡ ይህን፡ የአምላክ ቃል ለማጠናከር፡ ተያይዘው ከሚጠቀሱት፡ የቅዱሳት መጻሕፍት ቃላት መካከል፡ እንዲህ የሚሉት ይገኛሉ፡-

“አንትሙሰ፡ ሕንፃ እግዚአብሔር አንትሙ! ...ኢተአምርኑ፡ ከመ ታቦቱ ለእግዚአብሔር አንትሙ? ወመንፈስ እግዚአብሔር ንዱር ሳሳሌክሙ።” ማለትም፡ “የእግዚአብሔር ሕንፃ ናችሁ! ...እናንተ፡ የእግዚአብሔር ታቦቱ፡ ቤተ መቅደሱም እንደሆናችሁ፡ የእግዚአብሔር መንፈስም አድርባችሁ እንደሚኖር አታውቁምን? ማንም፡ የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ ቢያፈርስ፡ እግዚአብሔር፡ እርሱን ያፈርሰዋል፤ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ፡ ቅዱስ ነውና፤ ያውም፡ እናንተ ናችሁ። ...ወይስ፡ ሥጋችሁ፡ ከእግዚአብሔር የተቀበላችሁትና በእናንተ የሚኖረው፡ የመንፈስ ቅዱስ ቤተ መቅደስ እንደሆነ አታውቁምን? ... የእግዚአብሔር ታቦትንስ፡ በጣዎት ቤት የሚያኖር ማን ነው? እኛ፡ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ነንና።” ።

“ምክራብ” በተባለው፡ በዚህ ዕለት እሑድና ተያይዞ ባለው ሳምንት ውስጥ፡ የእነዚህ ምሥጢራውያት ቃላት ማጠቃለያ ፍቺ፡ ተብራርቶና ተሰፋፍቶ ይነገርበታል። ሰው የሆነውን አምላክ፡ እንዲያ፡ እንደእሳት፡ ያቃጠለው ቅንዓት የተነሣሣበት፡ የሰዎች እጅ በሠራውና “የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ” ተብሎ፡ የርዕሱት ተግባር እየተፈጸመበት፡ በሚዘበትበት ሕንፃ ውስጥ ሲካኼድ ባየው አሳዛኝ ሹኔታ አለመሆኑ ይገለጽበታል፤ ነገር ግን፡ ራሱ፡ እግዚአብሔር፡ የዘለዓለም ማደሪያው ይኾን ዘንድ፡ በመልኩ ፈጥሮ ያነፀው፡ ሰብአዊው አካል፡ የክፋት መንፈስ መፈንጫና መጫወቻ ሾኖ መኖሩን በማወቁ መሆኑ፡ ይተክርበታል። እንዲሁም፡ ከገበያ የርዕሱት መደብርነት አጥርቶ፡ በቅድስናው ያነጸው፡ ያን፡ ሰው የሠራውንና የሚፈራርሰውን በድን ሕንፃ ሳይኾን፡ ራሱ የለበሰውን የሰውነት አካል የመሰለውን፡ የሰውን ሹሉ ሕያው ልቦና የመሆኑ ምሥራች ይታወጅበታል።

ለዚህ፡ የእግዚአብሔር እውነት፡ ቅዱስ እስጢፋኖስ፡ “ይህን ቤተ መቅደስ አፍርሱት! እኔም፡ በሦስተኛው ቀን እንሣዋለሁ!” ብሎ የተናገረውን የራሱን ቃል፡ ራሱ የፈጸመውን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን በመምሰል፡ የመጀመሪያው መስካሪ ሾኖ፡ በሰማዕትነት ተሠውቶበታል።

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፡ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

ይህም፡ “ሰማይ፡ ዙፋኔ ነው፡ ምድርም፡ የእግራ መረገጫ ናት፡ ለእኔ፡ ምን ዓይነት ቤትን ትሠራላችሁ?” ይላል ጌታ፡ ‘ወይስ፡ የማርፍበት ሥፍራ፡ ምንድር ነው? ይህንን ጉሉ፡ እጄ የሠራችው አይደለምን?’ እንዳለ፡ ልቦል፡ የሰው እጅ በሠራችው አይኖርም፡፡” ሲል፡ ይኸው ሰማዕት፡ የነቢዩን ቃል እየጠቀሰ በተናገረው፡ ደግሞም፡ “ዓለሙንና በእርሱ ያለውን ጉሉ የፈጠረ አምላክ፡ እርሱ፡ የሰማይና የምድር ጌታ ነውና፡ እጅ በሠራው መቅደስ አይኖርም፡ እርሱም፡ ሕይወትንና እስትንፋስን፡ ጉሉንም፡ ለጉሉ ይሰጣልና፡ አንዳች እንደሚጉድለው፡ በሰው እጅ አይገለገልም፡፡” በሚለው በሐዋርያው ቃል ተረጋግጧል፡፡

መፃኅፍት፡፡

“መፃኅፍት”፡ በጸመ አርብዓ፡ ከ“ምክራብ” ቀጥሎ ላለው፡ የእሑድ ሰንበትና ተያይዞ ለሚገኘው ሳምንት፡ የተሰጠ ስያሜ ነው፡፡ በግእዝ፡ “መፃኅፍት” ማለት፡ “ድውይ”፡ “በሕመም የሚማቅቅ”፡ “የዐልጋ ቀራጅ” ማለት ነው፡፡ ስያሜው፡ የደዌው ዝክረ ነገርና የፈውሱ ዜና መዋዕል በዚች፡ ዕለተ እሑድና በተከታዩ ሳምንት ከሚነገርለት በሽተኛ ተገኝቷል፡፡

ከዚች ሰንበተ ክርስቲያን ጀምሮ፡ እስከሚቀጥለው ድረስ ባለው ሰሞን፡ በአንድ በኩል፡ የሰውን ልጆች፡ ከሥጋዊው ደዌ ይልቅ፡ በከፋ መጠን ስለሚያሠቃያቸውና ስለሚነጻጽቸው፡ “ኃጢአት” ስለተባለው፡ ስለነፍሳዊው ደዌ፡ ረቂቅ በሽታነትና ጠንቀኝነት፡ በስፋትና በብዛት ይነገራል፡ በአንጻሩ ደግሞ፡ እኒሁ፡ የሰው ልጆች፡ ራሳቸው፡ ከ“እባቡ” እና ከ“ዘንዶው” ዲያብሎስ ጋር ተመሳሳይነት ካመጡት፡ ለዘለዓለማዊው ሞት ካበቃቸው፡ ከዚሁ፡ ከኃጢአት ክፉ ጠንቅ፡ ፍጹም የሆነውን፡ መለኮታዊ ፈውስ ተቀብለው፡ መጻን ስለቻሉበት፡ አምላካዊ ቸርነትና ጸጋ ይታሰባል፡ ይሰበካል፡ ይዘመራል፡፡

ይህም፡ ከመደበኞቹ የቅዱሳን መጻሕፍት ምንባቦች መካከል በተጠቀሱት፡ ከዚህ በሚከተሉት፡ አምላካዊ ያት ቃላት ውስጥ፡ በግልጽ ተመልክቶ ይታወቃል፡-

ከነቢያቱ መዝሙራት፡ “ተሣሃለኒ እግዚአ፡ እስመ ድውይ አነ፡ ወፈውሰኒ፡ እስመ ተሃውካ አሰሪምትየ፡ ነፍስየኒ፡ ተሃውከት ፈድፋደ፡፡” ማለትም፡ “እኔ፡ በሕመም የምሠቃይ በሽተኛ ነኝና፡ አቤቱ፡ ይቅር በለኝ! አጥንቶቼም ታውከዋልና፡ ፈውሰኝ! ከዚህ የተነሣ፡ ነፍሴ፡ እጅግ ተጨነቀች፡፡” የሚለው አንዱ ነው፡፡

ከወንጌላውያኑ መካከል ደግሞ፡ “ወሀሎ ሆየ፡ አሐዱ ብእሲ፡ ዘሠላሳ ወሰመንቱ ክረምት እምዘደወየ፡” ማለትም፡ “በዚያም፡” በግእዝ፡ “ቀላየ አባግዕ”፡ በዕብራይስጥ፡ “ቤተ ሳይዳ”፡ በኢትዮጵያኛ፡ “የበጎች መዋኛ” የሚል ትርጉም ባላት፡ ‘ምጥማቃት ዘጽፋዳጥቁ’ በምትባል፡ የጠበል ኮሬ ዳር ተቀምጦ፡ የነበረ፡ “ኪታመመ፡ ሠላሳ ስምንት ዓመታት የሆነው፡ አንድ ሰው ነበር፡፡” በሚለው ቃል የሚጀምረው፡ የብሥራቱ ቃል ይጠቀሳል፡፡

ምዕራፍ ፮፤ በዓል።

ዓበይትና ንዑሳን በዓላት።

የአጽዋማት ሰንበታት፡- መግጥብ፤ ደብረ ዘይት።

ቃሉም፡ እንዲህ እያለ ይቀጥላል፡- “የእግዚአብሔር መልአክ፡ ወደመጠመቂያው ወርዶ፡ ውኃውን በሚያናውጠው ጊዜ፡ ከውኃው መታወክ በኋላ፡ መጀመሪያ ገብቶ የሚጠመቀው በሽተኛ፡ ካለበት ደዌ ሹሉ ስለሚፈወስ፡ በኢየሩሳሌም በምትገኘው።” በዚያች ኩሬ ዳር፡ “ሶውሮች፡ አንካሶች፡ ልምሾዎች፡ ሰውነታቸው የሰለለ፡ የደረቀና ያበጠ፡ ብዙ ድውያን ተኝተው፡ ይጠባበቁ ነበር።

“ጌታችን ኢየሱስም፡ ያን ሰው፡ ከአልጋው ተጣብቆ አየና፡ በደዌ ታሥር፡ ብዙ ዘመን እንደቆየ አውቆ፡ ‘ልትድን ትወድዳለህን?’ አለው። በሽተኛውም፡ ‘አዎን፡ ጌታ ሆይ! ግን፡ ውኃው በተናወጠ ጊዜ፡ ወደመጠመቂያው የሚያወርድኝ ሰው የለኝም፡ እኔ በምመጣበት ጊዜም፡ ሌላው ቀድሞኝ ይወርዳል፡’ አለው። ጌታችን ኢየሱስም፡ ‘ተነሥና፡ አልጋህን ተሸክመህ ሺድ!’ አለው። ያን ጊዜም፡ ያ ሰው ድኖ፡ አልጋውን ተሸክሞ ሼደ። ያችም ቀን ቀዳሚት ሰንበት ነበረች። አይሁድም፡ የዳኝውን ሰው፡ ‘ዛሬ ሰንበት ነው፡ አልጋህን ልትሸክም አይገባህም!’ አሉት። ...ከዚህ በኋላ፡ ጌታችን ኢየሱስ፡ ያን፡ የዳኝውን ሰው፡ በምክራብ አገኘው፤ ‘እነሆ፡ ድነሃል፡ ግን፡ ከዚህ የባለ እንዳያገኝህ፡ ዳግመኛ እንዳትበድል እወቅ!’ አለው።” በሚለው ቃል ይፈጸማል።

ደብረ ዘይት።

“ደብረ ዘይት”፡ በጾመ አርብዓ እኩሌታ፡ ከ“መግጥብ” ቀጥሎ ባለው፡ የእሑድ ሰንበት ላይ ይውላል፡ “ደብረ ዘይት”፡ የሚለው ስያሜ ለዚች ሰንበተ ክርስቲያንና ተያይዞ ለሚገኘው ሳምንት የተሰጠው፡ ሓዋርያት፡ ስለዓለሙ ፍጻሜና ስለዳግም ምጽአቱ፡ ቀደም ብለው፡ ለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ላቀረቡት ጥያቄ፡ ምሥጢራዊ መልሱን፡ ገላልጾ የነገራቸው፡ “ደብረ ዘይት” በተባለው፡ የወይራ ዘይት አትክልት በነበረበት ተራራ ላይ በመኾኑ ነው።

በዚች ዕለትና በሳምንቱ ውስጥ፡ ስለዓለሙ መጨረሻና ስለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት፡ በቅዱሳት መጻሕፍት ከተጻፉት የእግዚአብሔር ቃላት፡ እየተጠቀሰ ይነገራል፤ ይሰበካል፤ ይዘመራል። ከእነዚህ መካከል፡ “እግዚአብሔርሰ፡ ገሃደ ይመጽእ፤ ወአምላክነሂ ኢያረምም፤ እሳት ይነድድ ቅድሜሁ።” ማለትም፡ “እግዚአብሔር፡ በፊቱ፡ እሳት እየነደደ፡ በገሃድ ይመጣል፤ አምላካችን ዝም አይልም።” የሚለው፡ ከነቢያት፡ አንዱ፡ በመዝሙራቱ የተነገረው ትንቢት ይገኛል።

ከዚህም ጋር፡ በዚህ ውይይታችን፡ የምሥጢረ ትንሣኤ ርእስ ሥር፡ የተሰጠው ሰፊ ሓተታ፡ ትዝ ይላችኋል። ያም፡ “ወእንዝ ይነብር ውስተ ደብረ ዘይት፡ ቀርቡ ንቤሁ አርዳሁ፡ እንዝ ባሕቲቶሙ፤ ወይቤልም፡- ‘ንግረነ፤ ማእዜ ይከውን ዝንቱ? ወምንት ተአምራሁ ለምጽአትከ? ወለንልቀተ ዓለም?’ ወአውሥእ እግዚእ ኢየሱስ፡ ወይቤሉሙ።” በሚል ቃል የሚጀምረው ነው።

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

የዚህም ትርጉም፡ “በደብረ ዘይት ተቀምጦ ሣለ፡ ደቀ መዛሙርቱ፡ ለብቻቸው፡ ወደእርሱ ቀረቡና እንዲህ አሉት፡- ‘ንገረን! ይህ፡ መቼ ይኾናል? የመምጣትህና የዓለሙ ፍጻሜሰ፡ ምልክቱ፡ ምንድር ነው?’ ጌታችን ኢየሱስም መልሶ፡ እንዲህ አላቸው፡-” “ትግሡ እንከ! እስመ ኢትዮጵያ፡ በአይ ሰዓት ይመጽእ እግዚአብሔር፡” ማለትም፡ “እንግዲህ፡ ጌታችሁ፡ በምን ሰዓት እንደሚመጣ አታውቁምና፡ ትጉ!” ሲል በፈጸመው ሕያው ቃሉ የሚጠቃለለው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዝርዝር የነገራቸው፡ የኹለተኛው አመጣጡና የዓለሙ መጨረሻ ነገር፡ ዓቢይ ርእስ ኾኖ ይተረጎማል፡፡

ገብር ‘ኔር’፡፡

በጸመ አርብዓ፡ ከ“ደብረ ዘይት” ቀጥሎ ያለው፡ የእሑድ ሰንበትና የተያያዘው ሳምንት፡ “ገብር ‘ኔር’” ይባላል፡፡

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ስለዳግም ምጽአቱና ስለዓለሙ መጨረሻ፡ ለደቀ መዛሙርቱ፡ ማብራሪያውን ትምህርት ከሰጣቸው በኋላ፡ በዚያን ጊዜ የሚደርሰው ኹኔታ፡ ምንን እንደሚመስል፡ ለወንዶችም፡ ለሴቶችም፡ በቀላሉ ሊገባቸው በሚችል ቃል፡ መልእክቱን፡ በምሳሌዎች አጉልቶ ገልጿቸው እንደነበር፡ ካለፈው፡ የምሥጢረ ትንሣኤ ውይይታችን ተረድታችኋል፡፡ ጌታ፡ በእነዚያ ምሳሌዎቹ ውስጥ፡ ያ፡ ከባለገንዘቡ የተቀበላትን አንዲት መክሊት፡ ምንም ሳይሠራባት በመቅረቱ፡ “አንተ ሃኬተኛ ክፉ ባርያ!” ተብሎ የተዘለፈው አገልጋይ፡ ተፈርዶበት፡ ወደሥቃይ እንደተጣለ ተናግሯል፡፡

በቅንነታቸውና በትጋታቸው፡ በታማኝነታቸውም፡ ብቁ የኾኑ፡ ለሌሎችም መልካም አርአያ ኾነው የተገኙ፡ ኹለት እና አምስት መክሊቶችን፡ ከባለገንዘቡ የተረከቡ ኹለት አገልጋዮች መኖራቸውንም አስቀድሞ አውስቷል፡፡ ለእነርሱም፡ ለእያንዳንዳቸው፡ ከባለገንዘቡ ጌታ የተዋለላቸው፡ “ወይሌሎ እግዚአብሔር፡ ‘እ ገብር ‘ኔር’ ወምእመን! ዘበውኑድ፡ ምእመን ኮንከ! ዲበ ብዙን አሠይመከ! ባእ ውስተ ፍሥሐሁ ለእግዚአብሔር!” ማለትም፡ “ጌታውም፡ ‘አንተ፡ የታመንህ፡ ደግ አገልጋይ! በጥቂት የታመንህ ስለኾንህ፡ በብዙ እሾምሃለሁ፡ ወደጌታህ ደስታ ግባ!’ አለው፡፡” የሚለው የሙገላ በረከት ስለኾነ፡ ዕለተ እሑዱና ሳምንቱ፡ “ገብር ‘ኔር’” ተብሏል፡፡

በዳግም ምጽአቱና በዓለሙ ፍጻሜ ጊዜ፡ የእግዚአብሔርን መንግሥት፡ እንዲገቡባትና እንዲወርሷት፡ ለሚያምኑባት ሳይቀር፡ ራሷን፡ ስለምታቀርብበትና የመጨረሻውን ዕድል ስለምትሰጥበት ኹኔታ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰጠው ምሳሌ፡ በቅድሚያ፡ ለሴቶቹ የሚኾነውን ነበር፤ እርሱም፡ “አሜሃ፡ ትመስል መንግሥተ ሰማያት፡ ዐሥሮን ደናግለ፡ እለ ነሥአ መታትዊሆን፤ ወወልእ ውስተ ቀበላ መርዓዊ፤ ወነምስ እምውስቴቶን አብዳት እማንቱ፤ ወነምስ ጠባባት፡” ማለትም፡ “ያን ጊዜ፡ መንግሥተ ሰማያት፡ መብራታቸውን ይዘው፡ መሸራን ለመቀበል፡ የወጡ፡ ዐሥሩን ደናግል፡ ትመስላላች፤ ከእነርሱም ውስጥ፡ አምስቱ፡ ሰነፍች፡ አምስቱ፡ ልባሞች ናቸው፡፡” በሚል ቃል ይጀምራል፡፡

ምዕራፍ ፮፡ በዓል፡፡
ዓበይትና ንዑሳን በዓላት፡፡
የአጽዋማት ሰንበታት፡- ገብር ኔር፡፡

ሰነፎቹ ደናግል፡ እንደልባዎቹ ደናግል፡ ከመብራታቸው ጋር፡ በማሰሮቻቸው፡ ዘይት ባለመያዛቸውና ባለቀባቸው ዘይት መተኪያውን ሊገዙ በመኼዳቸው፡ ዘግይቶ፡ በእኩል ሌሊት የመጣውን ሙሽራ፡ መብራታቸውን አብርተው ለመቀበል ሰላልቻሉ፡ የሠርጉ ቤት ደጃፍ፡ በእነርሱ ላይ ተዘግቶባቸው፡ በውጭ ሲቀሩ፡ ልባዎቹ ግን ሊገቡ መቻላቸውን፡ ምሳሌው፡ እንዲህ በሚል ብርቱ የማስጠንቀቂያ ቃል ይደመድማል፡- “እንዲሁ፡ እናንተ ደግሞ፡ በመጨረሻው የፍርድ ሰዓት፡ ይህን የመሰለው ጽዋ እንዳይደርስባችሁ፡ “ትግሁኬ፡ እስመ ኢተአምሩ፡ ዕለታ፡ ወሰዱታ፡ እንተ ባቲ ይመጽእ ወልደ እንላ እመሔያው!” ማለትም፡ “እንግዲህ፡ የሰው ልጅ የሚመጣበትን ዕለቷንና ሰዓቷን አታውቁምና፡ ነቅታችሁ፡ ተግታችሁ ጠብቁ!”

ለወንዶቹ የሚኾነውንም ምሳሌ፡ እንዲህ ሲል፡ በማከታተል አቅርቦታል፡- “እስመ ከመ ብእሲ፡ ዘይነግድ፡ ወጸውዐ አግብርቲሁ፡ ወወሀሀሀው ንዋዮ ይትገበሩ ቦቱ፡ ቦ፡ ለዘወሀሀ፡ ንምስተ መክሊት፡ ወሀ፡ ለዘክልኤ፡ ወሀ፡ ለዘአሐደ፡ ወለለአሐዱ እምኔሆሙ፡ በአምጣን ይክሉ ወሀሀሀው፡ ወነገደ በጊዜሃ፡ ...ወእምድገር ብዙን መዋዕል፡ አተወ እግዚአመ፡ ለእልኩ አግብርት፡ ወተሐሰበ ምስሌሆሙ፡” ማለትም፡ በዚያን ጊዜ፡ መንግሥተ ሰማያት፡ “ብላቴኖቹን (አገልጋዮቹን) ጠርቶ፡ ያተርፉበት ዘንድ፡ ገንዘቡን፡ ከእነርሱ፡ ለእያንዳንዳቸው፡ በሚችሉት መጠን፡ ላእንዱ፡ አምስት መክሊት፡ ላእንዱ፡ ሹለት፡ ለአንዱ፡ አንድ ሰጥቶ፡ ወዲያው፡ ወደመንገድ እንደኼደው ሰው ነው፡” ሲል ይጀምራል፡

አያይዞም፡ “...ከብዙ ዘመን በኋላ፡ የእነዚያ አገልጋዮች ጌታ፡ ከኼደበት ተመልሶ፡ ተሳሰባቸው፡” ይልና፡ ሹለትና አምስት መክሊት የተቀበሉት አገልጋዮች፡ እያንዳንዳቸው፡ ዕጥፍ ዕጥፍ አትርፈው፡ ለባለገንዘቡ ጌታቸው በማስረከባቸው፡ በምርቃት ተሞግሰውና በክብር ተሹመው፡ በማዕርግ ተሸልመውና ባለሟልነትን አግኝተው፡ ወደዘለዓለማዊው የደስታ ሕይወት ለገቡ፡ ያ፡ “አንዲት መክሊትን የተቀበለው፡” አገልጋይ ግን፡ ከጌታው ፊት ቀርቦ፡ “ሰለፈራሁህ፡ መሬት ቆፍሬ፡ ወርቅህን፡ በምድር ውስጥ ቀበርሁ፡ “ንግዲህም” እነሆ ገንዘብህ!” አለው፡፡ “ጌታውም መልሶ፡ “...ከዚያ ላሉት አገልጋዮቹ፡ ይህን መክሊት፡ ከእርሱ ተቀብላችሁ፡ ዓሥር መክሊት ላለው ሰጡት! ...ክፉውን ሀኪተኛ ባርያ ግን፡ ወደውጭ አውጥታችሁ፡ ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት በአለበት፡ በጨለማ ወሀኒ ቤት አግዙት!” አላቸው፡፡” በሚለው አስፈሪ የኮነኔ ቃል ይደመድማል፡፡

በሴቶቹ ምሳሌ ውስጥ፡ በሙሽራ የተመሰለው፡ በወንዶቹም ምሳሌ ውስጥ “ባለገንዘቡ ጌታ” የተባለው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሲኾን፡ በዓሥሩ ልባዎችና ሰነፎች ደናግል፡ እንዲሁም፡ በታማኞቹ ደጋግ አገልጋዮችና በሃኪተኛው ክፉ ባርያ የተመሰለው፡ እኛ፡ ወንዶቹና ሴቶቹ፡ ማለትም፡ እናንተና እኔ መኾናችን፡ ለማንም ግልጽ ነው፡፡

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

እያንዳንዳችን፡ በየትኛው ወገን ተመድበን እንዳለን እንናገር ዘንድ፡ በእየራሳችን፡ ለእያንዳንዳችን ለሚቀርብልን ጥያቄ፡ እያንዳንዳችን፡ ለእየራሳችን የምንሰጠው፡ ፈጣሪያችንና እየራሳችን የምናውቀው፡ የእየራሳችን መልስ፡ ምን፡ ወይም፡ የትኛው ዓይነት እንደኾነ፡ በትክክልና በእርግጠኛነት ለይተን መግለጽ የምንችለውም፡ እግዚአብሔርና እያንዳንዳችን ብቻ ነን።

በዚች የ“ግብር ኄር” ዕለተ እሑድ፡ ከቅዱሳት መጻሕፍት እየተጠቀሱ ከሚነበቡትና ከሚሰሰሙት፡ ከሚሰበኩትና ከሚዘመሩት የእግዚአብሔር ቃላት መካከል፡ “አፉሁ ለጸድቅ፡ ይትሚሃር ጥበብ፡ ወልሳኑ፡ ይነብብ ጽድቅ፡ ወሕገ አምላኩ፡ ውስተ ልቡ።” ማለትም፡ “የእውነተኛ ሰው አፍ፡ ጥበብን ያስተምራል፡ አንደበቱም፡ እውነትን ይናገራል፡ የአምላኩ ሕግ፡ በልቡ ውስጥ ነው።” የሚለው፡ የነቢዩ የምስባክ ጥቅስ ይገኛል።

ኒቆዲሞስ።

“ኒቆዲሞስ”፡ በጾመ አርብዓ፡ ከ“ግብር ኄር” ቀጥሎ ላለው፡ የእሑድ ሰንበትና ለተያያዘው ሳምንት፡ የተሰጠ ስያሜ ነው።

“በሌሊት፡ ወደጌታችን ኢየሱስ መጥቶ፡ ‘መምህር ሆይ! እግዚአብሔር፡ ከእርሱ ጋር ከኾነ በቀር፡ አንተ የምታደርጋቸውን፡ እነዚህን ምልክቶች ሊያደርግ የሚችል የለምና፡ መምህር ኾነህ፡ ከእግዚአብሔር ዘንድ እንደመጣህ እናውቃለን።’” ብሎ የመሰከረውን፡ ከፈረሳውያን ወገን፡ የአይሁድ አለቃና መምህር፡ የሸንጓቸውም አባል የኾነውን፡ “ኒቆዲሞስ” የተባለውን ሰው ለማዘከር፡ ይህች ሰንበት ትርጉሟን፡ ከሰሞኗ ጋር፡ በዚህ ጸድቅ ስም እንድትታወቅ ኾናለች።

በእርሷም፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዚህ፡ በኒቆዲሞስ፡ የምስክርነት ቃል መነሻነት፡ ማናቸውም ሰው፡ ወደእግዚአብሔር መንግሥት ለመግባት፡ ከሥጋዊው ልደቱ በላይ፡ በይበልጥ፡ ከእግዚአብሔር፡ እንደገና በመወለድ፡ መንፈሳዊ ልደት እንደሚያስፈልገው የገለጸበትና ለሰው ልጆች፡ ታላቅ ድኅነት የተገኘበትን፡ መለኮታዊ እውቀት፡ በሰፊው ዘርዘሮ ያስረዳበት፡ የምሥጢረ ጥምቀት ነገር፡ ከቅዱሳት መጻሕፍት እየተጠቀሰና እየተተረጎመ፡ ይነገርባታል፡ ይሰማባታል፡ ይሰበክባታል፡ ይዘመርባታል።

ከእነዚህ የቅዱሳት መጻሕፍት ምንባቦች መካከል፡ ከዚህ የሚከተሉት ይገኛሉ፡- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ሰው፡ ወደእግዚአብሔር መንግሥት ለመግባት፡ በቅድሚያ፡ ከወላጆቹ ካገኘው፡ ከሥጋው ልደት ቀጥሎ፡ ከእግዚአብሔር፡ በመንፈስ መወለድ፡ የሚያስፈልገው መኾኑን፡ ለኒቆዲሞስ፡ ምሥጢሩን፡ በተፈጥሮ ምሳሌዎች ማስረጃነት እያብራራ ገልጸለት እንደነበረ፡ ካለፈው የምሥጢረ ጥምቀት ውይይታችን ተረድታችሁታል።

ምዕራፍ ፯፡ በዓል፡፡
ዓበይትና ንዑሳን በዓላት፡፡
የአጽዋማት ሰንቢታት፡- ኒቆዲሞስ፡፡

ኒቆዲሞስ፡ ከጌታችን ጋር በሚነጋገርበት ጊዜ፡ በጥምቀት ስለሚገኘው ችላተኛ ልደት፡ ምሥጢሩ ገብቶት ሊቀበለው ስላዳገተው፡ “እፎ ይትህሃል፡ ዝንቱ ይኩን?” ማለትም፡ “ይህ ሊኾን፡ እንደምን ይቻላል?” አያሉ፡ መላላላት መጠየቁን ታስታውሳላችሁ፡፡ ልዚህ፡ ተደጋጋሚ ጥያቄው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰጠው ምላሽና፡ እክሉ የስተማረው፡ የአዲስ ኪዳን የምሥራች ቃል፡ እንዲህ የሚል ነበረ፡- “በምድር ያለውን ሰነግራችሁ፡ ካላመናችሁን፡ በሰማይ ያለውን ሰነግራችሁ፡ እንደምን ታምኑኛላችሁ? በሰማይ ከሚኖረው፡ ከእርሱ፡ ከሰማይ ከወረደው፡ ከሰው ልጅ በቀር፡ ወደሰማይ የወጣ የልም፡፡ ሙሴ፡ በምድር በዳ፡ እባቡን እንደሰቀለው፡ የሰው ልጅም እንዲሁ፡ የመንበት ችሉ፡ ለዘላለም፡ ሕያው ኾና እንዲኖር እንጂ እንዳይጠፋ፡ ደስቀል ዘንድ አለው፡፡ እግዚአብሔር፡ የመንበት ችሉ እንዳይጠፋ፡ የዘላለም ሕይወትንም እንዳይገኝ፡ አንድ ልጁን፡ ቤዛ አድርጎ እስኪሰጥ ድረስ፡ ዓለሙን፡ እንዲሁ ወድሶታል፡፡ እግዚአብሔር፡ በእርሱ፡ ዓለሙን ሊያድነው ነው እንጂ፡ ዓለሙን ሊፈርድበት፡ ልጁን ወደዚህ ዓለም አላከውምና፡ በእርሱ የመነ፡ አይፈረድበትም፡ በእርሱ ያላመነ ግን፡ በአንድ በእግዚአብሔር ልጅ ስም ስላላመነ፡ ፈጽሞ ይፈረድበታል፡፡

“ብርሃን፡ ወደዓለም መጥቷልና፡ ሰውም፡ ሥራው ክፉ ስለኾነ፡ ከብርሃን ይልቅ፡ ጨለማን ወድዷልና፡ ፍርዱ ይህ ነው፡፡ ሥራው ክፉ የኾነ ችሉ፡ ብርሃንን ይጠላል፡ ሥራው ክፉ ስለኾነም፡ እንዳይገለጥ፡ ወደብርሃን አይመጣም፡ እውነትን የሚሠራ ግን፡ ስለእግዚአብሔር ብሎ ይሠራልና፡ ሥራው ይገለጥ ዘንድ፡ ወደብርሃን ይመጣል፡፡”

በዚህ ዕለት እሑድና ሰዋን ከሚደመጠው ከዚህ፡ ከአዲስ ኪዳን ምንግብ ጋር፡ ከነቢያቱ ቃል፡ “ኣወጽከኒ ሌሊተ፡ ወፈተንኮ ለልብዮ፡ አመክርከኒ፡ ወኢተረክብ ዓመፃ በላዕሌዮ፡ ከመ ኢይንብብ አፋዮ፡ ግብረ እንላ አመሕያው፡፡” ማለትም፡ “በሌሊት ጉበኝኸን፡ ልቦናዬንም፡ መረመርህ፡ በመከራም፡ ፈተንኸኝ፡ ዓመፅን ግን፡ አላገኘህብኝም፡ አንደበቴ፡ የሰውን ሥራ እንዳይናገር፡ ፈቃዴ ነው፡፡” የሚለው፡ የብሉይ ኪዳን፡ የምስባክ መዝሙር አብሮ፡ ተጠቅሶ ይዘመራል፡፡

ሆሣዕና፡፡

በጸመ አርብዓ፡ ከ“ኒቆዲሞስ” ቀጥሎ፡ ከ“ትንሣኤ” በፊት ያለውና ከ“ሕማማት” ሰኞ ጋር የተያያዘው የእሑድ ሰንበት፡ “ሆሣዕና” ተብሎ ተሠይሟል፡፡

በዚህ ዕለት፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ትንቢት ተነግሮለት፡ ሱባዔ ተቆጥሮልት፡ ወደዚህ ዓለም፡ በሰውነት የመጣው መሣሕ፡ እርሱ መኾኑ፡ በይፋ ተረጋግጦበታል፡፡ ይኸውም፡ ጌታ፡ በደቀ መዛሙርቱና በሕዝቡ፡ በሕፃናቱ አንደበት ሳይቀር፡ “ሆሣዕና በአርያም” እየተባለ፡ በአሁያ ላይ ተቀምጦ፡ በታላቅ እጅብ፡ ወደሊዮናላሌም ከተማ በገባበት ትዕይንት የታየውና የኾነው ድንቅ ነገር ነው፡፡

ኢትዮጵያ እና ኢትዮጵያዊነት፤ “ፈጣሪዬ” የምለው እግዚአብሔር፡ ማነው?

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዚያ ትዕይንት ሕዝቡ፡ ለውድድሮች አሸናፊዎችና ለዘመቻ ድል አድራጊዎች የሚቀርበው የዜግነት ዝንግሬ ተደብሎ እየተወለበለበለትና ተበትኖ እየተነጠፈለት፡ “በልዋ ለወለተ ጽዮን! ነዋ ንጉሥኪ፡ ጽድቅ፡ ወጥህ፡ ይመጽእ ነቢኪ፡ እንዘ ይጼወን ደብ እድግት፡ ወዲበ ዕዋላ!” ማለትም፡ “የጽዮንን ልጅ፡ እነሆ፡ ጽድቅ፡ የዋህ ንጉሥሽ፡ በአህያዩቱና በውርንሣዎ ላይ ተቀምጦ፡ ወደአንቺ ይመጣል!” በሏት፡” የሚለውም የነቢያት ቃል፡ በእርሱ መፈጸሙን በማሳየት፡ በሠረገላ ሳይኾን፡ በአህያ ውርንሣዕ ላይ ተቀምጦ፡ ወደኢየሩሳሌም የገባው፡ በዚሁ ዕለት መኾኑ ይዘሰራል፡፡

የ“ሆሣዕና” ጭል፡ በተለይ፡ ለእኛ ለኢትዮጵያውያን፡ የጠለቀና የመጠቀ፡ የረቀቀና የዝግ፡ አማናዊ ትርጉምና ሕይወታዊ መልእክት አለው፡ ይኸውም፡ በዚያች ዕለት ሆሣዕናና ከዚያች ቀን ጀምሮ፡ እኛ፡ ለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ያደረግነውና አኹንም እያደረግን ያለነው ሆሣዕናዊ አቀባበል፡ እግዚአብሔር በሚያየውና በሚወድደው፡ የ“እውነት መንፈስ” ኾኖ፡ እስከዛሬ፡ በዚያው የቀጠለ ሲኾን፡ በአይሁድ ዘንድ የነበረውና አኹንም ያለው አቀባበል ግን፡ በ“ሐሰት መንፈስ” ኾኖ፡ እስከዛሬም፡ በዚያው የቀጠለ መኾኑ፡ ይኸው በግልጽ እየታየ በሠረገገጥ ላይ ይገኛል፡፡

አዎን! አይሁድ፡ በካህናትና በሕዝብ አለቆቻቸው ምክር፡ በዚያች የ“ሆሣዕና” ቀንና ከእርሷ በኋላ፡ እስከትንሣኤው ሌሊት ባለው፡ መላው ሳምንትና እስከዛሬ በእርሱ ላይ፡ ያለማቋረጥ የቀጠሉት፡ የጥላቻና የጭካኔ ግብራቸው፡ እያጋለጣቸው እንደሚገኝ፡ ይኸው በገሃድ ይታያል፡፡ ኢትዮጵያውያን ግን፡ ያ፡ ስለእርሱ፡ በነቢያቱ የተነገረውና በብሉይ ቀተጸው ቃል ኹሉ፡ በዚያች ዕለትም ኾኑ፡ ከዚያ በፊት፡ ከዚያም በኋላ፡ እስከዛሬና ወደፊትም፡ ለዘላለምም፡ ለእርሱ፡ ለኢየሱስ ክርስቶስ ደርሶ፡ በእርሱ የተፈጸመ መኾኑን አምነው፡ ይኸው፡ በእርሱ ንጉሥነትና በቅድስት እናቱ ድንግል ማርያም ንግሥትነት በምትመራው፡ በኢትዮጵያ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት ሥር እየተጻደፋ ይኖራሉ፡፡

ይህም፡ እኒሁ ኢትዮጵያውያን፡ በየዓመቱ፡ በዕለተ ሆሣዕና፡ ስለበዓሉ ከሚያካሄዱት፡ ከሃይማኖታዊውና ከምግባራዊው፡ ከጸሎቱና ከማገሌቱ፡ ከቤተሰባዊውና ማገበራዊው ሥርዓት ጋር፡ “ኢትዮጵያ ታበጽኦ እደዋሃ ነበ እግዚአብሔር” እና “ሞዓ አንበሳ ዘእምነነደ ይሁዳ” የሚሉትን፡ የቅዱሳት መጻሕፍት ቃላት፡ ብሔራዊና መንግሥታዊ ማጎተማቸው አድርገው፡ በሀገራዊውና በሕዝባዊው ሰንደቅ ዓላማቸውም ላይ አሥፍረው፡ እነሆ፡ በሕያውነት፡ ለዘንተ ዓለም፡ በይፋ ሲጠቀሙባቸው በመኖራቸው፡ ተረጋግጦ ታውቋል፡፡ የሆሣዕናው በዓል፡ በኢትዮጵያውያን ዘንድ የሚከበረው፡ በአይሁድ ዘንድ ተደርጎ በነበረው፡ በ“ሐሰት መንፈስ” እና “የሐሰት አባት በኾነው፡ በዲያብሎስ አምልኮ” ሳይኾን፡ እንዲህ፡ እግዚአብሔር በሚያየውና በሚወድደው፡ በ“እውነት መንፈስ” እና “ራሱ እውነት በኾነው፡ በወልደ አብ ወልደ ማርያም ኢየሱስ ክርስቶስ አምልኮ” ነው፡፡

ምዕራፍ ፯፤ በዓል።
ዓበይትና ንዑሳን በዓላት።
ሆሣዕና።

“ማኅትወ ሰንበት ዘሆሣዕና” ወይም፡ “ሠርክ ሰንበት ዘሆሣዕና እሑድ” በምትባለው፡ በሆሣዕና በዓል ዋዜማ፡ ማለትም፡ በዕለተ ቀዳሚት ሰንበት፡ ካህናቱ፡ በሠርክ ሰዓት ላይ (ወደምሽቱ ግድም)፡ በሚቆሙት ማኅሌት፡ የበዓሉን ሥርዓተ ጸሎት፡ ይጀምራሉ። ያም ሥርዓተ ጸሎት፡ ኢትዮጵያዊው ካህንና ማኅሌታይ፡ ቅዱስ ያሬድ፡ “በእምርት ዕለት በዓልነ፤ ንፍኑ ቀርነ፡ በጽዮን፡ ወሰብኩ፡ በደብረ መቅደሰዮ። እስመ ይቤ፡ ዛቲ ዕለት፡ በዓለ እግዚአብሔር” ሆሣዕና በእርያም! ቡናክ አንተ፡ ንጉሠ እስራኤል!” ማለትም፡ “ተእምር በታየባት በበዓላችን ቀን፡ በጽዮን፡ ቀንደ መለከቱን ንፉ! በመቅደሴ ተራራም ላይ ሰበኩ! ይህች ዕለት፡ የእግዚአብሔር በዓል ናት!” ይላልና። ሆሣዕና በእርያም! የእሥራኤል ንጉሥ አንተ፡ ቡናክ ነህ!” ሲል፡ በደረሰው የዝማሬ ቃልና በቃኘው ጥዑም ዜማ እየታጀበ ይቀጥላል።

ቅዱስ ያሬድ፡ በመንፈስ ቅዱስ ተመልቶ፡ ይህን የምስጋና በረከት የደረሰው፡ “እግዚአብሔርሰ፡ ንጉሥ ውለቱ እምቅድመ ዓለም!”፤ “ወወሀብኩሙ ሲሳዮሙ፡ ለሕዝበ ኢትዮጵያ!”፤ “ይገንዩ ቅድሚሁ ኢትዮጵያ!” ማለትም፡ “በንጉሥነቱ እያሙ፡ በአምልኮ ለሚሰግዱለትና በእውነት ለሚገዙለት፡ እርሱም፡ ምግባቸውን አትረፍርፍ ለሚሰጣቸው፡ ለኢትዮጵያና ለሕዝቧማ፡ እግዚአብሔር፡ ዓሰም ከመፈጠሩ በፊት አንሥቶ፡ ምንጊዜም ንጉሣቸው ነው!” የሚለውን፡ የነቢዩን፡ የቅዱስ ዳዊትን መዝሙር መሠረት አድርጎ፡ “ዛሬም፡ እውነተኞቹ እሥራኤል ለኾንነው፡ ለእኛ ለኢትዮጵያውያን ንጉሣችን መኾንህን፡ በገሃድና በይፋ ታሳውቅ ዘንድ፡ እንደነቢያቱ ቃል፡ እንዲህ ተገልጻህ መጣህ!” ለማለት መኾኑን እንድታስተውሉት ያስፈልጋል።

የሆሣዕና እሑድንም ሌሊት፡ “ወእንዘ ሰሙን፡ በዓለ ፋሲካ፡ ቀርቡ አርዳኢሁ፡ ለአምላክ ጽድቅ፡ ኀበ ደብረ ዘይት፡ ሙራደ ዐቀብ፡ ሀገረ እግዚአብሔር። ወተቀበልዎ፡ ሕዝብ ብዙኃን፤ አዕሩግ ወሕፃናት፤ ነሢአም፡ አዕጹቀ በቀልት፤ እንዘ ይብሉ፡ “ሆሣዕና በእርያም!” ተጽዒኖ ዲበ ዕዋል፤ በአ ሀገረ ኢየሩሳሌም፤ በትፍሥሕት፤ ወበሐሣት፤ ይሁቦሙ፡ ኃይለ፡ ወሥልጣኑ።” ማለትም፡ “የእውነት አምላክ [ኢየሱስ ክርስቶስ]፡ የፋሲካ በዓል በሚከበርባት ሳምንት ዋዜማ፡ የእግዚአብሔር አገር ወደኾነችው፡ ‘ደብረ ዘይት’ ወደምትባለው፡ የወይራ ዛፍ ተራራ ቀልቀላት ላይ በደረሰ ጊዜ፡ ደቀ መዛሙርቱ፡ ወደእርሱ ቀረቡ፤ ብዙ ሕዝብ፤ ታላላቆችና ሕፃናትም ተቀበሉት፤ እነርሱም፡ የዘንባባ ዝንጣፊ ይዘውና ‘ሆሣዕና በእርያም!’ እያሉ፡ አጅበውት፡ ኃይልና ሥልጣን የሚሰጣቸው እርሱ፡ በአሁያ ውርንጫ ላይ ተቀምጦ፡ በታላቅ ደስታ፡ ወደኢየሩሳሌም ከተማ ገባ።” በሚለው ያሬዳዊ መዝሙር ቀጥለው፡ ማኅሌቱ፡ በፍጹም ተመስጦና እንቃዕድዎ (ፈጣሪን በማሰብ) ደምቆ ያድራል።

በነገህ፡ የቀርባን ሥርዓተ ቅዳሴ ከመጀመሩ በፊት፡ ማኅሌታውያኑ መዘምራን፡ “ሆሣዕና በእርያም!” እየተባለ፡ በዕለተ ሆሣዕና፡ ወደኢየሩሳሌም የገባው፡ አማናዊው ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ይህ ነው!” በማለት፡ መሥዋዕቱን፡ ከቤተ ልሔም ይዘው የሚመጡትን፡ ቀዳሳያትን ካህናት አጅበው፡ ሹሉም፡ በእንድነት፡ በቤተ ክርስቲያኑ የምዕራብ ደጃፍ እንጻር ይቆማሉ።